

A

TISZÁNINNENI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

1902. OKTÓBER HÓ 12—14. NAPJAIN MEZŐ-KERESZTESEN
TARTOTT

ŐSZI KÖZGYULÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

RADÁCSI GYÖRGY,
egyházkerületi papi főjegyző.

114. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD JENŐ, AZ EV. REF. FŐISKOLA BETŪIVEL.
1902.

A *tiszáninneni* ev. ref. egyházkerület 1902 évi, lelkész-avatással egybekötött *őszi* közgyűlését október hó 12—14. napjain tartotta meg **Kun Bertalan** püspök és **Meczner Béla** helyettes főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak, mint hivatalosak :

Az abauji egyházmegyéből: *Révész Kálmán* esperes, *Meczner József* egyházmegyei gondnok, *Antalfy László*, *Oláh Péter* papi-, *Csoma István* világi tanácsbírák, *Ujj József* egyházmegyei papi főjegyző.

Az alsó-borsodi egyházmegyéből: *Tóth Dániel* esperes, *Br. Vay Elemér* egyházmegyei gondnok; *Makláró Károly*, *Sólyom Gyula*, *Bodolay István* papi-, *Papszász Lajos* világi tanácsbírák.

A felső-borsodi egyházmegyéből: *Vadászy Pál* esperes, *Ragályi Béla* egyházmegyei gondnok; *Palcsó Károly*, *Bodnár István* papi-, *Zsóry Gusztáv*, világi tanácsbírák s *Szuhay Benedek* egyházmegyei papi, *Bárczay László* világi főjegyző.

A gömőri egyházmegyéből: *Nagy Pál* esperes, *Farkas Abrahám* egyházmegyei gondnok; *Ruszkay Gyula*, *Sághy Sándor* papi-, *Tornallyay Zoltán* világi tanácsbírák, *Buzi Márton* egyházmegyei papi aljegyző.

A tornai egyházmegyéből: *Ragályi Géza* esperes, *Ragályi Gyula* egyházmegyei gondnok; *Arday Janka Dániel* papi tanácsbíró; *Fodor György* egyházmegyei papi főjegyző.

Az ungi egyházmegyéből: *Szabó Endre* esperes, *Virág József*, *Szabó József* papi-, *Minay István* világi tanácsbírák, *Homoky Antal* egyházmegyei papi főjegyző.

Az alsó-zempléni egyházmegyéből: *Keresztúry József* esperes, *Meczner Béla* egyházmegyei gondnok. *Páricsi József*, *Bálint Dezső* papi-, *Szinyei Gerzson* világi tanácsbírák, *Hézszer Emil* egyházmegyei papi főjegyző.

A felső-zempléni egyházmegyéből: *Hutka József* esperes, *Ujj István*, *Tudja Mihály* papi-, *Dókus Ernő*, gróf *Lónyay Gábor* világi tanácsbírák; *Péter Mihály* egyházmegyei papi főjegyző.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: *Zombory Gedő*, *Kérészy Barna*, *Radácsi György*, *Idrányi Ferencz*, *Nagy Ignác*, papi-, *Lévay József*, *Miklós Ödön*, *Dókus Gyula* világi részről.

A sárospataki főiskolából: *Fejes István* papi-, *Dókus Gyula* világi algonnok, *Novák Lajos* akadémiai és közigazgató, *Kovácsy Sándor*, mint helyettes gimnáziumi igazgató.

A miskolczi főgimnázium részéről: *Csik Dániel* helyettes igazgató.

A rimaszombati főgimnáziumból: *Kerekes Dezső* helyettes igazgató.

Mint egyházkerületi jegyzők: *Radácsi György*, *Czinke István*, *Vattay László*, *Dr. Finkey Ferencz*.

I.

A lelkész-avatás.

A Mező-Keresztesre egybehívott egyházkerületi közgyűlés *lelkész-avatással* lévén — az idői sorrend szerint — összekötve, a tulajdonképeni és szokásos közgyűlésnek ez a templomi isteni tisztelettel is egybekötött szertartás képezte ünnepies bevezetését október hó 12-dikén.

A kívánatos hír hallására a mező-keresztesi gyülekezethez méltó, téres és hűen gondozott templomban, az örvendező szívvel egybesereglett és szép renddel elhelyezkedett helybeli és vidéki hívek seregében a kerület képviselője és a felavatandó lelkészek is megjelenvén és elhelyezkedvén, a 66. dicséret 1. 2. versének (kezdő ének) s az 1-ső dicséret 7-dik versének (fenálló ének) és a 130-dik dicséret (közének) első két versének buzgó eléneklése után *Kun Bertalan* püspök nyitotta meg az alkalmi istentiszteletet, hálaadó és segélykérő imádságban mutatván be a szeretet Istenének a gyülekezet ünnepi érzését és ihletetten kérvén annak megszenteltetését és a mennyei kegyelemnek különösen a felavatandó lelkészekre való kitöltését.

A püspöki ima és a helybeli gyülekezet énekkarának buzgó szereplése után *Rohoska József*, sárospataki theológiai tanár, mint a felavatandók közül kiválasztott alkalmi szónok, *Pál apostol első korinthusi levele 3-dik részének 11—13. versei alapján* általános nagy hatással tett — felavatandó társai nevében is — meggyőző vallomást arról, hogy a prot. keresztyén embernek, annál inkább a protestáns lelkésznek, a maga és a reá bízottak lelki házának építésében az egyetlen és kizárólagos fundamentoma a Názáreti Jézus és hogy erre az alapra csak az alapvető Jézus szellemében lehet állandó és maradandó épületet építeni.

Az egyházépítő munkára kibocsátandó ifjú lelkészekhez teljesen illő s méltó és a mai viszonyokat is jellemzően érintő és bíráló egyházi beszéd, úri ima és bezáró fohász után ismét a helybeli énekkar adta jelét buzgóságának és gyakorlottságának; majd pedig *Meczner Béla*, mint *Br. Vay Bélának*, a gyöngélkedő főgondnoknak helyettese, ismertette meg a gyülekezettel az alkalmi isteni tisztelet különös célját s adott meleg szívből fakadó böles tanácsokat a felavatásra váró lelkipásztoroknak, a gyülekezet lelkét is megragadó képen tüntetvén elő egyszersmind a lelkészi pálya nagy és nehéz feladatait és kívánatos gyönyörűségeit is.

Az egyetemes papság eszméjének ünnepi igazolása után felhívta az egyházkerület papi főjegyzőjét az egyházmegyék által felajánlott lelkészek bemutatására.

Papi főjegyző, az Úrasztalához állva, felolvasta a felavatásra jelentkezett és ajánlott lelkipásztorok rövid életrajzát, a mit azok állva hallgattak végig a gyülekezet élénk érdeklődése mellett. A 19 gyakorló lelkész és az egy theologiai tanár névsora a következő:

1. *Az abauji egyházmegyéből*: Dékány Lajos csenyétei, Erős Károly nádasdi, Fodor Gyula kovács-vágási, Gönczy Gábor vizsolyi lelkész.

2. *Az alsó-borsodi egyházmegyéből*: Fűry Lajos tiszartarjáni, Makláró Károly ládházai, Makláró Pap Ernő maklári, Nagy Béla egri, Sólyom Gyula harsányi (megválasztott) lelkész.

3. *A felső-borsodi egyházmegyéből*: Szentmartoni Dániel martoni, Demeter Bertalan bódvai lelkész.

4. *A gömöri egyházmegyéből*: Ablonczy Pál keleméri, Jósvay Dénes szútori lelkész.

5. *A tornai egyházmegyéből*: Bogdányi József jablonczai, Lükő István barkai lelkész.

6. *Az ungi egyházmegyéből*: Erdélyi János palágyi, Szabó István beési lelkész.

7. *A felső-zempléni egyházmegyéből*: Rácó József kisráskai, Séra János hardicsai lelkész.

8. *A sárospataki főiskolából*: Rohoska József theologiai akadémiái rendes tanár.

A bemutatás megtörténvén, *Kun Bertalan* püspök a most már a gyülekezet előtt is ismeretes ifjú pásztorokat, mint munkatársait, mint a próféták és apostolok

utódait köszöntötte s rámutatván néhány jellemző szóval az ev. ref. lelkészekre váró munkamezőre, atyailag ajánlja figyelmökbe a tudományos bűvárkodásban való tevékenykedést, az evangyeliomi szabadság szeretete mellett az ev. ref. egyház hitelveinek tiszteletét és a hitelvek szellemében való predikálást, a tiszta, feddhetetlen íge szerelmét és a felebaráti munkás-szeretet élővé tételét önmagukban és a gyülekezetben s mindezekhez a rendíthetetlen bátorságot és kitartást egyházunk kőfalainak megvédelmezésében s a csüggedetlen hitet igazainknak kimaradhatatlan diadalában. Majd feltétlenül előttük a *fogadalmi kérdéseket*, miután azokra fennállva és hallható szóval megfelelték, felhívta őket fogadalmaiknak esküvel való megerősítésére.

Az Úrasztala köré sereglett felavatandók, a papi főjegyző előmondása mellett, a megszabott esküt letévén s szent fogadalmukhoz a 79. dicséret első versének buzgó eléneklésével a mennyei ajándékokért is áhítatosan esedezván s majd az örök kegyelem széke előtt térdre borúlva, a vének kezeinek reájok való vetetése által megnyerték a püspök ajkairól a végleges kibocsáttatást s illetőleg további felhatalmaztatást az összes lelkipásztori teendők teljesítésére. A vénekkel való kézfogás és az avatást végző püspöknek a felavatottakért, munkájok áldásaiért, anyaszentegyházunkért, hazánkért, a minden rendű-rangú és felekezetű hívekért s a haza minden hű polgáraért s Mező-Keresztes népének tartós boldogságaért s egyetértő szellemben való előhaladásaért mondott buzgó könyörgésével s a gyülekezet megható énekével a felavatási szertartás és az ezt magába ölelő ünnepi isteni tisztelet véget ért.

Isteni tisztelet után a felavatott ifjú pásztorok a felavatók előtt tisztességet tévén, a püspök és papi főjegyző aláírásával ellátott s püspöki pecséttel hitelesített felavatási bizonyítványt nyertek s felavatási okmányaik az egyházkerületi közgyűlés okmányai közé soroztattak be — a levéltárban leendő elhelyezés végett.

II.

Közgyűlési ügyek.

1. *Kun Bertalan* püspök a tegnapi lelkész-avatási ünnepélyről emlékeztetvén s az által már a közgyűlést ünnepélyesen megnyitottnak jelentvén ki, szíve teljességével üdvözli a szép számban egybesereglett gyűlés-tagokat s kéri azok buzgó érdeklődését a tárgysorozatban feltüntetett egyházi és iskolai ügyek méltatására. Sajnálkozással tudatja, hogy szeretett főgondnokunk: *Báró Vay Béla*, több idő óta tartó gyöngélgéde miatt most sem vehet még részt egyházi ügyeink vezetésében s hogy *Bernáth Elemér*, a hivatalokora szerint legidősebb egyházmegyei gondnokunk másnemű egyházi ügyek által van akadályozva a jelen gyűlésünkön való megjelenésben; miért is *Meczner Béla* alsó-zempléni egyházmegyei gondnokot, mint a ki hivatalokora szerint már a lelkész-avatási ünnepélyen is helyettes főgondnokként működött, ebbeli megkezdett tisztének folytatására kéri fel.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is a legmélyebb sajnálattal veszi tudomásul világi főgondnokának és *Bernáth Elemér*, hivatalokora szerint legidősebb egyházmegyei gondnoknak kényszerült és bejelentett elmaradását s *Meczner Béla* alsó-zempléni egyházmegyei gondnokot, mint helyettes főgondnokot a legmelegebben üdvözli.

2. A jelen gyűlésre kiküldött s illetőleg hivataluk szerint jogosított képviselők és gyűlés-tagok nevei felolvastatván,

a megjelent tagok a jelen gyűlésre igazoltattak.

3. Komjáthy Béla egyházmegyei gondnok, Bárczay Ödön, Csoma József, Szathmáry Király Pál, Sturmman György, Szekrényessy Árpád, Bornemisza László, Dr. Katona László, Molnár József, Dr. Óváry Pál, Stépan László, Köröskényi Ferdinánd, Kóczán Miklós, Meczner András, Dókus László egyházmegyei küldöttek s Debreczeni Bertalan és Szent-Imrey Gyula egyházkerületi tanácsbírák s Dr. Finkey József egyházkerületi világi aljegyző bejelentett s részben írásilag is igazolt elmaradása

tudomásúl vétetett.

4. Olvastatott a *tornai egyházmegye* két rendbeli felterjesztése, a melyek közül az egyik az egyházmegyének 1902. évi, Komjátiban tartott tavaszi közgyűléséből a legmélyebb sajnálattal tudatja, hogy *Lakatos Miklós*, az egyházmegyének 4 éven át lelkes és hivatásos gondnoka, hajlott korára való hivatkozással, példányszerűen viselt állásáról visszavonhatatlanul lemondott; a másik felterjesztéssel pedig a Tornán 1902-ben tartott őszi közgyűléséből jelenti, hogy a *Lakatos Miklós* gondnoki székét az egyházmegyének csaknem egyhangú bizodalma *Ragályi Gyula* felső-kelecsényi földbirtokossal töltötte be, a ki a hivatalos esküt ugyancsak a Tornán tartott egyházmegyei közgyűlésen letette és gondnoki székét az egyházmegye hivatalos tagjainak és gyülekezeteinek legédesebb várakozása és legszebb reményei között azonnal el is foglalta.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is őszinte sajnálattal s a kiváló honfiú és kitűnő egyháztág iránt érzett mély tisztelettel és a haza és egyház oltárai körül szerzett érdemeinek teljes elismerésével veszi tudomásúl a *Lakatos Miklós* egyházmegyei gondnok visszavonulását s midőn neki a Gondviselés által számára fentartott évekre boldog nyugodalmat és derűs napokat kíván: ugyanakkor hivatali utódját, *Ragályi Gyulát*, a kipróbált agg harczos nyomába lépő ifjú egyházmegyei gondnokot, a *Ragályi-család* történetileg igazolt hivatásában vetett jó reménységgel

s munkabíró erejének teljességébe vetett bizodalommal köszönti s székének tanácskozási asztalunk mellett való elfoglalására felkéri.

5. Ragályi Gyula, tornai egyházmegyei gondnok, hivatalos helyét a gyűlés-tagok szívélyes üdvözlése s az elnökséggel való kézfogás mellett legott elfoglalván, elnöklő püspök a gyűlést határozatképesnek és megalakúlnak jelenti ki.

6. A tárgysorozat megkezdése előtt jelenti elnöklő püspök, hogy a dunántúli ev. ref. testvér-egyházkerület, a Tisza Kálmán elhunytával megüresedett főgondnoki székét *Hegedűs Sándor* volt közlekedésügyi miniszterrel, a hazai ev. ref. egyház szolgálatában már eddig is elévülhetetlen érdemeket szerzett s apostoli lelkesedésű férfúval töltötte be s ennek a Pápán, folyó év szeptember hó 15-én tartott beigtatási ünnepélyére egyházkerületünket is meghívta. Jelenti továbbá, hogy ő e testvéri figyelmet személyes megjelenésével köszönte meg s a dunántúli kerületet s annak világi főgondnokát egyházkerületünk nevében is örvendező lélekkel üdvözölte.

Egyházkerületi közgyűlés a püspök jelentését a legteljesebb örömmel és jóváhagyással veszi tudomásul s a dunántúli egyházkerületet a szerencsés választásért, *Hegedűs Sándor* megválasztott főgondnokot pedig anyaszentegyházunknak ez újabb körben és minőségben leendő készséges szolgálataért a maga részéről is a legmélyebb tisztelettel üdvözli s vallásos ihlettől áthatott munkálkodására Istentől bőséges időt és kifogyhatatlan kegyelmet kíván.

7. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa tavaszi közgyűlésünk 12-dik pontjára vonatkozólag, a theol. tanári kar véleményére való tekintettel is, a saját elnökségét bízta meg, hogy a *Warga Lajos* „*Keresztjén egyháztörténelem*“ című művének újabb kiadása előtt álló akadályok elhárításáról olyan módon gondoskodjék, hogy a mű kipótlására és átnézésére az igazgató-tanács

által is szívesen ajánlott *Zoványi Jenő* theol. tanárt kérje fel vállalkozási feltételeinek meghatározására. (Igazgatótanács jegyzőkönyvének 33. pontja). E megbízásra nézve élő szóval jelenti a főiskolai igazgató-tanács papi elnöke, hogy *Zoványi Jenő* írásban közölte vele a *Warga-féle* egyháztörténelem kipótlására és átnézésére szóló feltételeit, a melyeket a közgyűlés előtt fel is olvasván, azokat — kivétel nélkül — elfogadhatóknak vallja s elfogadásra ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlés melegen óhajtván a *Warga Lajos Keresztyén* egyháztörténelem című művének mielőbbi kipótlását és újra nyomtatását: — az igazgatótanács elnöke által ajánlott feltételeket készségesen elfogadja, megbízván a főiskolai igazgató-tanács elnökségét, hogy *Zoványi Jenő* theol. tanárral, az általa szabott feltételek mellett a szerződést kösse meg s az eredményről tegyen jelentést az egyházkerület tavaszi közgyűlése elé.

8. A sárospataki irodalmi kör a népiskolai vallás-tani kézi könyvek s különösen a *hit- és erkölcstan átdolgozása* felől tavaszi gyűlésünk ismételt felhívására sem nyujtván semmi tájékoztatást (tavaszi gyűlés 13. számú jegyzőkönyvi pontja), valamint az egyetemes használatra való *halotti énekes-könyv* felől sem terjesztvén be szakvéleményét (tavaszi gyűlés 60. számú jegyzőkönyvi pontja),

részére végső határidőül mindkét tekintetben az 1903-dik évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés ideje tűzetik ki.

9. Az ungi és alsó-zempléni egyházmegyék a *lelkészi könyvtár* előkészítése szempontjából újabb jelentés adására hivatván fel (tavaszi gyűlés jegyzőkönyvének 14. pontja), az *ungi egyházmegye* folyó évi szeptember havában Pályinban tartott közgyűléséből tudatja, hogy „az egyházmegye a parokhiális könyvtárak ügyét úgy rendezte, hogy az egyházkerület segélyét igénybe venni nem fogja;” — az *alsó zempléni egyházmegye* pedig esperese útján jelenti (1902. október 1-én kelt hivatalos levélben),

hogymely egyházközségek nyilatkoztak a lelkeszi könyvtár ügyében, vagy melyeknek kell vagy nem kell több kevesebb segély és hogy melyek azok, a melyek eddig a nevezett könyvtár érdekében még semmi lépést nem próbáltak.

Egyházkerületi közgyűlés az ungi egyházmegye megnyugtató jelentését örömmel veszi tudomásúl, de miután az előadó nyilatkozataiból s az alsó-zempléni felterjesztésből is arról győződött meg, hogy a lelkeszi könyvtárak ügyében itt-ott bizonyos mulasztások történtek, másutt pedig hiányzik a dolog érdeméhez illő magasabb érdeklődés és áldozatkészség az egyházközségek és egyházmegyék részéről: ismételten felhívja mind az egyházmegyét, mind az egyházközségeket, hogy a lelkeszi könyvtárakra vonatkozó s már egyházkerületileg szentesített szabályzatot vegyék beható vizsgálat alá s igyekezzenek annak rendelkezéseit a maguk körében érvényesíteni; a canonica visitatiót pedig utasítja, hogy az egyes egyházközségek körében tegyék a lelkeszi könyvtárak ügyében tett lépéseket és határozatokat kérdés tárgyává s igyekezzenek a presbyteriumokat a dolog fontossága felől érdem szerint tájékoztatni s az e tárgyban szükséges adatokat a legpontosabban összeállítani s az eredményről való hivatalos jelentésüket és gyűjtött adataikat úgy terjeszteni fel a püspöki hivatalhoz, hogy ez — a lelkeszi könyvtár-bizottsággal — a lelkeszi könyvtárak állásáról s az e tekintetben szükséges segélyről s minden előfordulható teendő felől már a tavaszi közgyűlést megelőzőleg tanácskozást tarthasson s az egyházkerületi közgyűlést a további tenni valókra nézve teljes mértékben tájékoztathassa.

10. Az 1901. évi őszi közgyűlésünk, 26-dik számú jegyzőkönyvi határozatával, a sárospataki főiskola tanári

kara által kezdeményezett új Vay-Mocsáry-alapítvány gyűjtése kérdésének előkészítésével a főiskola tanári karát bízta meg. A tanári kar a maga munkáját el is készítette s azt az igazgató-tanács elé e folyó év tavaszán felterjesztette. Az igazgató-tanács a bemutatott tervezet alapján a következő határozatok hozatalára és intézkedések megtételére kéri fel az egyházkerületet:

1. Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy „új Vay-Mocsáry-alap“ czimén, a főiskola javára és tulajdonául, egy tartalék-tőke-alapot létesít és e végből főleg az összes magyarországi hit-sorsosok. közt gyűjtést eszközöl, kiterjesztve azt az 1903-ik év január 1-étől kezdődő 10 évre oly módon, hogy az ezen idő alatt begyűlt és kamatokkal felszaporodott adományokat az 1913-dik évben felszámítva, egy kerek összegbe egybefoglalja és ezt a tőkét a főiskola kezelősége által külön gyümölcsözteti mindaddig, míg az kétszerezésére növekszik.

A kétszeresre felnövekedett tőkének egyik fele mindenkor az Egyházkerület szabad rendelkezése szerint lesz a főiskola céljaira fordítandó, akár az egész tőkének, akár csak egy részének, akár csupán kamatainak felhasználásával; ellenben a másik fél, t. i. az eredeti alap, nem csonkítható meg, hanem ismét a fentebb említett módon külön gyümölcsöztetendő megint a kétszeresre felnövekedésig és így tovább az idők során keresztül, a mint az a Vay-Mocsáry-alap 200,000 koronájára nézve is megállapított.

Ezen alapba foglalandók a sárospataki főiskola tanári karának és hivatalnokainak 10 év folyamán megajánlott 10,000 koronás alapítvány, továbbá mindazon adományok, melyek a hálás tanítványok által már eddig is befizettek vagy megajánlottak; ezenfelül ehez az alaphoz fognak csatoltni azok az adományok is, a melyek a gyűjtő-íveken kívül külön cél vagy alapítás föltétele nélkül fognak a főiskola pénztárába befolyjni, hogy így a kezelés tömegében a legkisebb adomány se enyészszék el, hanem egy nagyobb alaptőkének válják alkotó elemévé. Ily kisebb adományok 10 év elteltével is a kamatokkal gyümölcsöző tőke növelésére fognak fordíthatni.

2. Bocsásson ki egy felhívó szöveget és ahoz csatolt gyűjtő-ívet annyi példányban, a mennyi az intézőség által meg fog állapíthatni, meghatalmazván a főiskola egyházi és világi fő- és aligazgatókat és a főiskola közigazgatóját, hogy ezeket aláírassák és a lehető legszélesebb körben szétküldhessék.

3. Hívja fel a sárospataki tanári kart, hogy a maga köréből a mindenkori közigazgató elnöklete alatt alakítson egy 6 tanári tagból álló alapítványi bizottságot ugyanezek közül választandó elő-

adóval, melynek ezenkívül tagjai legyenek a főiskolai pénztárnok, ellenőr és jogigazgató is. Ezen bizottságnak lesz feladata a felhívó szózatot és a gyűjtő-ívet kellő számú példányokban kinyomatni, szétküldeni, a visszaérkező gyűjtő-íveket számba venni, az adományok befolyását ellenőrizni s általában az egész gyűjtés 10 évi folyamán az egész ügyet vezetni és jó célhoz juttatni. Kötelessége lesz viszont ezen bizottságnak az is, hogy az igazgató-tanács téli gyűlésének az ügy állásáról mindenkor részletes jelentést tegyen, a melynek alapján viszont az igazgató-tanács az egyházkerületnek fog előterjesztést tenni.

4. Utasítsa a főiskolai pénztári hivatalt, hogy a gazdasági választmány közbejöttével külön könyvet nyisson a befolyó adományoknak bejegyzésére; a befolyó adományokat pedig 10 év elteltéig új Vay-Mocsáry-alap czímen gyümölcsözőleg helyezze el, minden évben kimutatva a főszámadás kapcsán ennek az új tőkének állagát is. Végül:

5. Buzdításúl és például szavazzon meg az egyházkerület a rendelkezésére álló segélypénzből 10 évre évenként fizetendő 1000 koronát, tehát annyi összeget, a mennyivel maga a tanári kar járúl az új alapítványhoz.

A felhívó szózat a következő:

Felhívó szózat

a sárospataki főiskola érdekében.

Az utóbbi 10 év alatt kétízben merült fel tisztáninneri egyházkerületünk közgyűlésén az a kérdés, hogy ne vegye-e igénybe a sárospataki főiskola gimnáziuma részére az állam segítségét.

Ez elé a válság elé a tanügyi fejlődés rohamossága állította a főiskolát. Nevezetesen: gyors egymásutánban, kétízben is kellett emelni a tanári javadalmakat, behozván az ötödéves korpótlék-rendszert is, eleintén 1000, később pedig 2000 koronára emelkedő s minden tanárt egyaránt megillető korpótlékkal; teljesíteni kellett a nyugdíjjárulékok fizetését; rendszeresíteni kellett újabb akadémiai és főleg gimnáziumi tanszékeket a párhuzamos osztályok szervezése miatt; úgyhogy mindezek folytán igen rövid idő alatt *100,000 koronával* emelkedett a főiskola évenkénti kiadása.

Nem volt csoda hát, ha az állam segítségének kérdésével foglalkozni kellett, de nagy szerencse volt, hogy a főiskola mégis képessé lett mindezen nagy szükségleteket a saját erőforrásaiból előteremteni. Ugyanis, a legutóbbi válság idején Egyházkerületünk bölcsessége úgy döntött, hogy a felügyelete és gondozása alatt álló Vay-Mocsáry-alapot, a hagyomány szellemében konverzió útján inkább

megnyitja, semhogy az egységes főiskola önállóságát megcsonkítsa. Kötelezve érezte magát erre azon történeti tény által, hogy ez a főiskola tisztán egy református tanintézet számára adott alapítványokon áll fenn és más számbavehető életforrása nincsen is ezen alapítványokon kívül. Azt a főiskolát, a melyre eleink mint a *magyarországi reformátusok sárospataki főiskolájára* hozták meg áldozataikat, kerületünk megakarta tartani továbbra is egyházunk egyik világító tornyául, hogy a jövőendő eshetőségeivel szemben is legyen azon a helyen egy erős vára a szabadszellemű közművelődésnek.

Egyházkerületünknek eme döntését, úgy látszik, nagy örömmel, sőt lelkesedéssel fogadták sok felé, sok felől. Egyesek, főleg a főiskola hálás tanítványai, testületek, főleg az önkormányzat legbuzgóbb hívei egymásután jelentkeztek adományaikkal, ajánlataikkal a főiskola főtartására, még maga a főiskola tanári kara is, nemes például, egyértelmű lelkesedéssel csatlakozott a megindult mozgalomhoz és egymaga 10,000 koronás alapítványt tett új Vay-Mocsáry-alap czimen, a tanintézet önállóságának biztosítása nevében a főiskola javára.

Egyházkerületünket édesen érintette meg a hitbuzgóságnak ez a sokoldalú lelkes megnyilatkozása és ezen hatás alatt elhatározta azt, hogy emez újabb áldozatkészségnek *élő forrását egy mederben fogja összegyűjteni*, hogy szét ne folyjanak, sőt mind nagyobb értéket nyerjenek az egybe foglalás által. Fillérek, forintok, mégha oly buzgóságból származnak is, a mai kor nagy szükségletein keveset segíthetnek; de fillérek, forinttal együtt, ápolva és növelve, mint ápolta és növelte egyházkerületünk a Vay-Mocsáry ötezer váltó forintos, magában csekély, de nagy eszméjű és a válság idején megmentőnké vált alapítványt, — nagy czéloknaak lehetnek előmozdítói az idők folyamán.

Egyházkerületünk ezt akarja elérni; a bizonytalan jövőendő számára kívánja főiskolájának alapjait szilárdítani a mai élő emberek hithűsége által. A protestáns önértzet jeleit, mint csillagokat látva, e jelek után megyünk; a szívek önkénytes felbuzdulását, mint a Bethesda tavának mozdulását tapasztalva, alkalmat akarunk adni minden szívnek, a melyek a mi érzéseinkkel összedobbannak, az áldozatkészségben való megnyilatkozásra s nem követeléssel, még csak nem is nagy feladataink felsorolásával állunk elő, mert azt mindenki tudja, hogy milyen jelentősége van egy a versenyben minden körülmények közt megállni képes református ősi főiskolának; hanem egyszerűen erre hivatkozva önkénytes, szabad elhatározásból folyó adakozásra kérjük fel mindazokat, a kik egyházkerületünk álláspontját helyeslik és a sárospataki főiskolát régi hagyományainak alapján erősíteni buzgó szívvel óhajtják.

Kedves hitsorsosaink! Egyházunknak minden rendű és minden állású lelkes tagjai! de nemcsak ti, hanem hazafiak, honleányok mindannyian, a kik a protestántizmus multjából tudtok mellettünk valami jó tanubizonyosságot felhozni, hozzátok fordulunk, hallgassátok meg a mi szives kérésünket. Csak őseink hagyományaiból élni, sőt a régi forrásokból táplálni még a jövőndőt is, ne tartsátok sem elégnek, sem kényelmesnek; valamely küzdelmet és áldozatot vállaljatok ti is az elődök által ápolt eszmék érdekében. Felhívó szövegünket fontoljátok meg és *Gyűjtő-évünkön* jegyezzétek fel adományaitokat, az ott foglalt utasítások értelmében. Drága lesz nekünk a legcsekélyebb adomány is, mert 10 év folyamán összegyűjtjük és egybefoglaljuk azokat, nyilván tartva a filléreket is és 10 év multán összesítve az egészet, új Vay-Mocsáry-alap czímén, a főiskola tartalék tőkéje gyanánt.

Hallgassátok meg testvéri szövegünket. A nagy nemzeti küzdelmek, sőt egyházunknak mai nap is eléggé nagy nemzeti küzdelmei nevében kérünk, hallgassátok meg!

Isten áldását kérve reátok, egyházunkra és hazánkra! testvéri szeretettel maradtunk

Sárospatakon, az úr 1902-dik, a sárospataki főiskola fenállásának 371-dik esztendőjében.

A tiszáninneni egyházkerület és a sárospataki főiskola nevében

Ivszám: .....

Gyűjtő-ív

a sárospataki főiskola „új Vay-Mocsáry-alapítványa” számára.

Ez a gyűjtő-ív a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület részéről

részére a végből van kibocsátva, hogy a sárospataki főiskola nevezett alapítványa számára a főiskola pártfogóitól kegyes adományokat kérjen és fogadjon el.

Sárospatak, 1902.

*Kun Bertalan,
Báró Vay Béla,
főiskolai főgondnokok.*

*Fejes István,
Dókus Gyula,
főiskolai algononokok.*

*Novák Lajos
főiskolai közgazgató.*

Utasítások.

1. Az adomány kétféle lehet: *egyszersmindenkori* és *évenkénti*. Egyszersmindenkori adomány az, midőn a pártfogó az 1903-ik évben ad valamely összeget; évenkénti adomány az, midőn a párt-

fogó két vagy több, legfeljebb tíz éven át kíván adni ugyanegy összeget.

A gyűjtő-ívben mindegyik adomány bejegyzendő, még pedig az évenkénti járulék akképen, hogy az évekre elosztott adomány főösszege is iktattassék be az e célra szolgáló külön rovatba.

2. Az észrevétel rovatában az adakozás esetleges észrevételei jegyzendők be, p. o. fizetésre csak magát, vagy örökösait is kötelezi-e? stb.

3. Ezen gyűjtő-ív az 1903. december 31-ig a *sárospataki főiskola közigazgatói hivatalába még üresen is* visszaküldendő, a melyen pedig adományok vannak, ugyanazon határidőig beküldendők egyúttal az egyszersmindenkori adakozások és az évenkénti járulékból az 1903-ik évre eső első részlet. Az évenkénti járulékok további beszédéséről a gyűjtő-ívek alapján az alapítványi bizottság fog intézkedni.

4. Miután ezen gyűjtő-ív, a felhívással együtt minden ev. ref. egyház részére megküldetik, fölkérjük a lelkész és gondnok urakat, hogy egy alkalmas vasárnapon olvassák fel és magyarázzák ezt meg gyülekezeteiknek s egyúttal intézkedjenek saját hatáskörükben a gyűjtés eszközzéséről. Czélszerű módnak mutatkozik, ha a gyülekezetek megajánlanak p. o. egy bizonyos összeget és azt több évre felosztva szolgáltatják be; magok közt pedig gondoskodnak, hogy azt akár az egyházi pénztárból, akár házankénti gyűjtésekből fedezék. Ily esetekben is beküldendők a gyűjtő-ívek, az egyházak azonban gondoskodni fognak, hogy a megajánlott összeg időnként beküldessék a főiskola pénztárába.

5. Az adományokkal visszaérkező gyűjtő-ívek beköttenek és a főiskola levéltárába helyeztetnek el; az összes adakozók nevei pedig egy *Aranykönyvben* fognak följegyeztetni és a főiskola könyvtárában nyilvántartatni.

Ivszám

Sorszám	Az adakozó		Adomány		Évi járulék 2—10 év tartamára				Észrevétel
	neve	lakhelye	egyszer- minden- korra	évenként		összesen			
				fizetni fog	fizetni fog	fizetni fog	fizetni fog		
kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.		
1									

NB. A gyűjtésre kibocsátandó ív nagyobb lesz a jelenleginél.

Egyházkerületünk közgyűlése az igaztanács által bemutatott tervezetet minden pontjában változtatás nélkül egyhangulag örömmel és lelkesedéssel elfogadja.

A tervezet és felhívó szózat készítőinek bölcs körültekintéssel és lelkes hangon írott munkálataikért legszivesebb elismerését nyilvánítja s kimondja, hogy az új *Vay-Mocsáry-alapítvány* létesítésének a tervezet szerinti módozatait helyesnek tartja; meghatalmazza a főiskola egyházi és világi fő- és aligondnokait és a főiskola közigazgatóját, hogy a felhívó szózatot írják alá és azt a lehető legszélesebb körben küldjék szét;

felhívja a sárospataki főiskola tanári karát, hogy a maga kebeléből, az előadott módon, alapítványi bizottságot válaszszon, az egész ügyet vezesse s annak állásáról az igazgató-tanács útján évről-évre az egyházkerületnek jelentést tegyen;

utasítja a főiskolai pénztári hivatalt, hogy a gazdasági választmány közbejöttével az új *Vay-Mocsáry-alapítványt* külön könyvön kezelje és gyümölcsöztesse s arról évenként számadást adjon;

egyházkerületünk e célra a maga pénztárából 10 évre évenként fizetendő 1000, egyezer koronát szavaz meg;

a sárospataki főiskolai tanári karnak azt a nyilatkozatát, a melyet a köziskolai szék jegyzőkönyve útján közölt a kerülettel, — hogy 10 ezer koronás alapítványát szíves készséggel bocsátja át az új *Vay-Mocsáry-alapítvány* javára, — örvendetes tudomásul veszi.

11. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 38. számú jegyzőkönyvi határozatával véleményt kért a sárospataki főiskola igazgató-tanácsától arra az indítványára nézve, mely szerint a *főiskolai tanárok rendszerint egy próba-évre* választassanak.

Az igazgató-tanács elnöksége jelenti, hogy e kérdéssel az igazgató-tanács külön még nem foglalkozott, hanem akkor fog felette határozni, midőn a főiskolai tanárok szolgálati pragmaticáját általában körvonalozza, amire nézve javaslattétel iránt a köziskolai szék már bizottságot küldött ki. A felvetett indítványra tehát majd az utóbbi munkálattal kapcsolatban óhajt véleményt adni.

Tudomásúl vétetik s annak idején a vélemény bevértatik.

12. A főiskolai igazgató-tanács folyó évi június 27—28-án és szeptember 10-én tartott ülésének (utóbbinak 5., 6., 7., előbbinek 8. számú) jegyzőkönyvében jelenti, hogy a sárospataki főiskolának négy kipróbált hűségű, oszlopos tanára ment egyszerre, a folyó évi szeptember elsejével nyugdíjba, u. m.: *Szinyei Gerzson* 40, *Szivos Mihály* 38, *Maklár Papp Miklós* 31 és *Dr. Ballagi Géza* 27 évi szolgálat után.

Az igazgató-tanács a nyugalomba vonult kitünő tanárok kiváló, elévülhetlen nagy érdemeit, melyeket egy-egy emberöltő alatt főiskolánk sokoldalú szolgálata és a tudomány művelése körül szerettek, meleghangú búcsúzó leveleik nyomán, az őszinte, igaz elismerés szavaival írta jegyzőkönyvébe s ezek felől egyházkerületünk közgyűlését is értesítette.

Egyházkerületünk közgyűlése a felolvasott búcsúzó levelek s az igazgató-tanács méltányló szavainak hatása alatt, mély megilletődéssel vesz tudomást arról a tömeges változásról, a melylyel főiskolánk kitünő tanári karának díszes koszorújából, a legjelesebbek, ily nagyobb számmal egyszerre lépnek ki a főiskola kötelékéből. Kerületünk aggodalommal látja, hogy a sárospataki főiskola hagyományos szellemének leghivebb letéteményesei és őrizői, felvirágoztatásának minden terén hűséges munkásai, tudományban, jellemben kipróbált, oszlopos férfiak egyszerre

tömegesen szakadnak le az édes „Alma Mater“ hálás kebeléről. Aggodalmát csak az a biztos tudat enyhíti, hogy e nyugalomba vonult tanárok lelkek szent javát, szívök nemes érzéseit, szellemök drága kincseit egy emberöltőn át folytatott becsületes fáradásaik alatt nem szűkösen méregették, nem mélyen ásott földbe rejtegették el; hanem teli marokkal a mi nemes ifjaink fogékony lelkébe szórták s hintegették széjjel, a hol az, a mi édes reményünk szerint, mint jó mag, gazdag gyümölcsöket hozand s mint drága, értékes kincs, időök multán is visszaveti fényét és bearanyozza a mi ősi főiskolánk drága nevét és megőrzi és tiszteletben tartja a jó tanárok emlékezetét.

Szinyei Gerzson, Szivos Mihály, Maklár Pap Miklós és Ballagi Géza tanárok hűséges szolgálatait, sok oldalú s a főiskola szolgálatában minden téren kiváló s nagybecsű érdemeit egyen-egyen, mind az igaz köszönet és elismerés szavaival írja jegyzőkönyvébe egyházkerületünk is, azzal a kívánsággal, hogy a jól megérdemelt nyugalmat még sokáig élvezhessék s legyenek a magyar nemzeti tudományosságának és protestáns-tizmusnak ezután is tevékeny munkásai.

13. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 40. számú jegyzőkönyvi határozatával megbízta a sárospataki főiskola igazgató-tanácsát, hogy a Szinyei Gerzson nyugalomba vonulásával megüresedett akadémiai tanszék és főkönyvtárnoki állás betöltése végett folyó év szept. 1-re szóló lejárattal pályázatot hirdessen s a jelentkezett pályázók kérvényeit a szokásos ajánlattal terjeszse jelen közgyűlésünk elé. Az igazgató-tanács folyó évi szeptemberi üléséből jelenti, hogy a pályázatot a nevezett tanszékre kihirdette s arra a jelzett határidőig 4 pályázó jelentkezett u. m. Bernáth Lajos halasi ev. ref. főgimnáziumi tanár, Dr. Mitrovics Gyula sárospataki főgimn. tanár, Dr. Gyöngyössy László bártfai

kir. főgimn. tanár és Dr. Horváth József (Cyrill) budapesti ev. ref. főgimnáziumi rendes, és budapesti egyetemi magántanár. A vallás- és egyháztudományi kar, valamint az akadémiai szék előterjesztése alapján az igazgató-tanács a jelöltek közül rendes tanárul való megválasztásra egyedül Dr. Horváth Józsefet ajánlja, miután a pályázat összes feltételeit kielégítő képesítése egyedül csak neki van s a budapesti tudományos egyetemen évek óta tényleg előadásokat tart a magyar irodalomtörténetből s miután magyar irodalomtörténeti művei már is országos nevet szereztek neki s önálló és eredeti irodalmi működése folytán a szakbirálatok szerint az irodalmi nagyságok közé tartozik, s miután így az ő megválasztása határozott nyereség lenne a sárospataki főiskolára annyival is inkább, mert a főkönyvtárnoki álláshoz szükséges előfeltétellel is egyedül ő rendelkezik a pályázók közt. Ez ajánlat mellett igazgató-tanács a főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti Dr. Mitrovics Gyula és Dr. Gyöngyössy László kéréseit is, mint akiknek a rendkívüli tanárságra szép képesítettségök van.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács ajánlatát, névszerinti szavazás után, a szavazatok általános többségével elfogadja s Dr. Horváth József (Cyrill) budapesti ev. ref. főgimnáziumi rendes- és egyetemi magántanárt a sárospataki főiskola akadémiajára a magyar irodalomtörténeti tanszékre s az azzal összekötött főkönyvtárnoki állásra rendes tanárrá megválasztja s felhívja őt, hogy tanszékét folyó év nov. 1-én foglalja el, tanári fizetése ettől a naptól tétetvén folyóvá. Elnöklő püspök úr pedig felkéretik, hogy Dr. Horváth Józsefet megválasztatásáról, a jegyzőkönyvi pont megküldése mellett, levélileg értesítse és hívja meg.

Az igazgató-tanács ajánlatára igennel szavaztak: Révész Kálmán, Meczner József, Oláh Péter, Ujj József, Tóth Dániel, Báró Vay Elemér, Vadász Pál, Ragályi Béla, Palcsó Károly, Zsóry Gusztáv, Bárczay

László, Farkas Ábrahám, Ragályi Gyula, Fodor György, Minaji István, Keresztúry József, Bálint Dezső, Szinyei Gerzson, Dókus Ernő, Ujj István, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Idrányi Ferencz, Nagy Ignác, Lévay József, Dókus Gyula, Fejes István, Novák Lajos, Csik Dániel, Radácsi György, Dr. Finkey Ferencz, összesen 31.

Nem-mel szavaztak: Antalfy László, Csoma István, Maklár Károly, Sólyom Gyula, Bodolay István, Pappszász Lajos, Bodnár István, Szuhay Benedek, Ruszkay Gyula, Nagy Pál, Ságghy Sándor, Ragályi Géza, Tornallyai Zoltán, Arday J. Dániel, Buzi Márton, Szabó Endre, Szabó József, Virágh József, Homoki Antal, Hézsér Emil, Páricsy József, Hutka József, Tudja Mihály, Péter Mihály, Kovácsy Sándor, Kerekes Dezső, Czinke István, Vattay László, összesen 28.

14. Tekintettel a sárospataki főiskolai könyvtár kezelésében az eddigi könyvtárnok lemondása és új könyvtárnok választása által beállott személyváltásra, egyházkerületi közgyűlés utasítja köziskolai széket, hogy a könyvtárt leltár mellett vegye át a régi könyvtárnoktól s leltár mellett adja át az új könyvtárnoknak és erről a főiskolai igazgató-tanács útján a jövő évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésre jelentést tegyen.

15. Ugyancsak folyó évi tavaszi egyházkerületünk 41. számú jegyzőkönyvi határozatával felhatalmazta a sárospataki főiskola igazgató-tanácsát, hogy miután Dr. Ballagi Géza jogakadémiai tanár folyó évi szeptember 1-től számítandó joghatálylyal nyugdíjaztatásáért folyamodott, abban az esetben, ha a nyugdíjaztatás kellő időben leérkezik, az így megüresedett tanszékre pályázatot hirdessen, hogy az már a jelen közgyűlésünkön betölthető legyen. Igazgató-tanács erre nézve jelenti, hogy a Dr. Ballagi Géza nyugdíjaztatása tényleg meg-

történnén, az így megüresedett politika, közjog és nemzetközjogi tanszékre a pályázatot kihirdette s a határidőig az állás elnyeréseért 8 pályázó jelentkezett, u. m. 1. Dr. Nagy András pozsonyi pénzügyi tisztviselő; 2. Dr. Forgon Lajos pécsi posta- és távirdai segédtitkár és felső kereskedelmi iskolai bejáró tanár; 3. Dr. Joó Gyula kecskeméti királyi törvényszéki aljegyző s a kecskeméti jogakadémia magántanára; 4. Dr. Kiss Károly nagy-kikindai gyakorló ügyvéd; 5. Dr. Debreczeni Barna nagy-kállói kir. aljárásbíró; 6. Dr. Kérészy Árpád budapesti gyakorló ügyvéd; 7. Dr. Szinyei Géza budapesti ügyvédjelölt és 8. Dr. Ferenczy Árpád budapesti lakos, képviselőházi segédkönyvtárnok. Miután a pályázók közül egyetemi magántanári képesítése — ami a rendes tanárság feltétele — ez idő szerint egynek sincs, igazgató-tanács magáévá tette s a főtiszt. egyházkerületi közgyűlésnek is elfogadásra ajánlja a jog- és államtudományi karnak és az akadémiai széknek azt a javaslatát, hogy a tanszék ezúttal rendkívüli tanárral töltesse be, köteleztetvén a megválasztandó, hogy az egyetemi magántanári képesítést 3 év alatt szerezzék meg, a képesítés megszerzése napjától azonban rendes tanárrá léptetvén elő. Ily értelemben a pályázók közül rendkívüli tanárrá leendő megválasztásra az igazgató-tanács a jog- és államtudományi kar és az akadémiai szék ajánlata alapján első helyen betűrendben Dr. Debreczeni Barnát és Dr. Ferenczy Árpádot, második helyen Dr. Joó Gyulát ajánlja. Dr. Debreczeni Barna és Dr. Ferenczy Árpád egyaránt jeles eredménnyel végezték jogi tanulmányaikat s míg Debreczeni Barnát ügyvédi oklevele és az oly fiatalon elért albirói állása s így a gyakorlati pályán való kiválósága, Ferenczy Árpádot pedig az emeli ki pályázó társai közül, hogy már joghallgató korától a jogtanári pályára s épen a betöltendő tanszékre képezte magát s e végből jogtudori oklevelének megszerzése után, állami ösztöndíjjal, külföldi egyetemen is hallgatta szaktárgyát, sőt joghallgató korában is tett külföldi tanulmányútát, valamint e tanszak köréből egy jeles művet adott ki, melynek alapján egyetemi magántanári képesítése iránt már be is adta folyamodványát a budapesti egyetemre; — Joó Gyula pedig a hivatal-főnökétől nyert igen szép

bizonyítványai és a kecskeméti jogakadémián való magántanári működése miatt ajánlható megválasztásra talán az előbbieket után.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgatótanács jelentését helyeslőleg tudomásul veszi s a sárospataki jogakadémián megüresedett politika, közjog, nemzetközi jogi tanszékre rendkívüli tanárrá, titkos szavazás után, általános szavazattöbbséggel Dr. Ferenczy Árpád képviselőházi segédkönyvtárnokot választja meg annak a kijelentésével, hogy ha az egyetemi magántanári képesítést 3 év alatt megszerzi, a képesítés megszerzésének napjától rendes tanárnak fog tekintetni. Felhívja egyházkerületi közgyűlés Dr. Ferenczy Árpádot, hogy tanszékét folyó év november 1-én foglalja el, fizetése e naptól tétetvén folyóvá. Elnöklő püspök úr pedig felkéretik, hogy Dr. Ferenczy Árpádot megválasztásáról e jegyzőkönyvi pont közzélése mellett, levélileg értesítse és hívja meg.

16. Olvastatott a sárospataki *főiskolai lelkész munka- és hatáskörének szabályozása* s az ezzel összefüggő kérdések iránt javaslatként végett folyó év tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 45. számú jegyzőkönyvi határozatával kiküldött egyházkerületi bizottság következő véleményes jelentése:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

A főt. Egyházkerület f. é. tavaszi közgyűlésének 45. sz. jkvi határozatával tisztelettel alúlirottak a végből küldettünk ki, hogy — a sárospataki egyház presbiteriumának meghallgatása mellett — készítsünk véleményes javaslatot a sárospataki főiskola köziskolai székének az Igazgató Tanács által felterjesztett ama kérelmére vonatkozólag, hogy „a főiskolai lelkész munka és hatásköre egész határozottsággal állapíttassék meg s a főiskola is a helybeli egyház, valamint a főiskolai és az egyházközségi lelkész viszonya szabályoztassék;” valamint adjunk véleményt Novák Lajos főiskolai lelkésznek közvetlenül a főt. Egyházke-

rületi Közgyűléshez intézett kérdésére; vajjon elfogadja, illetőleg elfogadhatja-e ő a sárospataki egyházban a presbyteri hivatalt? Alúlirott bizottság, hogy megbízatásunknak megfelelhessünk, tüzetes tanulmány tárgyává tettük úgy a theológiai tanári kar-nak 1901. évi június 7-én készített, a főtiszteletű egyházkerülethez intézett köziskolai széki kérelem kiindulási pontját képező munkálatát, mint az erre vonatkozólag hozott köziskolai széki határozatokat, valamint az e kérdéssel összefüggő 1900. és 1901. évi köziskolai széki és igazgató-tanácsi jegyzőkönyveket, nemkülönben a sárospataki egyház presbytériumának 1902. évi szeptember 30-án készült s bizottságunkhoz intézett a felvetett kérdések minden részletére kiterjeszkedő előterjesztését s mindezek alapján bizottságunk egyértelemmel a következő véleményt illetőleg javaslatokat terjeszti a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé.

A felvetett kérdések, illetőleg kérelmek két részre oszthatók. Az első csoportot képezik a köziskolai széki által a főiskolai lelkész munka- és hatás-körének szabályozására, a főiskola és a sárospataki egyház és a főiskolai és az egyházközségi lelkész viszonyának körvonalozására irányuló kérelmek, amelyekre, mint nagy horderejű elvi kérdéseket is érintő kérelmekre, behatóan és tüzetesen kell válaszolnunk; a másik, az előbbiektől független kérelem, illetőleg kérdés, t. i. hogy Novák Lajos ez idő szerinti főiskolai lelkész, elfogadhatja-e a presbyterséget, tisztán Novák Lajos magánügye lévén, az előbbiektől elkülönítve, könnyen megoldható lesz.

I. Az első csoportot képező hármas kérelem a főiskolai theológiai tanári kar által a városi nagy templomban tartatni szokott vasárnapi istenitiszteletek vonzóbbá tétele tárgyában a köziskolai széki elé terjesztett munkálatból nőtte ki magát. E munkálat ugyanis abból az elvi alapból indul ki, hogy a főiskola, vagyis az annak testét képező tanári kar és tanuló ifjúság nem tartozik a sárospataki egyházközségbe, hanem a mellett külön, önálló egyházközséget képez, melynek külön papja a főiskolai lelkész. Miután pedig a főiskola ez idő szerint a maga templomában külön istenitiszteletet vasárnaponként nem tart, — a mire pedig joga lenne — hanem a községi templomba jár, ahol a theologus ifjak s időnként egyes theológiai tanárok is papolnak, a főiskola voltaképen felérésben papja a városi egyháznak is. Ezért nem látja a theológiai tanári kar tisztázottnak és világosnak sem a főiskolai lelkész hatáskörét, sem a főiskola és a városi egyház, sem a két lelkész t. i. a főiskolai és helybeli egy-

házi lelkész viszonyát. A köziskolai szék a theologiai tanári kar e munkálatát a részletes tárgyalás alapjául ugyan elfogadta, de a részletes tárgyalás után azt a határozatot hozta, hogy a közös istenitisztelek eddigi rendjét fentartja, de felkéri a főt. egyházkerületet a fentebbi kérdések tisztázására és szabályozására.

A sárospataki egyházközség presbyteriuma a theológiai tanári kar munkálatának elvi alapját s kiindulási pontját nem helyesli s hosszasan czáfolgatja azt, hogy a főiskola külön egyházközség lenne, valamint hogy a főiskola akár felerészben, akár másként papja lenne az egyházközségnek s az egyházi törvények 14. §-ára hivatkozva bizonyítja, hogy a főiskolai tanárok, mint községi lakosok, a helybeli egyházközség tagjai, a mit a főt. egyházkerület 1887. évi tavaszi közgyűlésének ama határozata is igazol, a mely a főiskolai összes tanárokat a helybeli egyházközség adófizető tagjainak nyilvánította. Miután tehát Sárospatakon csak egy egyházközség van, s a főiskola, illetőleg a tanári kar közt tényleg a legszebb egyetértés uralkodik, a presbyterium a maga részéről nem látja szükségét semmiféle szabályozásnak.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A köziskolai szék hármas kérdésére az Egyházi Törvények s az utóbbi évtizedek állandó gyakorlata alapján — azt hisszük — könnyű megadni a feleletet. Az első s a többiekre irányadó jelentőségű kérdésre, t. i. *a sárospataki főiskola és a sárospataki egyházközség közötti viszonyra* Egyházi Törvényeink világosan megadják a félremagyarázhatatlan választ. Igenis a főiskola és a sárospataki egyház „*két külön test*“ — miként azt a theol. tanári kar munkálata többször hangoztatja — de nem azért, mintha a sárospataki főiskola, illetőleg annak tanári kara és ifjúsága külön egyházközség lenne, hanem azért, mert a főiskola, mint *iskola*, önálló jogi személy, a sárospataki egyház pedig, mint *egyházközség*, a másik jogi személy. Az Egyházi Törvények első része külön szól az egyházközségekről, a harmadik része pedig külön az oktatási intézetekről, az iskolákról. Az iskola s így a sárospataki főiskola is, bármily nagy, bármily vallási- és erkölcsi testület s intézet, nem képez egyházközséget s a főiskola élő testét képező tanárok és tanulók személyükre nézve, az Egyházi Törvények 14. §-a értelmében, beletartoznak a lakhelyük szerint illetékes egyházközségbe. A sárospataki főiskolai tanár, mint tanár, tagja a főiskolának, mint tanintézetnek, de mint sárospataki lakos, mint ref. vallású egyén, családtagjaival együtt tagja a sárospataki egyházközségnek. Igazolja ezt az élet, a

gyakorlat is. A főiskolának egyházi értelemben vett anyakönyve, presbytériuma, egyházközségi pecsétje nem volt s nincs is. A főiskola, mint ilyen, nem tartozik az egyházmegye kebelébe s egyházközségi jogokat nem gyakorol sehol. Hanem igenis a főiskolai tanárok a sárospataki egyházközségnek fizetik az egyházi adót s egyháztagsági jogokat is ott gyakorolnak, részt vesznek, szavaznak az egyházközségi közgyűléseken, a presbyteriumnak rendszerint több tanár választott tagja, sőt több ízben volt és jelenleg is az egyházközség választott főgondnoka egy főiskolai tanár.

A főiskola és a sárospataki egyházközség között levő viszony tehát semmiféle különösebb szabályozást nem igényel. Épen a köziskolai széknek 1901. évi január 28-án, majd ugyanez évi december 7-én s az igazgató-tanácsnak 1901. évi február 4-én hozott határozatai, melyek a vallásosság és egyháziasság erősítése végett a szűkebb körű gyermek- vagy diák-isteniszteletek helyett az évtizedek óta fennálló közös, t. i. a városi gyülekezettel együtt a városi nagy templomban tartott isteniszteletek további fentartását mondják ki, megerősítik azt a közismeretű tényt, hogy a főiskolai tanárok és a városi egyház között teljes béke és egyetértés uralkodik, a tanári kar és a tanuló ifjúság vasárnaponként a városi közönséggel együtt dicséri az Urat a városi nagy templomban, aminek épen az éneklő és imádkozó gyülekezet nagyságánál fogva főként az ifjúi lélekre és kedélyre a legjobb s legfelemelőbb hatása van.

Bizottságunk a maga részéről is helyeslőleg vesz tudomást, illetőleg alánlja tudomásul-vételre a főt. egyházkerületi közgyűlésnek a tanári kar és igazgató-tanács eme határozatait, annyival is inkább, mert az isteniszteleten való összeolvadás által a főiskolának, mint tanintézetnek az önállósága, függetlensége semmi tekintetben s legkevésbé sincs csorbítva. Sőt a vasárnapi u. n. közös istenisztelet rendje nem zárja ki azt sem, amit a theologiai tanári kar munkálata ajánl, hogy t. i. a vallásos érzés ápolása végett a tanuló ifjúság minden kétköznap első tanórája énekléssel és imádsággal kezdődjék. Ez különben nem régiben is megvolt a gimnáziumban, sőt az alsóbb osztályokban ma is meg van s mint teljesen helyes intézkedést kötelezővé is kellene tenni. Ajánljuk azért a főt. egyházkerületi közgyűlésnek, mondja ki ez alkalomból, hogy *a főgimnáziumban és a theologiai akademián minden hétköznapon a délelőtti első tanóra minden osztályban egy énekvers elneklésével és egy rövid ima elmondásával kezdődjék.*

A főiskola és a helybeli egyházközség viszonyára pedig legfeljebb azt lehetne kimondani, amit az igazgató-tanács 1901. februári ülésének 102. számú jegyzőkönyvi pontja tartalmaz s ami a rég óta fennálló gyakorlatnak is megfelel, hogy a *szorgalmoszakokban minden vasárnap délelőtt úgy a tanári kar, mint az ifjúság a városi templomban tartott közös istenitiszteleten vesz részt s a gimnáziumi osztályokat maguk az osztálytanárok vezetik a templomba.*

Ami a theológus ifjaknak a városi nagy templomban való papolását illeti, amire a beterjesztett munkálatok szintén kiterjeszkednek, e tekintetben is a fennálló gyakorlat fentartását óhajtjuk, illetőleg javasoljuk. Kétségtelen ugyanis, hogy theol. ifjainknak, mint leendő lelkipásztoroknak az egyházi szónoklatban való magasabb kiképzésére a legcélravezetőbb mód, ha alkalmat adunk nekik, hogy a nagyobb gyülekezet előtt való szónoklásban gyakorolhassák magukat. Erre nézve tehát annyit lehetne kimondani: *a theológus ifjak a szorgalmoszakok idején a gyakorlati lelkészet tanárának, mint a főiskola lelkésének kivetése szerint, a városi templomban jövőre is prédikáljanak és pedig vasárnap délutánonként rendszeren, vasárnap délelőttökön pedig akkor, ha a városi lelkész vagy segédlelkész akadályozva van és a főiskolai lelkész vagy más tanár nem veszi igénybe a szószéket.* A vasárnap délelőtti prédikálást a theológus ifjakra azért is fenn kell tartani, hogy a gyakorlati lelkészet tanárának alkalma legyen az illető ifjak gyülekezeti szónoklatát meghallgatni s a tanórákon vagy szemináriumi órákon őket hibáikra figyelmeztetni. A theológus ifjak templomi prédikálása tehát tisztán tanítási, illetőleg tanulási célokra szolgálván, ebből sem ők, sem az iskola semmiféle ellenszolgáltatások vagy különösebb jogokra az egyházközséggel szemben igényt nem formálhatnak. Így nem bír jogalappal az az állítás, illetőleg kívánság, hogy a sárospataki főiskola tanári kara a pataki egyház presbyteriumába bizonyos számú tagokat választhasson, sem az, hogy hivatalánál fogva bármely tanár, akár a főiskolai lelkész is tagja lehetne a presbytériumnak.

A köziskolai szék második kérése az, hogy *a főiskolai lelkész munka- és hatásköre egész határozottsággal állapíttassék meg.* Véleményünk szerint e kérelem teljesítése nem jár nagyobb nehézséggel, mert részint a főiskolai rendszabályok, részint az utóbbi évtizedek állandó gyakorlata teljesen világosan előírják a „főiskolai lelkész“ teendőit és jogait. A főiskolai lelkészség, miként a fentebbiekből önként folyik, nem valami külön állás

a főiskolában. A főiskola nem lévén egyházközség, külön önálló lelképásztora nem is lehet, amit igazol az is, hogy a legutóbbi főiskolai kormányzati rendszabályok, melyek minden főiskolai hivatal, vagy állásról kimerítőleg rendelkeznek, a főiskolai lelkészségről, mint önálló állásról egyáltalán nem emlékeznek meg. A főiskolai lelkészség hosszú évtizedek gyakorlata szerint a gyakorlati teológiai tanszékhez kötött bizonyos különös teendő, melynek végzéseért az illető tanszék tanára a főiskola pénztárából külön 200 korona tiszteletdíjat húz. A gyakorlati teol. tanárának, mint az egyházi szónoklattan előadójának s rendszerint minta-szónoknak kötelessége régidő óta az iskolai év megnyitó ünnepélyén vagy másféle, a főiskolai imateremben tartott egyházi jellegű iskolai ünnepélyen imát mondani, továbbá úgy a teológus ifjaknak példaadás, minta szónoklat, valamint a tanári kar és a városi közönség épülésére minden szorgalom-szak első vasárnapján s az évváró vizsgák vasárnapján (tehát évente legalább hat alkalommal) a nagy templomban predikációt mondani, — továbbá ő vizsgáztatja meg az első ízben legatióba menni készülő ifjakat a szószéki szolgálat és predikációs kötelességekből. — ő confirmálja a gimnáziumi növendékeket, — végül a főiskolai tanári családok és a főiskolai ifjúság körében előforduló lelkészi functiókat igénylő esetekben a szükséges szertartások (keresztelés, esketés, temetés) végzésére első sorban ő illetékes, szabadságukban állván az illetőknek e szertartások végzésére más lelkészt is felkérni.

Ezt az állandó, törvényes gyakorlatot kell tehát egyszerűen leírni, ha a köziskolai szék a főiskolai lelkész munka és hatáskörét szabályozni óhajtja s amennyiben a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés a köziskolai szék ez iránti kérelmét teljesíteni kívánja, ajánljuk a következő szabályok kimondását:

1. *A gyakorlati teologia tanárának, mint a főiskola lelkészének kötelessége: a) az iskolai évmegnyitó ünnepélyen, valamint más a főiskola által rendezett egyházas jellegű ünnepélyen (öröm-, gyász-ünnep) imát mondani.*

b) *Kötelessége az iskolai év első és utolsó vasárnapján, valamint ezenkívül évente négy vasárnapon délelőtt a városi nagy templomban az isteni tiszteletet végezni.*

2. *A főiskolai lelkész vizsgáztatja meg az első ízben legatióba menendő ifjakat a predikálás és a szószéki szolgálat körüli teendők felől.*

3. *Ő confirmálja évenként a gimnáziumi vrlástanár, illetőleg a vallástannak a 3—4-ik gimnáziumi osztályban tanítója által előkészített gimnáziumi növendékeket.*

4. Ő jelöli ki azokat a theologus ifjakat, kik a városi templomban predikálni fognak.

5. A főiskolai tanári és hivatalnoki családok, valamint a főiskolai tanuló ifjuság körében előforduló lelkészi szolgálatot igénylő esetekben (keresztelés, esketés, temetés) a szükséges szertartások végzésére — az 1894 : 31, 32, 33 törvénycikkek vonatkozó rendelkezésének pontos megtartása mellett — első sorban a főiskolai lelkész illetékes, az illetőknek azonban szabadságukban áll ez egyházi functiókat más lelkész által végeztetni. A főiskolai lelkész az általa teljesített lelkészi functiókról szóló adatokat minden egyes esetben köteles átteni anyakönyvezés végett az egyházközségi lelkészi hivatalhoz.

6. A gyakorlati theologia tanára az előbbi lelkészi teendők végzéseért a főiskolai pénztárból évente 200 korona tiszteletdíjban részesül.

A köziskolai szók harmadik kérelme az, hogy a főiskolai és a sárospataki egyházközségi lelkész viszonya szabályoztassék. E kérelem véleményünk szerint s a fentebbiekből kitetszőleg tárgytalan, mert a főiskolai lelkész első sorban és tulajdonképen tanár s így közötté és a helybeli egyházközségi lelkész között semmiféle határozott jogviszony nem létezik. El nem képzelhető, hogy a főiskolai lelkész és a theologus ifjak időnkénti templomi szolgálata miatt a főiskolai és az egyházközségi lelkész között valaha összeütközés állhatna elő, sőt inkább a testvéri szeretetnek el kell símitania a netalán felmerülhető vitákat is. Azon az egyen kívül, hogy a főiskolai lelkész a tanári családok vagy a tanuló ifjuság körében teljesített lelkészi functiókról szóló adatokat köteles átteni anyakönyvezés végett az egyházközségi lelkészhez, egyebet e részben nem lehetne kimondani, ez azonban már fentebb a főiskolai lelkész teendői között ki van emelve s így külön kimondása felesleges.

II. Ami végezetre a Novák Lajos főiskolai theológiai tanár és főiskolai lelkésznek azt a külön kérelmét illeti, hogy elfogadja, illetőleg elfogadhatja-e ő a sárospataki egyházközségben a presbyteri hivatalt, melyre a f. é. elején az egyházközség közgyűlése őt megválasztotta, — erre a fentebb kifejtettekből önként következik a javaslatba hozható felelet. A főiskolai lelkész s így Novák Lajos is nem egyházközségi, nem „rendes“ lelkész, mint beadványában állítja, hanem theológiai akadémiai tanár, kinek tanszékéhez azonban az u. n. „főiskolai lelkészi“ teendők végzése is hozzá van kötve. Legvilágosabban igazolja ezt az 1896. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 52 sz. jkvi határozatának d) pontja, mely az ő megválasztásáról szól, ahol is egyál-

talán meg sincs említve a főiskolai lelkészsze való megválasztása, hanem csak „a gyakorlati theologiai tanszékre“ való megválasztásáról van szó.

Miután tehát Novák Lajos, habár megválasztása előtt gyakorló lelkész volt is, jelenleg nem egyházközségi lelkész, hanem akadémiai tanár; miután egyházi törvényeink egyáltalán nem tiltják, hogy tanár, még ha lelkészi oklevéllel bír is, ne lehessen presbyter s miután ezek igazságára a legközelebbi multból élő bizonyosság is hozható fel Mitrovics Gyula személyében, ki Novák Lajos előtt, mint főiskolai lelkész, évek hosszú során választott presbyter volt a sárospataki egyháznak: mindezek alapján a feltett kérdésre bátorkodunk azt a véleményt előterjeszteni, hogy *Novák Lajos, mint theologiai tanár és főiskolai lelkész elfogadhatja a sárospataki egyházban a presbyteri hivatalt*, annál is inkább, mert hivatala után a presbyteri tisztség nem illetvén meg, a gyülekezet' bizalmát csak a személye iránti megtiszteltetésnek tekintheti s a főtiszteletű egyházkerület is bizonyára örömmel látja a főiskolai lelkészt a sárospataki egyház presbytériumában.

Az, természetesen, hogy elfogadja-e Novák Lajos a választást, avagy nem, teljesen az ő magán ügye.

Véleményes javaslatainkat a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek elfogadásra ajánlva, legmélyebb tisztelettel maradtunk Sárospatak, 1902. október 4-én.

Kun Bertalan,
ev. ref. püspök, elnök.

Meczner Béla,
Révész Kálmán,
Szabó Endre,

Komjáthy Gábor,
mint a kiküldött egyházkerületi bizottság tagjai.

Dr. Finkey Ferencz,
a bizottság jegyzője.

Egyházkerületi közgyűlés, hogy e nagyfontosságú kérdésben az egyházkerület tagjainak alkalmuk és idejük legyen a bővebb megfontolásra, a bizottsági munkálatnak jegyzőkönyvbe vétele mellett a felvetett kérdések felett való határozathozatalt a jövő évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésre halasztja.

17. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa jelenti, hogy Soltész Ferencz főiskolai pénztárnok magas életkora miatt a folyó polgári év végével megválni óhajt pénztárnoki állásától s a jövő évi január 1-től leendő nyugdíjaztatását kéri a főt. egyházkerülettől. Igazgató-tanács fájdalommal bár, de meghajlik Soltész Ferencz kérelme előtt s az ő nagy érdemeinek, melyeket ugy tanársága, mint pénztárnoksága alatt, több mint egy félszázadon át a főiskola szellemi és anyagi ügyeinek elővitele érdekében kifejtett, jegyzőkönyvbe igtatása mellett, ajánlja a főtiszt. egyházkerületnek, hogy Soltész Ferencz lemondását fogadja el és őt 1903 január 1-től évi 2000 korona kegydíjjal bocsássa nyugalomba, beleértetvén ezen összegbe az az 1000 korona is, melyet tanári állásától megválása óta élvez.

Egyházkerületi közgyűlésünk mély sajnálattal veszi tudomásul és fogadja el Soltész Ferencz lemondását, mert ő benne nemcsak legrégibb, de egyik legbuzgóbb, a kötelesség-teljesítésben igazán mintaszerű, hajlott korában is lankadatlan szorgalmú, puritán becsületességű munkását veszíti el a főiskola. Midőn azért egyházkerületünk a maga részéről is hálás köszönettel örökíti meg a Soltész Ferencz több mint félszázados működését s e hosszú idő alatt a főiskola szellemi és anyagi érdekeinek felvirágoztatása körül szerzett hervadhatlan érdemeit: — szívesen szavazza meg számára az igazgató-tanács által javasolt 2000 kor. kegydíjat (beleértve eddigi 1000 korona tanári nyugdíját) s őszintén kívánja, hogy az isteni gondviselés tegye derűsekké az ő hátralevő napjait és éveit s a jól megérdemelt nyugodalmat minél tovább élvezze testi és lelki jó egészségben.

18. A Soltész Ferencz lemondása folytán e folyó polgári év végén megüresedett pénztárnoki állás betöltésére nézve igazgató-tanács azt javasolja, hogy a pénztárnoki állás jutalomdíja évi 1000 koronában állapíttassék meg s az állásra a gazdasági választmány

ajánlata alapján első helyen Szinyei Gerzson, második helyen Kérészy István nyugalmazott tanárokat jelöli.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács javaslatát elfogadja, a pénztárnoki állás jutalomdíját évi 1000 koronában állapítja meg s az állásra titkos szavazat útján általános szótöbbséggel Szinyei Gerzson nyugalmazott akadémiai tanárt választja meg, felhíván őt, hogy állását 1903 január 1-én foglalja el.

19. Ugyanaz az igazgató-tanács jelenti, hogy a főiskolai pénztári ellenőri állás Dr. Szánthó Gyula lemondásával szintén megürült. Igazgató-tanács, midőn Dr. Szánthó Gyula e minőségben kifejtett munkásságának méltánylása mellett, a lemondás elfogadását ajánlja a főt. egyházkerületi közgyűlésnek, egyúttal az így megürült állásra, a gazdasági választmány ajánlata alapján, az ellenőri állás jutalomdíjának évi 1000 koronában leendő megállapítása mellett, — egyedül Szívos Mihály nyugalmazott gimnáziumi tanárt ajánlja megválasztásra, mint aki folyó évi július 1-je óta, mint helyettes ellenőr, kiváló szakértelemmel és buzgósággal tölti be e hivatalt.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács jelentését tudomásul vévén, Dr. Szánthó Gyula lemondását, e minőségében hosszú időn át kifejtett szakavatott munkássága iránti elismerésének kifejezése mellett elfogadja, az ellenőri állás jutalomdíját évi 1000 koronában állapítja meg s ez állásra egyhangulag Szívos Mihály nyugalmazott gimnáziumi tanárt választja meg.

20. Olvastatott ugyanazon igazgató-tanács folyó évi szeptemberi ülésének 34. számú jegyzőkönyve, melyben jelenti, hogy Szívos Mihály nyugalomba vonulásával a főiskolai tápintézeti felügyelői állás megüresedvén, arra a tanári kar ajánlata alapján első helyen Dr. Tüdős István, második helyen Dr. Szabó Sándor, harmadik helyen Kiss Elek tanárokat ajánlja megválasztásra a főt. egyházkerületi közgyűlésnek.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul vévén, a tápintézeti felügyelői állásra közfelkiáltással egyhangulag Dr. Tüdős Istvánt választja meg, s felhívja őt, hogy ez állását azonnal foglalja el.

21. Olvastatott Dr. Tüdős István beadványa, melyben köszönetét fejezi ki a tápintézeti felügyelővé történt megválasztásáért, azonban kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy mentse fel őt ez állás elfogadása alól, vagy pedig engedje meg, hogy a folyó 1902/3. iskolai évet próbaévnék tekinthesse s annak elteltével nyilatkozhassék az állás végleges elfogadása felől.

Egyházkerületi közgyűlés, midőn egyhangulag emelte Dr. Tüdős Istvánt a tápintézeti felügyelőségbe, az ő személye iránt teljes bizalommal volt, hogy ő ez állás terheit közmegelegedésre fogja viselni, ezért a lemondást nem fogadja el; azonban szívesen beleegyeznek abba, hogy Dr. Tüdős István a folyó iskolai évet magára nézve próba-évnék tekintse s annak elteltével nyilatkozzék: óhajtja-e tovább is viselni e tisztséget?

22. Ugyanaz az igazgató-tanács jelenti, hogy a Zombori Andor eltávozásával megürült német nyelvi gimnáziumi tanszékre, a gimn. tanári kar javaslata alapján, a pályázatot kihirdette s a kitűzött határnapig 2 pályázó jelentkezett, u. m. Dr. Gyöngyössy László bártfai gimn. rendes tanár és Magi Antal mezőtúri gimn. h. tanár. Dr. Gyöngyössy László azonban időközben visszavonta pályázatát s ennek folytán a gimn. szék a főiskolai algondnokság felhatalmazásával s az igazgató-tanács utólagos jóváhagyásával, Magi Antalt, kit 2 évi tanári gyakorlata és szép bizonyítványai alkalmasnak mutattak ez állásra, e tanszékre ideiglenesen helyettes tanári minőségben egy évre meghívta. Miután pedig az igazgató-tanács a tanári karral egyetértve, e tanszéket rendes tanárral óhajtja betölteni, igazgató-tanács megbízta a gimn. igazgatót, hogy e tanszékre a pályá-

zatot oly időben hirdesse ki, hogy az a jövő évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésen betölthető legyen. Igazgatótanács kéri ez intézkedéseinek jóváhagyását.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgatótanács jelentését és intézkedését helyeslőleg tudomásul veszi.

23. Egyházkerületi közhirdetésre felvételnek:

Tolcsva, Agcsernő, Vis, Lasztomér, Kolbása, Bodzás-Ujlak, Szutor, Kálosa, Ragály, Kázsmárk, Szkáros (Abauj), Garbóc-Bogdány, Ládháza, Heő-Bába, Felső-Abrány, Lád-Besenyő, Kondó, Hegymeg, Becskeháza, Zsarnó, Komjáti, Lucska, Kis-Dobrony, Minaj.

24. Tavaszi közgyűlésünk 66. számú jegyzőkönyvében megfelelő elbírálás és véleményezés végett, a pénzügyi választmányhoz tette le az *alsó-kemenczei és felsőlánczi egyházak 200 korona évi segély iránti kérvényét*. A ker. pénzügyi választmány beadott jelentésében az alsó-kemenczei egyház kérését nem tartja teljesíthetőnek azért, mert az előkönyörgői állás az állam által 800 koronára kiegészített fizetéssel biztosítva van, s a kért állandó segély engedélyezése a hasonló helyzetben levő egyházak nagy számánál fogva teljesíthetetlen kívánalmakat felkeltő praecedent alkothatna; a felsőlánczi egyház kérvényét pedig — megfelelő célú tőke a kerület rendelkezése alatt nem állván — azzal az utasítással javasolja az abauji egyházmegyének visszaadani, hogy az a rendelkezésére bocsátandó államsegélyből a felsőlánczi egyházat a szükséges mérvben részesítse.

Közgyűlés, a pénzügyi választmány által előadott indokokból, sem az alsó-kemenczei, sem a felsőlánczi egyház kérelmét nem tartja teljesíthetőnek.

25. Kerületünk, a tavaszi közgyűlés 77. számú jegyzőkönyvében, Révész Kálmán abauji esperest, a nem felekezetünkhöz tartozó középfokú tanintézetekben járó ev. ref. vallású növendékek hitoktatása ügyének rende-

zését és ellenőrzését tárgyazó indítványa kapcsán, azzal bízta meg, hogy az előadói munkakört és eljárást körvonalozó utasításra nézve részletes javaslatot készítsen s mint kerületünk megbizottja, szerezzé be az egyes tanintézetekből a kinyomozható adatokat s azokat feldolgozva, őszi közgyűlésünkre adja be. A megbizott Révész Kálmán jelenti, hogy a kívánt adatok beszerzésére nézve a szükséges lépéseket megtette, de választ még minden helyről nem kaphatott. A jelentést és a megfelelő szabályzatot a jövő tavaszi közgyűlésre fogja beterjeszteni.

Közgyűlés Révész Kálmán előterjesztését tudomásul veszi s az e tárgyra vonatkozó részletes jelentést és szabályzatot a jövő tavaszi közgyűlésre bevárja.

26. Egyházkerületünk a tavaszi közgyűlés 89-ik számú jegyzőkönyvében *Dusza Lajos* zádorfalvi- és *Kolos István* berzétei lelkészek azon kérvényét, amelyben felmenteni kérik magukat azon jótállói kötelezettség alól, amelyet Ablonczy Pál volt keleméri lelkész 200 koronás tartozásáért vállaltak, véleményezés végett a kerületi pénzügyi választmánynak adta ki. E választmány a felmentést nem tartja lehetőnek, azért, mert a folyamodók, amikor a jótállást magukra vállalták, tisztában lehettek azzal, hogy a jótállásukkal biztosított tartozást esetleg ki is kell fizetniök, s a kerület, az esetleges felmentés folytán, a jótállással biztosított követelések nagy számánál fogva, magára nézve felette veszedelmes helyzetet teremtene. Egyébként a bizottság azt is jelenti, hogy az egyenes adós fia a tartozásból már jelentékeny összeget törlesztett s valószínűleg a még fennálló tartozást is mielőbb ki fogja egyenlíteni.

A pénzügyi választmány jelentése helyeslő tudomásul vétetik s a folyamodók kérelmükkel elutasítatnak.

27. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 102. számú jegyzőkönyvi határozatával utasította az alsó-zempléni egyházmegyét, hogy tegyen jelentést arról, hogy a *vamosújfalusi* egyháznak a szükösi pénztárba való elengedett tartozása tényleg az egyház javára fordított-e s mennyi

volt ez az összeg? Az alsó-zempléni egyházmegye jelenti, hogy az 1900. évben a vámos-újfalusi egyház összes bevétele 1278 kor. 98 fillér, összes kiadása 1279 kor. 37 fillér volt s így az egyháznak még túlkiadása volt s a csatolt gondnoki számadás szerint a kiadások tényleg az egyház javára tétettek.

Tudomásúl vétetik.

28. A kassai egyháznak a felső-zempléni egyházmegye 1901. évi augusztus 29-én Lasztomérban hozott határozata ellen beadott felebbezéséhez a tavaszi egyházkerületi közgyűlés 105. számú határozatának megfelelően beterjeszti az egyházmegye az előző iratokat.

Tekintve, hogy a felebbezett egyházmegyei határozat 1901 augusztus 29-én kelt, a felebbezés pedig 1902 február 21-én adódott be, egyházkerületi közgyűlésünk a felebbezést a törvényes eljárás végett visszateszi a felső-zempléni egyházmegyéhez.

29. A felső-borsodi egyházmegye, tavaszi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 84-ik pontja értelmében, megerősítés végett bemutatja a sajó-szentpéteri egyház *Kasza Ferencz-féle alapítványára* vonatkozó végrendelet és pótvégrendelet hiteles másolatát.

A végleges jóváhagyás és megerősítés a jövő tavaszi gyűlésre halasztatik, miután a jóváhagyandó s a felső-borsodi egyházmegye által annak idején beterjesztett kezelési szabályzat tévedésből kimaradt a most beterjesztett iratok közül.

30. A tavaszi közgyűlés 113. számú jegyzőkönyvében foglalt felhívására a felső-borsodi egyházmegye jelenti, hogy a *Szondy-Kenessey-alapítvány* kamatait egyenlő arányban, a *damaki* és *lászlófalvi* szegénysorsú egyházaknak kívánja kiadatni.

Tudomásúl vétetik.

31. Egyházi elnök jelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter 34,898. számú leiratával a folyó-

évi állami költségvetésben a magyarországi ev. ref. egyház segélyezésére felvett összegből a szokásos aránykulcs szerint egyházkerületünknek 23,799 kor. 60 fillért utalványozott. Miután az egyházkerületünkre eső államsegély így a tavalyihoz képest 3000 koronával emelkedett s ez emelkedés jövőre is várható, egyházi elnök indítványozza, úgy hogy az államsegély, mint másféle különös rendeltetéssel nem bíró kerületi segélyalapok (Tolcsvai Nagy Gedeon) kamatainak hova fordítása iránt egy szabályrendelet kidolgozására bizottság küldessék ki, figyelmébe ajánlva a bizottságnak az egyházkerületi felsőbb leányiskola fejlesztése, amelyet az egyházkerületi közgyűlés múlt évi határozatával épen az államsegély emelkedésének esetére helyezett kilátásba.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést örvendetes tudomásul veszi s egyházi elnök indítványát magáévá tévén, a folyó évi államsegélynek az eddigi czélokra s az eddigi mértékben leendő kiosztása s a 3000 korona többletnek takarékpénztárba helyezése mellett, a pénzügyi bizottságot Fejes Istvánnal és Révész Kálmánnal kiegészítve, mint bizottságot küldi ki, hogy dolgozzanak ki egy szabályzat-tervezetet az államsegély és az egyházkerületi segélyalapoknak, valamint a Baldácsy-alapítványból reánk eső jutaléknak minő czélokra s minő arányban leendő kiosztására, illetőleg hova fordítására. Egyházkerületi közgyűlésünk a bizottság figyelmébe ajánlja főleg a kerületi felsőbb leányiskolának az V.—VI. osztályokkal elvileg elfogadott kibővítését, továbbá a missiói egyházaknak népies, vallásos füzetekkel való segélyezését. A bizottság munkálata jövő évi tavaszi közgyűlésünkre bevérik.

32. Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter folyó évi 38,966. számú leirata, melyben felhívja egyházkerületünket, hogy erélyesen intézkedjék, hogy a népiskolák a törvény rendeletének megfelelően mindenütt 6 osztályra legyenek berendezve s ahol szük-

séges, minden népiskola mellett szerveztessék 3 éves ismétlő tanfolyam, lehetőleg gazdasági irányban. Hangsúlyozza a miniszter, hogy ahol a felekezeti népiskolánál a tanító fizetése az 1893: XXVI. t.-cikk alapján van kiegészítve, vagy a tanító korpótléka államsegélyből van engedélyezve, ha a tanító hanyagságán fog múlni a 6 évfolyam biztosítása, a tanító ellen az 1893: XXVI. t.-cikk 13. §-a értelmében fog eljárni.

Egyházkerületi közgyűlés helyesléssel fogadja a miniszter felhívását s maga részéről is hozzájárulni óhajtván a népoktatás fejlesztéséhez, utasítja az egyházmegyéket, hogy a népiskolákban mindenütt igyekezzenek 6 évfolyamot felállítani, az egyházkerületi tanügyi bizottság pedig felhivatik, hogy évente szerezzon tudomást és tegyen jelentést arról, hol nincs felállítva a 6 évfolyam, és ahol nincs, mi okból maradt el. Felhívja továbbá az egyházmegyéket, hogy az ismétlő iskolákat lehetőleg gazdasági irányban szervezzék.

33. A vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi 2,715. eln. szám alatt kéri, hogy a népoktatási intézetek könyvtárai részére beszerzés céljából ajánlja egyházkerületünk Samu József tanítóképző-intézeti igazgatónak „Élet és nevelési rajzok“ című művét.

Egyházkerületi közgyűlés szívesen teljesíti a miniszter kérelmét s ajánlja a nevezett munkát az egyházak figyelmébe.

34. Ugyanaz a miniszter 42,214. szám alatt a közép iskolai tanári és ifjúsági könyvtárak számára való beszerzésre ajánlja a Magyar Minerva 1901/2. évi folyamát, mint a magyarországi muzeumok és könyvtárak címűkönyvét.

Egyházkerületi közgyűlés maga részéről is szívesen ajánlja a hatósága alatti középiskoláknak a fentebbi évkönyvet.

35. A Halmy Gyula miskolczi-, Szívos Mihály sárospataki gimnáziumi tanárok végleges, Dr. Ballagi

Géza sárospataki jogakadémiai tanár ideiglenes nyugdíjazásáról szóló miniszteri leiratok tudomásul vétetnek.

36. A vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi 30,332. szám alatti leiratával megküldi a magyar nyelv kötelező tanításáról szóló 1879: XVIII. t.-cikk szigorú végrehajtását tárgyazó rendeletét.

Miután egyházkerületünk összes népiskoláiban a tanítás nyelve a magyar és e részben különös intézkedés szüksége fenn nem forog, a leirat tudomásul vétetik.

37. A földmivelésügyi m. kir. miniszter folyó évi 22,887 számú leiratával a tarczali és toicsvai egyháznak szőlőkarókat, — 56,179. számú leiratával pedig a salamoni egyháznak templom-építéshez szükséges fenyőfát és fűrészárút 65, illetőleg 50% árkedvezményvel bocsátott rendelkezésére.

Egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is hálás köszönetét fejezi ki a földmivelésügyi miniszternek az egyházaink iránt tanusított szives figyelméért és jóindulatáért s fölkéri püspök urat, hogy egyházkerületünk köszönetét a miniszter előtt fejezze ki.

38. Olvastatott a vallás- és közoktatásügyi miniszternek folyó évi 3096 eln. szám alatt a püspöki hivatalhoz a regále kötvények becserélése tárgyában intézett leirata.

Tudomásul vétetik.

39. A vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó évi 66,569. számú leiratával a gazdasági ismétlő iskolák szervezetéről és tantervéről szóló körrendeletét az egyházkerületünk hatósága alatt álló gazdasági ismétlőiskolákban leendő életbeléptetés végett megküldi.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyéket felhívja, hogy igyekezzenek, ahol szükséges, gazdasági ismétlőiskolát felállí-

tani s azokban, amennyiben a viszonyok megengedik, a miniszteri tantervhez alkalmazkodjanak.

40. Olvastatott a vakok budapesti országos nevelő- és tanítóképző-intézete igazgatóságának 1902. október 6-án kelt levele, melyben felhívja egyházkerületünket, hogy az egyházkerületünk által 1837-ben a vakok országos intézetében tett alapítványról, mely 1863-ban 3150 frt alapítványi tőkére növekedett, alapító-levelet készítsen, miután ily alapító-levél kerületünk alapítványáról hiányzik s a vallás- és közoktatásügyi miniszter az alapítólevelek készítését rendelte el. Minta gyanánt küld egy alapító-levél tervezetet.

Egyházkerületi közgyűlés maga részéről is szükségesnek és kívánatosnak tartja az említett alapító-levél elkészítését s ezért az igazgatóság levelét és a mellékelt tervezetet egyházkerületi ügyészünkhöz teszi át, felkérve őt, hogy jövő évi tavaszi közgyűlésünkre a szükséges alapító-levél tervezetét megkészíteni sziveskedjék, egyúttal kérjen felvilágosítást az intézet igazgatóságától, hogy kik élvezték 1863 óta az egyházkerületi alapítványunk kamatait.

41. A *Báró Baldácsy Antal-alapítvány* igazgatósága megküldi az 1902. évi közgyűlés jegyzőkönyvét, melynek értelmében egyházkerületünket ez éven is 6000 korona rendes és 2000 korona rendkívüli osztalék illeti.

A jegyzőkönyv tudomásul vétele mellett egyházkerületi közgyűlés megbizta az államsegély és más segély-alapok kiosztása iránt szabályzat készítésével megbízott bizottságot, hogy munkálatában a báró Baldácsy-alapítványból ránk eső osztalék hova és mily mérvben leendő felhasználására is terjeszkedjék ki.

42. Olvastatott az *Országos Református Tanár-egyesületnek* Debreczenben 1902 szeptember 10-én kelt s egyházkerületünk közgyűléséhez intézett kérvénye, a melyben

tekintettel a nevezett egyesület folyó évi alakuló közgyűlésének a tanári fizetési fokozatok megszüntetése tárgyában tartott s országos jelentőségűvé lett tanácskozására és határozatára s tekintettel mindanna fontos s már országosan ismert okokra, a melyek a tanároknak fokozatok szerinti fizetését tarthatatlannak bizonyítják s tekintettel arra is, hogy a korpótlékoknak a nagyenyedi kollégiumban és a sárospataki főiskolában alkalmazott rendezése mellett a jogos igények sokkal kifogástalanabbúl, sőt teljes megnyugvásra kielégíthetők s tekintettel arra, hogy a fizetési rendszer megváltoztatása a fentartó testületeknek igen csekély anyagi áldozatába kerül, a melyhez képest az erkölcsi nyereség aránytalanúl nagy s szinte felbecsülhetetlen: — annak kimondására kéri egyházkerületünket, hogy *a tanári fizetési fokozatokat megszüntetendőknek tekinti s a tanári fizetések emelkedését az ötödéves korpótlékok megfelelő szabályozása által kívánja rendezni — a szerzett jogok sérelme nélkül; továbbá, hogy a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz felterjesztést intéz az államsegély-szerződéseknek a változott fizetési módozatnak megfelelő módosítása végett; végül pedig, hogy a saját fenhatósága alatt álló s államsegélyt nem élvező intézetekben a netalán ott is behozott fizetési fokozatokat megszünteti s a javasolt újabb rendszert fogja — alkalmas időben — életbe léptetni.*

Egyházkerületi közgyűlésünk az Orsz. Ref. Tanár-egyesület törekvését teljes mértékben helyeselvén, annak országos elismerését melegen óhajtja s épen azért mély tisztelettel kéri fel az egyetemes konventet, hogy az a fizetési fokozatok kiküszöbölése és a tanárok fizetésének korpótlékok útján leendő rendezése és emelése végett a közoktatási kormányznál a szükséges lépéseket megtenni s a jó eredményt hathatósan sürgetni méltóztassék.

43. A püspöki hivatal heterjesztvén a *lelkészek minősítési sorozatát,*

egyházkerületi közgyűlés azt elismeréssel veszi tudomásúl s annak egész terjedelmében való kinyomatását elhatározza.

I-ső osztályú egyházakba pályázhatnak:

Abaházy József r. l.	Borbély József r. l.
Almássy Lajos r. l.	40. Botos József r. l.
Ambrús János r. l.	Bojtár Sámuel r. l.
Andó Lajos r. l.	Buda János r. l.*
5. Apostol Bertalan r. l.	Buzy Márton r. l.
Apostol Mihály ny. l.	Cziáky Endre r. l.
Id. Antalfy László r. l.	45. Cziike Ferencz r. l,
Ardai J. Dániel r. l.	Czinke István r. l.
Bacskay Károly r. l.	Czinyéry Barna r. l.
10. Bacskay Sámuel r. l.	Csabay Pál r. l.
Bacskay Sándor r. l.	Csik Dániel főgymn. vallást.
Baksay Dániel r. l.	50. Csiszár Béla r. l.
Bálint Dezső r. l.	Csizmadia Jenő r. l.
Balog István r. l.	Csonthó Károly r. l.
15. Bárdos István r. l.	Csontos Gábor r. l.
Barna Gyula r. l.	Dakó Lajos r. l.
Bársony György r. l.	55. Dávid József r. l.
Bartha József r. l.	Demeter Bertalan r. l.
Bartha Mihály r. l.	Demjén István r. l.
20. Bartók János r. l.	Doktor Gyula r. l.
Batta György r. l.	Dudás Lajos r. l.
Batta József r. l.	60. Dusza János r. l.
Benke István r. l.	Dusza Lajos r. l.
Beregszászy Ferencz r. l.	Elek József r. l.
25. Berzeviczy Endre r. l.	Elek Sándor ny. l.
Beszterczey Béla r. l.	Erdélyi András r. l.
Béky János r. l.	65. Erdélyi János r. l.
Bíró Bertalan r. l.	Erdélyi József r. l.
Bíró János r. l.	Erős Károly r. l.
30. Bodnár Béla r. l.	Erős Lajos r. l.
Bódogh Tamás r. l.	Édes Abraham r. l.
Bodnár Endre r. l.	70. Farkas György r. l.
Bodnár István r. l.	Farkas József r. l.
Bodolay István r. l.	Farkas Lajos r. l.
35. Bodolay József r. l.	Farkas Miklós r. l.
Bodon Barna r. l.	Fazekas Ferencz r. l.
Bogárdy Dániel r. l.	75. Fejes István r. l.
Bogdányi József r. l.	Fekete Gyula r. l.

* Hivataláról lemondott, de lelkeszi jellegét megtartotta.

Fodor Bertalan r. l.	Kecskeméthy Lajos r. l.
Fodor Géza r. l.	120. Kenyeressy Árpád r. l.
Fodor György r. l.	Kenyeressy Károly r. l.
80. Fodor Gyula r. l.	Kerekes János r. l.
Frenczel Bertalan r. l.	Kerekes Károly r. l.
Fürjész Jenő r. l.	Id. Keresztúry József r. l.
Fürjész Tamás r. l.	125. Itj. Keresztúry József r. l.
Fűry Lajos r. l.	Keresztúry Károly r. l.
85. Fűzy János r. l.	Kertész István r. l.
Gecse Géza r. l.	Kérészy Barna r. l.
Gecsey Péter r. l.	Kirvác László r. l.
Gere Lajos r. l.	130. Kiss Gyula r. l.
Gömöry Péter r. l.	Kiss József r. l.
90. Gönczy Gábor r. l.	Kiss Károly r. l.
Gulyás Benő r. l.	Kiss Lajos r. l.
Gyarmathy Soma r. l.	Kiss László r. l.
Halászi József r. l.	135. Kiss Miklós r. l.
Hallgató János r. l.	Kiss Tamás r. l.
95. Hazay Béla r. l.	Kocsis Endre r. l.
Hegedűs Sámuel r. l.	Kolozs István r. l.
Hézsér Emil r. l.	Komjáthy Gábor r. l.
Homoky Antal r. l.	140. Komjáthy István r. l.
Horkay Bertalan r. l.	Koncz Károly r. l.
100. Horváth János r. l. (Ivánka)	Kónya András r. l.
Horváth János r. l. (T.-Tokaj)	Kónya József r. l.
Hörcsik Lajos r. l.	Kopré Lajos r. l.
Hubay József r. l.	145. Kovács Béla r. l.
Hubay Lajos r. l.	Kovács István r. l. (A.-Bakta)
105. Hutka József r. l.	Kovács István r. l. (Agtelek)
Idrányi Barna r. l.	Kovács János r. l.
Idrányi Ferencz r. l.	Kovács Károly r. l.
Igaz József r. l.	150. Kovács Mihály r. l.
Illyés János r. l.	Kozma Antal r. l.
110. Jakab János r. l. (Szala)	Kozma Gedeon r. l.
Jakab János r. l. (B.-Lenke)	Kozma József r. l.
Juhász László r. l.	Kőrössy István r. l. (Alacska)
Kapossy Gy. r. l.	155. Kőrössy József r. l.
Kazay Géza r. l.	Köröskényi István r. l.
115. Kazay Sándor r. l.	Kun Bertalan r. l.
Kádár János r. l. (Csécs)	Kun Miklós r. l.
Kádár János r. l. (Legenye)	Kupay Dénes r. l.
Kálniczky Endre r. l.	160. Láng Károly r. l.

Lesko László r. l.	Orás Kálmán r. l.
Lipták Bertalan r. l.	Osváth Bertalan r. l.
Lükő Béla r. l.	205. Osváth Dániel r. l.
Magyar Bertalan r. l.	Osváth Zoltán r. l.
165. Magyar István r. l.	Ölbey János r. l.
Magyar József r. l.	Paikoss Endre r. l.
Id. Makláró Károly r. l.	Palcso Károly r. l.
Maksa József r. l.	210. Papp József r. l.
Marsalko Endre r. l.	Pataky Pál r. l.
170. Márk Imre káplán-tanító	Pál Albert r. l.
Mártha Ferencz r. l.	Pál Ferencz r. l.
Máthé Gyula r. l.	Pálóczy József r. l.
Megyaszy Pál r. l.	215. Páricsy József. r. l.
Medve Pál r. l.	Pásztor Sámuel főisk. tanár
175. Mindszenti Imre r. l.	Persenszky János r. l.
Miskolci Endre r. l.	Péter József r. l.
Miskolci József r. l.	Péter Mihály r. l.
Molnár István r. l.	220. Pósa Lajos r. l.
Molnár József r. l.	Ráczkevy Károly r. l.
180. Molnár Pál r. l.	Rác Endre r. l.
Móré Elek r. l.	Radácsi György theol. tanár
Móré Gábor r. l.	Ragályi Géza r. l.
Morvay József r. l.	225. Réthy Andor r. l.
Nagy Barna r. l.	Réthy Pál r. l.
185. Nagy Géza r. l.	Réz László r. l.
Nagy Ignác r. l.	Révész Kálmán r. l.
Nagy Károly r. l. (L.-Bénye)	Rohoska József theol. tanár
Nagy Károly r. l. (Szomotor)	230. Rozgonyi László r. l.
Nagy János r. l.	Ruszkay Gyula r. l.
190. Nagy Lajos s. l.	Sáfrán Lajos r. l.
T. Nagy Lajos r. l.	Sáfrán Mihály r. l.
Nagy Mihály r. l.	Sallay Sándor r. l.
Nagy Pál r. l.	235. Sággy Sándor r. l.
Nagy S. r. l. (K.-Dobrony)	Sarkady Antal r. l.
195. Nagy S. r. l. (R.-Szend)	Sárkány József r. l.
Nemes Gyula r. l.	Sárkány Sámuel r. l.
Némegy József r. l.	Semsey József r. l.
Németh Péter r. l.	240. Seress József r. l.
Novák Lajos theol. tanár	Simon Andor r. l.
200. Novák Sándor r. l.	Simon István r. l.
Olajos Pál r. l.	Simon János r. l.
Oláh Péter r. l.	Simon József r. l.

245. Simon Mihály r. l.
Sohajda János r. l.
Soltész Gyula r. l.
Soltész Tamás r. l.
Sólyom Barna r. l.
250. Id. Sólyom Gyula r. l.
Sólyom Lajos r. l.
Somody János r. l.
Stefán Mihály r. l.
Süthő Kálmán r. l.
255. Svingor József r. l.
Szabados László r. l.
Szabó András r. l.
Szabó Bertalan r. l.
Szabó Endre r. l. (Csicsér)
260. Szabó Endre r. l. (Minaj)
Szabó Gyula r. l.
Szabó István ny. l. (K-Győr)
Szabó István r. l. (Beés)
Szabó József r. l. (Eszeny)
265. Szabó József r. l. (N.-Mihály)
Szabó József r. l. (Szalonna)
Szabó Károly r. l. (Ároktő)
Szabó Károly r. l. (Szalóka)
Szabó Pál r. l.
270. Id. Szakal I. r. l. (Szeretva)
Ifj. Szakal I. r. l. (Lucska)
Szalóczy Dániel r. l.
Szaniszló Pál r. l.
Szaplanczay Benő r. l.
275. Szánthó István r. l.
Szeghő Benő r. l.
Szentpétery Sámuel r. l.
Székely Imre r. l.
Szilágyi Géza r. l.
280. Szkárossy Gusztáv r. l.
Szobonya István r. l.
Szombathy Antal r. l.
Szöllőssy József r. l.
Szöllőssy Gyula r. l.
285. Sztankovics Lajos r. l.
Szuhay Benedek r. l.
Szűcs István r. l.
Szűk Gyula r. l.
Thúry Sándor r. l.
290. Tóbiás Gyula r. l.
Tomory Endre r. l.
Tóth Albert r. l.
Tóth Béla r. l.
Tóth Dániel r. l.
295. Tóth János r. l.
Tóth Kálmán r. l.
Tóth Lajos r. l. (Hidvég)
Tóth Lajos r. l. (Szurthe)
Török István r. l.
300. Tudja Mihály r. l.
Dr. Tüdős István theol. tanár.
Ujlaky János h. l.
Ujj István r. l.
Ujj János t. l.
305. Ujj József r. l.
Urbán Mihály r. l.
Vadászy István r. l.
Vadászy Pál r. l.
Varga Antal r. l.
310. Varga József r. l.
Vattay István r. l.
Vattay László r. l.
Verebélyi József r. l.
Veres Tamás r. l.
315. Végh János r. l.
Vladár József r. l.
Id. Virágh J. r. l. (Vaján)
Ifj. Virágh J. r. l. (Lasztomér)
Zarándy Bertalan s. l.
320. Zitás Bertalan r. l.
Zitás István r. l.
Zombory Gedő r. l.
Zoványi Jenő theol. tanár.

II-od osztályú egyházba pályázhatnak:

	Ifj. Antalfy László s. l.	Janka Károly r. l.
325.	Bodolay Miklós r. l.	335. Jósvai Dénes r. l.
	Botka Bertalan r. l.	Kálniczky János r. l.
	Csapó János r. l.	Kőszeghy Dániel r. l.
	Csiky József r. l.	Ifj. Maklár Károly r. l.
	Czecz András r. l.	Nagy Béla r. l.
330.	Gecse Lajos r. l.	340. Ifj. Sólyom Gyula s. l.
	Görgey János r. l.	Szentmártoni Dániel r. l.
	Harsányi Bertalan r. l.	Tomory Pál r. l.
	Harsányi István s. l.	Tóth Ferencz r. l.

III-ad osztályú egyházba pályázhatnak:

	Ablonczy Pál r. l.	Dékány Lajos r. l.
345.	Baksy István s. l.	350. Maklár Pap Ernő r. l.
	Csiky Zoltán h. l.	Melko István s. l.
	Czövek János h. l.	Simon Gyula s. l.
	Danyi József r. l.	

IV-ed osztályú egyházba pályázhatnak:

	Bartha Gyula s. l.	Pataky János s. l.
	Kajdy Menyhért s. l.	Rácz József r. l.
355.	Lőkös Sándor h. l.	360. Séra János r. l.
	Lükő István r. l.	Tóth István s. l.
	Molnár István r. l.	

Nem bírnak minősítvényvel:

	Beke András s. l.	Lengyel Gyula s. l.
	Ifj. Benke István s. l.	Lengyel József s. l.
	Cseh Pál s. l.	Nyitray Lajos s. l.
365.	Csomár Béla s. l.	375. Papp István s. l.
	Dézszy Sándor s. l.	Pásztor István s. l.
	Farkas István s. l.	Pónus Lajos s. l.
	Gecse István s. l.	Rácz Kálmán s. l.
	Hubay Bertalan s. l.	Ráczkövy János s. l.
370.	Kóródy Lajos s. l.	380. Sallay Gyula s. l.
	Kerekes Zsigmond s. l.	Tóbiás Sándor s. l.

44. Olvastatott a *lelkész-vizsgáló bizottság* jegyzőkönyve a folyó év június 23—25. napjain tartott vizsgálatok előzményeiről s a vizsgálat eredményéről és azzal kapcsolatos határozatairól. E jegyzőkönyv értelmében a theol. akadémia tanári kara az írásbeli vizsgálatához szükséges tételeket még 1901. november havában kitűzte, a melyek is a következők voltak:

1. *Az első lelkészi vizsgát tevők részére:* a) Egyházi beszéd irandó a 2 Timotheus 1. r. 7. verse felett. b) Méltatandó a pásztori levelek eszkhatalogiája. c) Az isten-bizonyítékok jelentősége. d) Jogosúlt-e az a felvétel, hogy a 4-dik evangyeliom khristológiája azonos a synoptikus evangyéliomok khristológiájával?

2. *A második lelkészi vizsgát tevők részére:* a) Gyakorlati írásmagyarázatok irandók a következő szentírásbeli helyek felett: α) 5 Mózes 24, 19—21; β) Jozsue 14, 6—14; γ) Jób 4, 12—19; δ) Predikátor 12, 1—9; ε) Máté 5, 17—20; ζ) Máté 19, 16—22; η) Márk 1, 40—45; θ) Márk 4, 26—29; ι) Lukács 5, 17—26; κ) János 14, 2—6; Róm. 8, 1—9. b) Ismertetendők a helvét hitvallás egyházjogi elvei. c) Az erdélyi protestantizmus helyzete a Leopoldinum diploma kiadásától a türelmességi rendeletig.

Az írásbeli dolgozatok mind az első, mind a második vizsgára jelentkezettek részéről beadatván s mindkét csoportbeliek a zárthelyi dolgozatokat is megkészítvén, az ezeket méltató szakbirálatok alapján a jelentkezett egyének valamennyien szóbeli vizsgálatra bocsáttattak, a melynek az eredménye következő:

Az I-és vizsgásoké:

Sorszám	Név	Ó-szöv. írásm.	Új-szöv. írásm.	Bibliai vallás-tan	Ker. vallás-tan	Ker. erkölcs-tan	Írásbeli dolg.	Általános oszt.
1.	Kóródy Lajos . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jó	jeles
2.	Hubay Bertalan . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
3.	Pásztor István . . .	jeles	jó	jó	jeles	jeles	jeles	jó
4.	Lengyel József . . .	jó	jó	jó	jó	jó	jó	jó
5.	Farkas István . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
6.	Deési Sándor . . .	kielégítő	elégtel.	elégtel.	kielégítő	kielégítő	kielégítő	Ismétel
7.	Ráczkövi János . . .	jeles	jó	jó	jeles	jó	jó	jó
8.	Nyitray Lajos . . .	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő	kielégítő
9.	Beke Andras . . .	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
10.	Csete Gyula . . .	jó	jó	jó	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő
11.	Sallay Gyula . . .	kielégítő	jó	jó	jeles	jeles	jel-s	jó
12.	Török Andor . . .	elégtel.	elégtel.	kielégítő	elégtel.	kielégítő	kielégítő	Ismétel
13.	Pap István . . .	jó	jó	jeles	jeles	jeles	jó	jó
14.	Bartha László . . .	kielégítő	kielégítő	elégtel.	kielégítő	kielégítő	kielégítő	javit
15.	Tomka Károly . . .	jó	jó	jó	jó	kielégítő	jó	jó

A II-dik vizsgáscské:

Sorszám	Név	Gyakor. theol.	Egyház jog	Magyar prot. egyh'tör.	Gyakor. bibliai magy.	Írásbeli dolog	Általános oszt.
1.	Tóth István	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
2.	Gecse István	jó	jeles	kielégítő	jeles	jó	jó
3.	Gacsályi József	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
4.	Nagy István	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
5.	Tóbiás Sándor	kielégítő	kielégítő	jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
6.	Rácz Kálmán	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő

Jegyzőkönyvének 4-dik pontjában *Csomár Béla* segéd-lelkésznek, igazolt betegségére való tekintettel, megengedte a bizottság, hogy a 2-dik vizsgát szeptember hónapban tehesse le s e végre határidőül a nevezett hónap 11-dik napját tűzte ki; ugyancsak *Bartha Lászlónak* is megengedte. — jegyzőkönyvének 5-dik pontjában, hogy egyetlen *elégtelen* érdemjegyét szintén szeptember 11-én javíthassa ki, a rendkívüli vizsgálat költségei a vizsgázókat terhelvén.

Jegyzőkönyvének 9-dik pontjában jelenti, hogy *Lökös Sándor* páskaházi segéd-lelkész a részére 1901. szeptember hóra engedélyezett 2-dik lelkészi vizsgát a nevezett hónap 25-én a rendkívüli vizsgáló-bizottság előtt — az egyházkerületi gyűlés alkalmával — kiállotta és pedig általános jó eredményvel.

A felterjesztett jegyzőkönyvvel kapcsolatban jelenti a lelkész-vizsgáló-bizottság jegyzője, hogy *Bartha László* a részére kitűzött határidőben *elégtelen* érdemjegyét *kielégítőre* javította s így általános osztályzata is *kielégítővé* lett.

Egyházkerületi közgyűlés a lelkész-vizsgáló-bizottság jegyzőkönyvének főbb pontjait saját jegyzőkönyvébe vétetni rendelvén s a jegyzőkönyvvel kapcsolatos jelentést is tudomásul vévén, a lelkész-vizsgáló-bizottságnak köszönetét nyilvánítja.

45. Tárgyalás során következtek a *közalapi segélykérvények* és a *tökesegegy újabb sorrendjének megállapítása* iránt benyújtott egyházmegyei javaslatok.

Miután tavaszi közgyűlésünk 60. számú jegyzőkönyvi határozatával, tévedésből, arra utasította az egyházmegyéket, hogy a tőkesegélyt igénylő egyházak névsorát legkésőbb a jövő évi tavaszi közgyűlésünkre terjeszszék fel, a mikor pedig az már — a konvent előbb tartván a maga ülését — késő lenne: közgyűlésünk az eddig beérkezett kérvények tárgyalásába jelenleg nem bocsátkozik, hanem felhívja az egyházmegyéket, hogy a tőkesegélyért régebben vagy újabban folyamodó egyházak névsorát és kérvényeit az első vagy második sorozatba való beosztás indokolásával együtt, legkésőbb a folyó év december 31-ikéig, püspöki hivatalunkhoz adják be.

A közalapi segélykérvények elbírálására nézve pedig figyelmezteti az egyházmegyéket az 1901 évi konvent 21. számú határozatára, mely szerint a közalapból adandó egyszersmindenkori segélyekre nézve 1200, 1000, 600 és 500 koronás kategóriák vannak megállapítva s a kérvényekre a javaslatok azoknak szemelött tartásával teendők meg s a kérvényezők közt a sorrend megállapítandó.

A mely egyházmegyék e konventi határozatra nem lettek volna figyelemmel, azok újabb ajánlásukat — és pedig mindenik segélyre lehetőleg csak egy-egy egyházat ajánlván, — szintén a folyó év decz. 31-ig adják be püspöki hivatalunkhoz.

Mindkét rendbeli kérvények a januárban összeülendő rendkívüli egyházkerületi közgyűlésben fognak tárgyalatni s onnan a legközelebbi konventre fölterjesztetni.

46. Olvastatott az egyházkerületi missióügyi bizottságnak az 1901-ik év szeptember 1-től 1902 szeptember 1-ig terjedő missiói évről szóló következő jelentése:

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés !

Missió-ügyünk nem hanyatlik, de nem is fejlődik. Folydogál a maga csendes, zajtalan medrében a nélkül, hogy itt-ott nagyobb hullámokat vetne. Két dolog van mégis, a mi örvendetes haladásként és megnyugtató eredményként említhető. Az örvendetes haladás az, hogy egyes, nemzetiségi vidékeken sáfárkodó missionáriusok, kivált a hol az állami iskola is segítségükre jön, kezdenek a magyar nyelvnek az eddiginél több tért és jogot engedni, az egyházmegyék pedig kezdenek a missiókra nagyobb gondot fordítani, irántok érdeklődni s velök szemben az ellenőrzést szigorúbban gyakorolni; a meny nyiben úgy egyházlátogató küldöttségeik, mint iskolalátogatóik által a missiói köröket évenként felkeresik s ottan felvett jegyzőkönyveiket missiói bizottságunkhoz is beterjesztik. (Jelenleg már csak egyetlen egyházmegye nem terjesztette be.) A megnyugtató eredményt pedig az 1900. évi országos népszámlálásnak ez évben közrebo csátott adatai szolgáltatják, melyekből jóleső örömmel látjuk, hogy felekezetünk hivei a missiói körök területén még számosabban élnek, mint eddigi hiányos összeírásaink után gondoltuk. Sőt abban a meglepetésben részesültünk, hogy még oly helyeken és területeken is, hol reformátusok létezését nem is sejtettük, akár új missiói köröket szervezhetnénk, oly szép számmal találhatók hitsorsosaink. Így pld. Gömörben, Rimaszombattól Tiszolczig, tótok között elszórva, 260 ref. magyar található A szomszéd Zólyomban 327. Magában Zólyom városában 108, Besztercebányán 69, Breznóbányán 71 lélek. Szepesvármegyében 795, Krompachon 153, Iglón 139, Kézsmárkon 103, Lőcsen 128. Igaz, hogy e két utóbbi helyen a létszámot túlnyomóan az ott tanuló magyar növendékek alkotják, de a krompachiak mindnyájan gyári munkások és hivatalnokok.

Szóval az újabb népszámlálás újabb missiói területeket derített ki. Itt kellene igazi missiónáriusokat alkalmazni, mert a meglevők legnagyobb része többé nem az (nem buzgóságát, de feladatát és jellegét tekintve). Ezeknek egyike-másika ma már megérett az önállóságra, az anyásításra, a missiói jelleg levetkezésére.

A kongrua-törvény lehetőséget és módot nyújt arra, hogy ezeket a régebbi és a közalpból csak más forrás hiányában táplált missiói egyházakat anyagilag megerősítsük, önállósítsuk s egyben a közalpnak e célra lekötött erőit is felszabadítsuk. Vajjon nem lehetne-e még kísérletet tenni az államsegély kieszközlésére s az így felszabaduló pénzeknek az új szórványok gondozására való fordítására? A példa meg van adva hozzá Tiszántúl Szt.-Heléna, Dunamelléken Hatvan és Lajozs-Mizse, Erdélyben Maros-Illye és Túr anyásításával, illetőleg missiói egyházból önálló államsegélyes egyházzá való átalakításával. Hiszen a mi missiói egyházaink Homonna és Ózd kivételével egytől egyig ebbe a kategóriába tartoznak. Még Eger is idetartozik, a hól a ref. lelkek száma 733, tehát majdnem háromszor akkora, mint az önállósított Hatvané.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy mint az anyagi, úgy a szellemi erőket is, nem lehetne-e a mostaninál czélszerűbben és gyümölcsözőbben meghasználni? Vajjon nem erő és idővesztegetés-e a missziói lelkészt gimnáziumi, meg tanítóképezdei vallástanítással vonni el tulajdonképeni feladatától? Sokos dolog-e, hogy pl. a sárosi missionárius 5—6 gimnázista gyermekért Bártfára utazgasson, akkor, mikor a Szepesség iskoláiban százakra megy a felekezeti oktatásban nem részesülő ref. növendékek száma s mikor Krompachon — mint említettük — 153 ref. felnőtt magyar él együtt, minden lelki gondozás nélkül?

Fel kell hívunk a főtiszt. egyházkerületi gyűlés figyelmét továbbá a hiterősítésnek és megtartásnak egyik hathatós eszközére, mely kiváltképen a szórványokban egyházunk és hitsorsosaink közt az egyetlen összekötő kapcsot képezheti. Értjük a megfelelő vallásos olvasmányokat, minők a Prot. Irod. Társ. kiadványai, a Morvay F. Ref. kis kátéja, Lévy L. „Kis Hitoktató-“ja, vagy a Hetesy V. népies egyháztörténete, sőt a népiskolai vallástani kézi könyvek is. A missiói lelkész igen sok hívéhez el sem juthat, vagy ha igen, csak két-három évben egyszer, míg a könyv, az olvasmány állandóan velök marad s a missiói lelkész hiányát pótolhatja. Ideje azért már, hogy a konvent a hiterősítésnek ezt a hatalmas és mindenhova eljuttatható s a mellett nem is drága eszközt

is végre valahára megragadja s költségvetésébe e célra évenként bizonyos összeget felvegyen. Tisztelettel indítványozzuk a konventnek ily irányú megkeresését. Valamint kérjük az egyházkerületet s általa az egyházmegyéket is, hogy a rendelkezésükre álló alapokból ilyen olvasmányok vásárlására, valamint a szórványokban lakó s talán másfelekezetű iskolába járó ref. gyermekeknek vallástani kézikönyvekkel való ellátására évenként, ha csak néhány koronát is fordítsanak.

Kérjük utasítani a régi anyaegyházakban működő missiói lelkészeket, hogy az ilyen anyaegyházakban s a hozzájuk tartozó filiákban végzett szolgálatokat s népmozgalmi adatokat ne foglalják be jelentésökbe és naplókba, mert azok kizárólag az egyházmegyék ellenőrzése alá tartoznak. A missiói segílyt nem ezért kapják, hanem a szórványok, a szoros értelemben vett missiói területek gondozásáért s a kerületi missióügyi bizottság is e fajta munkálkodásukról óhajt kimerítő adatokhoz jutni, hogy missiói tevékenységükről magának képet alkothasson.

Ugyancsak kérjük megkeresni az ungi egyházmegyét: nyugtatná meg egyházkerületünket az iránt, ha vajjon a lucskai missiói körben tervezett templomot Tiba helyett nem célszerűbb volna-e Szobránczon, mint járási központon építeni, a hol hitsorsosaink száma is több (38) s e szám növekedése is inkább remélhető; míg Tibán csak a Patay-család s annak néhány cselédje tartózkodik (10 lélek).

Frenczel Bertalan eperjesi missiói lelkész a 300 kor. tiszteletdíjat az 1902/3-dik iskolai évre is kéri részére folyósítani. Részletes jelentésünket az alábbiakban van szerencsénk előterjeszteni:

1. Az eperjes-sárosi kör.

Lelkész: Franczel Bertalan abaúj-vajkóczi lelkész.

Semmi újabb mozzanat e kör életében nem fordult elő. Az érdeklődés a hívek részéről valami nagyon melegen nem mondható. Urvacsorát osztott a lelkész Eperjesen négyszer, Bártfán egyszer. Meglátogatta eddig nem ösmert híveit Eperjesen, Girálton, Kis-Szebenben és Vörösvágáson. Születés volt 4. Esketés 1. Konfirmált 2. Missiói működésének főága azonban ez évben is a hitoktatás volt.

Tartott Eperjesen minden héten 4 órát 25 növendéknek s Bártfán két hetenként 3 órát 8 növendéknek. Ezenkívül husvétől pünköstig hetenkénti egy órán előkészítette az eperjesi konfirmándusokat.

Missiói lelkész — az egyházlátogató küldöttség jelentése szerint is — mind e kötelességeit példás odaadással teljesíti, feltűnő azonban, hogy — tőle nem függő okok miatt — sem az ág. hitv. ev., sem a kir. kath. főgymnázium ref. növendékei nem részesülnek felekezeti vallásos oktatásban, holott itt inkább indokolt és szükségesebb volna az, mint a tanító és óvónőképző intézetekben.

Presbiteriuma e missiói körnek nincs, csak főgondnoka.

Életszükség a ref. imaháznak mielőbbi felépítése. Jelenleg az ág. hitv. ev. kollégium imatermében tartják az istenitiszteletet, a miért évenként 120 korona járandóságot fizetnek.

A canonica visitációnak e körben való megjelenése, a mit egyházkerületi közgyűlésünk az összes missiói egyházakra nézve pár év előtt kötelezőleg elrendelt, nagyon szükségesnek és üdvösnek bizonyult.

Az egyház közszükségeit a gyülekezet tagjai közadakozás útján fedezik.

Lelkek száma a „Családkönyv“ szerint 199 (70 családban). Az egyházlátogatók jelentése szerint 150—200. Az 1900 évi országos népszámlálás adatai szerint 410; (katonasággal együtt 487).

2. Homonnai kör.

E körben a lelkész személyében változás történt. Réz László, az eddigi lelkes missionárius Rozsnyóra távozott s helyét a gyülekezet és egyházmegye egyhangú bizalma egy hasonló lelkes Timótheussal, Janka Károly vágási lelkészszel töltötte be. Janka Károly Homonnán csak 1902 ápril 26 ikától működik, az adatokat azonban az egyház egész évi életéről beterjesztette.

Istenitiszteletet tartott a lelkész a központon kívül: Mező Laborczon, Sztropkón és Varannón; s azt tapasztalta, hogy az íge után való áhítozás a szórványokban sokkal szembetűnőbb.

Keresztelés történt egész éven át 16, esketés 1, temetés 13, konfirmált 8.

Mint új lelkész, Homonnán lakó összes hitfeleit meglátogatta, úgyszintén a szórványokból 17 családot.

Vallás- és énekkutatást teljesített a különböző iskolákban heti 6 órán 55 növendéknek, kik közül ref. 40, ev. 15. A vallásvizsgán Kis Tamás málczai lelkész volt jelen az egyházmegye képviselőjében. Missiói bizottságunknak azonban az egyházmegye jelentést nem adott sem erről, sem az egyházlátogatásról.

Bevétele volt az egyháznak 986 kor. 20 fillér, kiadása 852 kor. 23 fillér.

Van az egyháznak 1200 kor. kötvényes adóssága s a közalapból tőkekamat törlesztéses kölcsöne.

Számadásait az egyházlátogató küldöttség is megvizsgálta és rendben találta.

Fényes adományban is részesültek, Gróf Andrássy Dénes és neje Homonnának ref. iskolára, Varannó szórványának pedig egy közös prot. templom építésére 4000—4000 koronát ajándékozott.

Lélekszám 485. Ebből homonnai 161, szórványbeli 324. Ev. ref. 340, ág. hitv. ev. 145.

3. Ozd.

Lelkész: Ozsváth Zoltán.

Lélekszám 580. Az országos népszámlálás adatai szerint 970 ref. lélek lakik az ózdi járás területén, Nekézseny és Sajó-Velezd leszámításával, a hol önálló lelkészségek vannak. Magában Ózdon van 257 ref. (452 ág. hitv. és 2780. r. kath.)

E missiói kör életében fontos mozzanat, hogy templom és paplak építése céljából országos segélygyűjtést indított, melynek eredménye idáig mintegy 3000 korona. Jövő tavasszal az építést megkezdeni, eltökélt szándékuk. Megjegyezzük, hogy az ág. hitv. evangélikusok, kik alig pár éve szerveztek Ózdon lelkészi állomást, templomukat már fel is építették a vasmű-társulat nagymérvű támogatásával s e nyáron nagy ünnepek között fel is avatták.

Született a missiói kör területén egy év alatt 38. Meghalt 17. Házasodott 3. Kitért 2. Konfirmáltatott 8.

Vallásos oktatásban részesített a lelkész 72 elemi iskolai növendéket a különböző bányatelepeken. Ezeknek

előhaladását a felső-borsodi canonica visitacio megvizsgálta február 2-án s az iskolalátogatóság június 12-ikén. Az egyházlátogatóság az eredményt kitünőnek minősítette.

Ugyancsak a canonica visitacio jelenti, hogy a missiói területe, a közigazgatás megkönnyítése czéljából ózdi és nádasdi körre van osztva, mindkét körben külön presbitériummal.

Az isteni tisztelet pontosan végeztetik.

Bevétele volt az egyháznak 3433 kor. 9 fillér. Kiadása 155 kor. 27 fillér. Pénztári készlet 3277 kor. 82. Ehhez jön a gyűjtött és még gyűjtendő segély, a mi még nincs véglegesen elszámolva.

4. *Bodrog-szentesi kör.*

E kör áll a vékei leányegyházon kívül, mely a missiói területhez nem számítható, a következő községekből: Boly 171, Szinyér 107, Zétény 154 és Rad 32 ref. lélekel. Összesen 464.

Ez adatok az 1900 évi országos népszámlálás kimutatásából vétettek, miután a missiói lelkész jelentésében azokat nem közölte.

Lelkész ébersége és munka-kedve nem csökkent. A hivatalos functiókon kívül, a mi jóformán temetésre és betegek úrvacsoráztatására szorítkozott, havonkint egyszer megjelent az egyes községekben, a felügyelet gyakorlása végett, a miről hitelesített naplót csatol.

A hitsorsosok templombajárásban elég buzgók, a Szinyérben hetenként tartott „házi istentiszteleten“ is szép számmal jelentek meg, a mikor is énekeltek, imádkoztak s közérdekű dolgokról beszélgettek.

Két zétényi illetőségű, Amerikában élő testvér, 100 koronát küldött a szórványok által közösen használt vékei templomnak egy úrvacsorai ezüst kehely és tányér beszerzésére.

Egy bolyi házasulandó ifjú téritvényt adott a gör. kat. egyház javára.

Született 15, házasodott 3 pár, meghalt 25, konfirmált 10.

A konfirmándusok a szórványokból a vékei iskolába jártak oktatásra.

5. *Bacskai Kör.*

Missionárius: Verebélyi József bacskai lelkész.

Lélekszám az 1900 évi népszámlálás szerint: 498. És pedig Battyánban 165, Bélyben 238, Kaponyán 51, Dámócson 31, Dobrán 13. E két utóbbi községben lakó reformátusokról nem volt eddig tudomásunk s azokat nem is gondolja senki.

A bélyiek és battyániak Bacskába, az anyaegyházba, a kaponyaiak pedig a leleszi leányegyházba járnak templomba és pedig kellő buzgósággal. A kaponyaiaknak gyermekeik is a leleszi ref. népiskolában nyernek oktatást, míg az előbbi két községbeliek a helybeli kath. népiskolát látogatják s vallásoktatásban a missziói lelkész által részesülnek.

Tulajdonképen ebből áll a missziói lelkésznek, mint ilyennek, teendője, a miért csekély 200 korona díjazásban részesül a konvent részéről.

Született 19, meghalt 11, házasodott 7, konfirmáltatott 7.

A battyáni és bélyi ref. vallástanulók száma volt 44. Látogatási naplója rendben van.

6. *Minaji kör.*

Lelkész: Szabó Endre.

Ugy az egyház, mint az iskolalátogatóság megfordult a minaji egyházban, az előbbi azonban az eredményről egy szóval sem emlékszik. A körlátogatóság kitűnőnek találta a növendékek vallástani előmenetelét.

Lelkész, a helyi főgondnokkal, Minay István járási főszolgabíróval, együttesen fáradozik az egyház anyagi megépítésén s a kötelesség teljesítésében jó példával jár elől.

Három állami iskolában, u. m. a minaj-ketergényi, homoki és kereknyei állami iskolában 39 ref. gyermeknek a missziói lelkész hetenként 2—2 vallásórát adott.

Az istenitiszteleket rendszeresen megtartotta.

Keresztelt 5-öt, temetett 6-ot, esketett 2 párt, konfirmált 7-et.

Istendicsőségére 109 korona adakozás történt, nagy részben szolgálatban álló szegény emberek részéről.

7. *Lucskai kör.*

Lelkész : Szakal István.

Lélekszám az 1900. évi népszámlálás szerint: 566. E szám 20 községben van elszórva, épen azért megtartásuk szinte lehetetlen, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy folytonosan r. kath. és gör. kath. környezetben, sőt a legtöbben vegyes házasságban élnek, folytonos kísértésnek kitéve s a saját vallásuk igazságairól úgyszólván semmitse tudva. A missziói lelkész ezen úgy kívánt segíteni, hogy egy saját maga által szerkesztett és kinyomatott *tót nyelvű imádságos könyvet*, rövid egyháztörténettel megtoldva, adott a kezökbe.

Azokban az iskolákban azonban, a melyekben a vallást ő maga tanítja, u. m. a szobráncai, zavatkai állami és a kis-zalacskai gör. kat. iskoláknak, a tanítást most már *magyar* nyelven végzi, dicséretes eredménnyel; a mint erről úgy az egyházlátogatóság, mint az iskola vizsgáló küldöttek, örömmel tesznek tanubizonyyságot.

Isteniszteletre a missziói kör hivei három helyen szoktak összegyülekezni, u. m. az anyaegyházba, a solymosi leányegyházba és Szobránczra. Solymoson 6-szor, Szobránczon 3-szor tartott a lelkész úrvacsorával egybekötött isteniszteletet.

Keresztelt a missziói körből 15-öt, temetett 10-et, esketett 4-et, konfirmált 12-t.

Vallásra oktattott 57 gyermeket s úrvacsorát vitt 14 betegnek.

Az özv. Patay Gyuláné úrnő által a missziói körben megindított templomépítési mozgalom szünetel. A múlt évben e tárgyban összehívott értekezlet azt határozta, hogy a templom ne Szobránczon, hanem Tibán épüljön fel, a nevezett úrnő által felajánlott belhelyen. Akkor a jelenlevők e célra meg is ajánlottak 4000 koronát.

Isten dicsőségére is mintegy 442 korona folyt be, az anyaegyházzal együtt.

8. *Jenkei kör.*

Lelkész : Móré Gábor:

A lélekszám nincs közölve, valamint egyéb adatok is hiányosan és zavarosan, a minek mentségére a lelkész orvosi bizonyítványt csatolt, mely szerint márcz. 17-től

május közepéig tüdőgyulladásban feküdt, sőt — mint írja — szemei még most is gyengék.

Az egyházlátogatóság megjelent ugyan Jenkén, de saját bevallása szerint, a missiói körben nem fordult meg s a lelkész által a tasolyai, szentesi, poroszlói és németi állami és községi iskolákban végzett vallástanítás eredményéről tudomást nem szerezhetett. Iskolalátogatók részéről nincsen jelentés.

A népmozgalmi adatok együtt vannak közölve az anyaegyházéval s így nem lehet megállapítani, hogy születésből, temetésből stb. mennyi esik a voltaképeni missiói területre.

A hitélet elég virágzó. Bűnbánati hetekben a szórványok területén eső állami iskolákban istenítisztelet tartott, melyen a hívek mindenkor szép számmal vettek részt.

Működési naplót csatol, a melyet a lelkész saját maga hitelesített. E naplóba a jövőre az anyaegyházban végzett lelkészi szolgálatokat nem kell beiktatni, mert azok nem tartoznak a missióügyi bizottságra.

Hogy a vallástanítás magyar nyelven végeztetett-e, arról nincs említés.

9. Eger.

Egerből a lelkész máshová választatván meg, jelentéstétel nélkül távozott. Így működésének csak első félévi eredményéről említhetünk egyet s mást az alsó-borsodi egyházmegye által beterjesztett s 1902 február 26-ikán felvett egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján.

E szerint a lelkész kötelességeit az eddigi buzgósággal teljesítette.

A különböző alapítványok gondosan kezeltetnek s lassanként növekednek is.

A vallást a felekezetünkhöz tartozó gyermekeknek, a középiskolákban a lelkész, az ellemi iskolákban Fekete János állami tanító tanította, a ki az egyházi énekek tanításáért külön úgy az egyházmegye, mint az egyházkerület részéről 100—100 koronával díjaztatott.

Áttérés történt 3 esetben (3 fi), kitérés 2 esetben (2 fi).

Halottak estjén a siroknak kath. szokás szerinti ki-

világítása, az egyháztanács közbelépése folytán, csak néhány esetben történt.

Lélekszám az egyházkerületi Névkönyv szerint magában Egerben 490; az orsz. statisztikai kimutatás szerint pedig 733. Valószínű azonban, hogy ebbe a katonák is bele vannak számítva. Bárha az iskolaköteleseket tekintjük, azoknak létszáma (61) inkább megfelel a 733 lélekszámnak, mint a 490-nek.

E jelentésünk betérjesztése után tisztelettel maradtunk Mező-Keresztesen, 1902 október 12

Kun Bertalan,
a misszióügyi bizottság elnöke.

Czinke István,
missziói előadó.

Közgyűlésünk a missziói bizottság jelentését tudomásul veszi s annak javaslatai alapján kimondja, hogy:

a) az egyetemes konventre fölterjesztést intéz a tiszáninneri egyházkerület területén az 1900-ik évi országos népszámlálás által föltárt újabb missziói körök gondozása és segítése, valamint a mostani missziói egyházak közül Lucskának, Jenkének, Minajnak, Vajkócznak, Bodrog-Szentesnek és Egernek államsegélyes egyházzá való átalakítása érdekében; hogy az így felszabaduló s mintegy 2500 koronára rugó konventi segélyt a tulajdonképeni missziói feladatra, t. i. a szórványokban élő nagyszámú hitsorsosok hathatósabb gondozására fordíthassa.

Az új missziói területek összeírásával az előadót bízza meg.

b) A szórványokban kiosztandó hit-erősítő olvasmányoknak s a más felekezeti iskolákba járó szórványbeli szegénysorsú ref. gyermekek vallástani kézikönyveinek beszerzésére az államsegélyből már a folyó évtől kezdve évenként egy bizonyos összeget megszavaz s azt az egyházkerületi misszióügyi bizottság rendelkezése alá bocsátja. Sőt megkeresi az egyházmegyéket és magát

az egyetemes konventet is, hogy erre a nagy fontosságú célra hozzanak ők is áldozatot s a missiónak erre a leggyümölcsözőbb ágára, a vallásos iratok terjesztésére, költségvetésökbe minden évben vegyenek fel egy meghatározott összeget.

c) Felhívja a missiói lelkészeket, hogy az egyházkerülethez küldendő jelentéseikbe — az anyaegyház és az esetleges filiák mellőzésével — kizárólag csak a szórványokban, vagyis a szoros értelemben vett *missiói területen* teljesített lelkészi szolgálatokat és statisztikai adatokat iktassák be, mert az anya- és leányegyházban végzett functiók az egyházmegyék ellenőrzése alá tartoznak.

d) Frenczel Bertalannak, az eperjesárosi körben teljesítendő vallástanításért a 300 korona tiszteletdíjat az 1902/3. iskolai évre is megadja.

e) Az ózdi missiói egyháznak az egyházkerületi pénztárból, az építendő templom céljaira, 200 korona segélyt szavaz meg.

f) A missióügyi bizottság jelentését a konventre felterjeszti.

47. Olvastatott az egyházkerületi tanügyi bizottság alábbi jegyzőkönyve:

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület Tanügyi bizottságának

1902 október 11-én tartott ülése

jegyzőkönyve.

Jelenlevők Nagy Pál és Meczner Béla elnökökön kívül: Bálint Dezső, Maklár Papp Miklós, Ujj István, Czinke István, Kovács Béla, Szinyei Gerzson, Arday J. Dániel, Szabó József, Dicső Endre, Varga József, Nagy Sándor, Becske Bálint, Bodnár István, Fogarasi Jenő, Vita Károly, Sallai Simon, Idrányi Ferencz előadó és jegyző.

1. Egyházi elnök a tanügyi bizottság tagjait szívesen üdvözölvén,

a tanácskozást megnyitja.

2. Előadó, felhivatván a tanügy állásának előadására, előadja, hogy az egyházmegyékből beérkezett jelentésekben semmi olyan nem foglaltatik, mely egyházkerületi tanügyi bizottságunk intézkedését kívánná, sem indítvány, se javaslat, se hiány vagy sérelem nem jelentetett, azért csak a statisztikai adatok előadására szorítkozhat.

A statisztikai adatok első rovatánál mindjárt feltűnő különbség mutatkozik; a múlt évi lélekszám és a folyó évi lélekszám közt a szaporodás 10371, ez alig hihető, hogy tízezerrel szaporodott volna a lélekszám, oka abban lehet, hogy a múlt évben több tanítóhiány volt, s ott, a hol tanító nem volt, a lélekszám és minden adat kimaradt, továbbá a fiókegyházak lélekszáma nem jegyeztett be.

Tanügyi bizottságunk utasíttatni kéri az egyházmegyei tanügyi bizottságok elnökeit, hogy a statisztikai adatokat, nem az egyes körlátogatók jelentései alapján, hanem a névkönyvből jegyezzék be jelentéseikbe.

3. Az iskolai körlátogatók

necsak a száraz statisztikai adatokat terjeszszék be az egyházmegyei tanügyi bizottsághoz, hanem még a kevésbé lényeges mozzanatokat is, haladást vagy hanyatlást, hogy azok felett a tanügyi bizottság ítéletet vagy véleményt nyilváníthasson, ezek aztán az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz terjesztessenek.

4. Szóba hozatott, hogy a körlátogatók részére szóló utasítások 1889 ik év óta több izbeni határozatok által módosulást szenvedtek, szükséges lenne, hogy az 1889-ik év ótai határozatok összegyűjtessenek s egy egész utasítás adassék ki, hogy a körlátogatók eljárásaik alkalmával ahhoz alkalmazkodjanak.

Tanügyi bizottságunk a körlátogatók eljárására vonatkozó határozatok összegyűjtését annyival inkább szükségesnek látja, mert a gyakorlat szerint körlátogatókúl ren-

desen az ifjabb lelkészek bizatnak meg, a kik ezen határozatokat nem ismerik, az ifjú lelkészek közül megbizott körlátogatókat így a tanügyi elnök utasíthatná teendőiknek szabályaira. Ezen határozatok összegyűjtésére egy bizottságot kér fel, melynek tagjai Szinyei Gerzson elnöklete alatt Czinke István, Bálint Dezső, Fogarasi Jenő, Nagy Sándor, Becske Bálint. Jelentésük a jövő őszi gyűlésre bevéartván.

5. Olvastatott az egyházkerület 1901 szept. 24—25. napjain tartott gyűlése jegyzőkönyvének 55. szám alatti kivonata, ezzel kapcsolatban az 1900 szept. 30 s. okt. 1., 2. napjain tartott gyűlés jegyzőkönyvének kivonata. Mindkét jegyzőkönyvi pont a tanterv-revisió és a Zsindely-féle természettan és a Gérecz-féle földrajz átdolgozását mondja ki szükségesnek. Az egyházkerületi jegyzőkönyv ezen ügyeket a tanügyi bizottsághoz utasítja ugyan, de mivel ezen ügy az Irodalmi Kör körébe tartozik, jelenti, az Irodalmi Kör képviselője, hogy az Irodalmi Kör megtette a szükséges intézkedéseket s a munka folyamatban van.

Felkéretik az Irodalmi Kör a munkálat befejezésére.

6. Az Irodalmi Kör képviselője betérjeszti most is, mint minden évben, a tankönyvek használatát feltüntető táblázatokból elvont észrevételeit. Haladást jelent ugyan úgy a táblázatok kiállításának helyességében, valamint a tankönyvek használatára vonatkozólag is, de még most is vannak hiányok, melyek pótolandók, nevezetesen olyan tankönyvek is jegyeztenek a táblázatba, melyek a használatból már kivétettek, sőt olyan könyvek is, melyek soha sem voltak. De a mi ezeknél is nagyobb hiba, idegen tankönyvek is használtak, vagy olyanok, melyek el vannak tiltva. Ilyenek, a kik az Orbán természettanát tanítják: Tapolcsány, Ziliz, Nyomár, K.-Géres, K.-Helmecz, Leleszpólyán, Szomotor, Páczin. Igricziben Nagy László-féle nyelvtan, Heő-Bábán Békési-alkotmánytan, A.-Zsolczán Varga-földrajz és természettan, Darócson Mayer-

alkotmánytan, Kis-Azarban, M.-Izsépen Gáspár-olvasó, Deregnőn Nagy-László-féle nyelvtan használtatik.

Tanügyi-bizottságunk a fentebb elsorolt s idegen vagy tilos tankönyveket használó tanítókra 4—4 korona bírság kiszabását és behajtását hozza javaslatba.

7. A statisztikai adatokat feltüntető táblázat ezen jegyzőkönyvben mellékeltek.
8. Több tárgy nem lévén, világi elnök az ülést berekeszti:

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,
világi elnök.

Nagy Pál,
egyházi elnök.

Idrányi Ferencz,
előadó és jegyző

Közgyűlésünk a tanügyi bizottság jegyzőkönyvét tudomásul veszi, az abban foglalt javaslatokat és rendelkezéseket elfogadja és határozati erővel ruházza fel.

Az egyházmegyei tanügyi bizottságokat tehát, valamint az egyházkerületi tanügyi bizottság által kiküldött albizottságot és a Sárospataki Irodalmi Kört a reájok bízott ügyekben mennél gyorsabb és eredményesebb eljárásra hívja fel; az egyházmegyékelőljáráóságának pedig kötelességévé teszi, hogy a mulasztásban talált tanítókkal szemben a kirótt bírságot hajtsák be s a behajtásról szóló jelentéseket az egyházkerület tavaszi közgyűlésére okvetetlenül adják be, hogy a meghozott és üdvös czélt szolgáló szabályrendeletek kötelező volta valahára nyilvánvalóvá legyen.

(A statisztikai adatokat lásd a következő lapokon!)

Statisztikai tábla 1901/2-ik évben.

1902. őszi közgyűlés jegyzőkönyve (47).

Sorszám	Egyházmegye	Lélek-szám	Iskola köteles			A lélekszám-hoz aránya	Iskolába jár			A kötelesek-hoz aránya	Ismétlő köteles			Ismétlőbe jár			A kötelesek-hoz aránya
			fi	nő	összesen		fi	nő	összesen		fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	
1	Abauj	33159	1989	1951	3940	11.33	1577	1570	3156	80.10	812	708	1520	602	541	1143	75.19
2	Alsó-Borsod	64563	3414	3304	6718	10.92	3288	3058	6346	94.46	1160	1212	2372	1104	1133	2237	94.30
3	Alsó-Zemplén	51430	3231	3085	6316	11.47	2363	2530	5393	85.38	1204	1225	2429	599	552	1151	47.38
4	Felső-Borsod	28670	1626	1719	3345	12.31	1603	1688	3291	98.34	631	634	1265	588	610	1198	94.70
5	Felső-Zemplén	13457	747	874	1421	10.24	713	599	1312	92.32	326	243	569	301	191	492	86.46
6	Gömör	31343	1694	1593	3287	11.20	1671	1555	3226	98.14	646	666	1312	608	612	1220	82.98
7	Torna	9055	805	859	1264	11.89	597	648	1245	98.49	264	252	516	252	239	491	95.15
8	Ung	24566	1667	1661	3328	13.55	1553	1488	3041	91.36	619	557	1176	548	507	1055	89.71
	Összesen	254243	14973	14646	29619	11.64	13865	13145	27010	91.19	5662	5497	11159	4602	4385	8987	80.53
	A múlt évben	243872															

Egyházmegye	Az iskola						Szellemi állása				A tanító					A tanító	
	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	kifüvő	dicséretes	kielégítő	nyango	rendes	ki-segítő	lelk.-t. alk.-t.	köz.-és áll.	nincs	ok-leveles	nem oklev.
Abauj	29	22	16	1	—	—	29	40	15	—	68	2	6	13	—	67	3
A.-Borsod . .	48	6	7	1	—	—	37	31	14	—	82	5	—	—	—	81	6
A.-Zemplén .	32	13	21	—	—	—	35	22	15	—	57	7	—	—	—	61	7
F.-Borsod . .	38	12	4	1	—	—	24	25	9	—	44	10	5	—	1	44	10
F.-Zemplén .	8	7	16	4	2	—	10	22	5	—	30	2	—	—	—	30	3
Gömör	48	17	6	—	2	—	40	28	3	—	52	16	2	6	—	52	16
Torna	14	6	5	1	—	—	6	10	10	—	18	3	3	1	—	15	8
Ung	20	9	6	3	—	—	9	17	11	—	34	4	1	19	—	32	7
Összesen	237	92	31	11	4	—	190	215	82	6	385	49	17	39	4	382	60

Egyházmegye	Tanítói lak		Tanterem		Felszerelés			Iskolai alap				Testgyakorlat		Faiskola		Tanítók jövedelme	
	jó	rosz	tör- vény- szert	nem tör- vény- szert	kellő	hiá- nyos	semmi	pénzben		földben		eszkö- zökkel	eszkök- nélkül	rende- zett	nem rende- zett	kor.	fill.
								kor	fill.	hold	□ öl						
Abauj	74	7	63	7	17	52	4	2414	61	8	—	3	7	18	21	63096	—
A.-Borsod	81	6	76	11	50	37	—	2975	—	45	1496	3	—	27	14	88502	—
A.-Zemplén	55	10	50	12	19	40	11	—	—	—	—	—	—	24	8	55079	—
F.-Borsod	50	6	48	9	16	41	4	791	8	24	1273	1	35	15	22	55605	—
F.-Zemplén	24	6	25	5	19	11	1	340	—	—	902	—	3	2	2	22179	80
Gömör	63	6	50	20	21	45	4	5541	70	7	—	2	40	23	37	55878	—
Torna	21	4	21	6	17	7	2	920	80	—	1200	—	2	10	15	19550	—
Ung	37	2	37	2	20	16	3	1222	59	28	—	—	30	6	13	33434	—
Összesen	405	47	376	72	176	249	29	14205	78	115	71	9	117	125	132	394723	80

Egyházmegye	Más vallásúak iskolánkba járnak					Ref. gyermekek más iskolába járnak					Államsegélyt nyer			Korpótléket	
	római	görög	ág. ev.	zsidó	össze- sen	ma- sok ref. isk.	közép isk.-ba	Állami és kös- ségbe	más fel.-be	össze- sen	hány tanító	kor.	f.	hány tanító	kor.
Abauj	467	100	99	115	781	13	123	680	49	852	45	14637	—	48	4800
A.-Borsod	119	30	6	70	225	—	32	289	23	344	21	6464	—	65	6500
A.-Zemplén	252	78	16	180	526	4	26	170	9	209	19	7042	—	21	2100
F.-Borsod	124	19	18	67	228	3	12	245	5	265	19	5617	—	35	3500
F.-Zemplén	101	55	33	88	277	3	77	275	29	384	29	10065	—	17	1700
Gömör	382	1	114	83	580	8	102	297	7	414	34	9255	—	40	4000
Torna	48	—	1	36	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ung	194	186	4	158	542	11	—	—	—	601	20	6673	—	23	2300
Összesen	1687	469	291	797	3244	42	372	1956	122	3069	187	59753	—	249	24900

48. Az egyházkerületi pénzügyi választmány jelenti, hogy az egytetemes ev. ref. konvent által a folyó év tavaszán szegény egyházaink részére engedélyezett 12,000 kor. *tőkesegély* kölcsönadása végett ismét a „*Pesti Magyar Kereskedelmi Bank*“-hoz fordult, amely a kölcsönt a mult évben elfogadott feltételek szerint hajlandó lesz kerületünk részére kiszolgáltatni. A záloglevelek most jóval magasabb árfolyamon (t. i. 98%) lesznek beváltva.

Egyházkerületünk közgyűlése felhatalmazza az elnökséget, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank által 12,000 (tizenkétezer) korona kölcsönről kiállítandó kötelezvényt az egyházkerület nevében aláírhasssa s ezen összeget a tőkesegélyes egyházak közt leendő kiosztás végett felvehesse.

49. Az alsó-borsodi és felső-borsodi egyházmegyék indítványozzák, hogy a közelgő zsinat leendő tagjai ne egyházmegyénként, hanem az egyházkerület összes gyülekezetei által, az u. n. *lajstromos szavazás* útján választassanak; hogy így a bizalom minél szélesebb alapra legyen fektetve s a valódi protestáns elv és a választási törvény (E. T. 66. §.) intentiója is, mely a gyülekezetek presbitériumának egyházkerületünk mind a 14 képviselőjére nézve választási jogot kívánt biztosítani, annál inkább érvényesülhessen.

Jóllehet egyházkerületünk e kérdésben már régebben állást foglalt és pedig az u. n. *lajstromos szavazás* javára, sőt zsinat-előkészítő-bizottsága útján, a mult év végén, a konventre is ilyen szellemű felterjesztést intézett: mind a mellett is e nagyfonságú indítványt, eddigi alkotmányos szokásához híven, az egyes egyházmegyékhez teszi át azzal a felhívással, hogy e kérdésre vonatkozó véleményöket legközelebbi tavaszi közgyűlésünkre terjeszszék be.

50. Az alsó-zempléni és f.-borsodi egyházmegyék kívánatosnak tartják, hogy oly országos egyházi törvény alkottassék, mely úgy egyházi, mint polgári ünnepek és szereplések alkalmára az összes református lelkészeket szorosán kötelező s egyházunk magyarságát is kidomborító *hivatalos papi ruhát* állapít meg; s e célra legalkalmasabbnak vélik a Nemes Mihály festőművész által rajzolt tervezetek közül a 3. számút.

Közgyűlésünk ruha-minták megbirálásába s megállapításába nem bocsátkozhatik, azt azonban a maga részéről is kívánja, hogy a hivatalos papi ruha, a melynek viselése egyházi törvénykönyvünkben jelenleg is el van rendelve, a legközelebbi zsinaton ne csak általánosságban, de teljes részletességgel szabályoztassék s az erre vonatkozó rendelkezés büntető sanctióval is elláttassék.

51. Az abaúji egyházmegye beterjeszti a népiskolai magyar nyelvtan miként való tanítására vonatkozó véleményét.

Áttétetik az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz, hogy az a többi egyházmegyéknek ugyanebben a kérdésben benyújtott véleményével együttesen használja fel a legközelebbi népiskolai tanterv-revisió alkalmával.

52. Szöllőssy József kassai m. kir. javító-intézeti ev. ref. lelkész az abaúji egyházmegye útján az iránt folyamodik, hogy az évenkénti járulékok befizetésének kötelezettsége mellett, egyházkerületünk özvegy-árva gyámintézetének továbbra is tagja maradjon.

Egyházkerületünk Szöllőssy Józsefet, mint javítóintézeti lelkészt is, a maga kötelékébe és pedig az abaúji egyházmegye kebelébe tartozónak tekinti és mondja ki s a gyámintézeti tagságra vonatkozó kérelmét épen azért készséggel teljesíti.

53. Az alsó-borsodi egyházmegye az ev. ref. *liturgia egyenlőbbé tétele* tárgyában a zsinathoz felterjesztést indítványoz.

Egyházkerületünk e tárgyban már felterjesztette a zsinati előkészítő-bizottsághoz a maga véleményét s munkálatát; s így az újabb felterjesztés felesleges.

54. Az alsó-borsodi egyházmegye a lelkészi értekezlet indítványa alapján kéri a kerületet, hogy hasson oda, hogy a *lelkészi fizetések minimuma gyanánt 2000 korona alapfizetés* és az ehhez járulandó 5 évenként 5-ször 200 koronával emelkedő korpótlék állapíttassék meg.

Kerületünk óhajtandónak tartja ugyan, hogy a lelkészi fizetés a mostaninál magasabbra emeltessék fel, — azonban, mivel az eddig megállapított 1600 korona minimális fizetés kiszolgáltatása, a fokozatos életbeléptetési elv szem előtt tartása mellett, még mindig folyamatban van, kerület a lelkészi fizetésnek az állam által leendő újabb emelése iránt ez idő szerint még lépéseket nem tehet.

55. Olvastatott a felső borsodi egyházmegye f. hó szept. 2-án Mályinkában tartott közgyűlése 10 sz. jegyzőkönyvi pontja, melyben elfogadásra ajánlja s megfelelő intézkedés végett beterjeszti a lelkészi értekezletnek az *egyházi adóreformra* vonatkozó következő határozati javaslatát :

Kivonat

a borsodi ev. ref. egyházmegye 1902. szept. 2—3. napjain Mályinkában tartott őszi közgyűlés jegyzőkönyvéből.

10. a) Olvastatott és tárgyalatott a lelkészi értekezlet jegyzőkönyve kapcsán annak következő határozati javaslata az *egyházi adóreform* kérdése tárgyában :

Katározati javaslat.

Miután lelkészi értekezletünk az eddigi gyakorlat alapján egészen meggyőződött arról, hogy a mai egyházi adózási rendszer és fizetési mód nem felel meg a jelen kor követelményeinek, mert az nemcsak aránytalan, de igazságtalan, sőt elviselhetetlen egyházi adó-teherrel sújtja különösen a hazai kisebb gyülekezetek legszegényebb osztályát, mi által a tőlünk való tömeges kitérés végveszedelemmel fenyegeti nemcsak a hazai protestántizmust, de ezzel együtt a törhetlen tiszta magyarságot is;

Miután lelkészi értekezletünk szentül meg van győződve arról, hogy az eddigi *kétfele összeírás* alapján teljes lehetetlenség tiszta képbén feltüntetni s igazságosan megalapítani azt, hogy mily óriási terhet viselnek az ev. ref. anyaszentegyház tagjai a legtöbb helyen s képtelen lesz kimutatni a nagymélt. konvent azt az összeget, mely, mint köteles tartozás, joggal követelhető az államkormánytól az 1848. XX. t.-cikk értelmében;

Miután lelkészi értekezletünk most tartja elérkezettnek az időt arra, hogy minden régi lelkészi- és tanítói díjlevél *készpénzre való átváltoztatásával* kapcsolatosan történhetik csak meg az egyházi adóreform igazságos és sürgős keresztülvitele: — tisztelettel indítványozzuk:

1. azt, hogy a birtok és jövedelem, aránylagos adókapcsolatban a családfő vagy személy-adóval mindenkor *osztálybasorozás* alapján történjék; de ki kell mondani törvényhozásilag, hogy *mennyi lehet az egyházi adó legnagyobb és legkisebb összege?* Vagy a mennyiben ez keresztülvihető nem volna, akkor az állami egyenes adó arányában bizonyos % (10, 20, 30, 40, 50) állapíttassék meg; de a mely 50%-nál magasabb nem lehet. S ha az így előállott helyzet sem volna képes egyházainkat és iskoláinkat fentartani, az önerőnkől nem fedezhető hiány pótlására követeltessek az 1848. XX. t.-cikk keresztülvitele.

2. Óhajtjuk azt, hogy legyen egészen új alapokon való összeírás; legyen világos kérdőponts rovatos ív, mely öleljen fel minden olyan egyházfentartási és közigazgatási kötelezettségeket, a melyeket az egyházaknak eddig fizetniök kellett. Legyen felvéve a domesztika is, mint rendes egyházi adó. Legyen az adóügyi albizottságnak

legkevesebb 10 tagja, hogy minden kerület érdeke kellőképpen megóvassék, a mennyiben az eddig jól-rosszúl teljesített fizetési rendszer óriási eltéréseket mutat a kerületek kebelében. Legyen minden kerületnek külön irodája alkalmas emberekkel, a kik életüket egészen az ügy keresztülvitelére s igazságos megoldására szentelhetik, s a mi fő, a viszonyokkal teljesen ismerősök. Legyen visszaadva az egyházmegyék értékelési joga a termények és szolgáltatások igazságosan való megbecsülésére nézve, hogy a mikor ez pontosan elkészül, kitudja legalább mutatni főhatóságunk a nagymélt. kormánynak azt az összeget, a mi az 1848. XX. t.-czikk értelmében joggal követelhető az államtól.

3. Óhajtjuk azt, hogy minden papi és tanítói díjlevélben foglalt *nyerstermény* és szolgáltatmány — épen az egyházi adóreform szerencsésebb és könnyebb megoldása tekintetéből — készpénzre legyen változtatva. Ennek keresztülvitelére sohasem volt olyan kedvező idő, mint most, a mikor népünk terhének könnyítéséről van szó. Az irányítást itt eszközölje a zsinat, a megoldást eszközöljék az egyházak egy készítendő világos szabályrendelet értelmében. Végül az egyház egyeteme gondoskodjék olyan — akár egyházi, akár pedig polgári pénzbeszedő közegről, a kinek kezében legyen hatalom, hogy biztosan és idejében megkaphassák a belhivatalnokok jól megérdemelt fizetéseiket.

Közgyűlésünk tételről-tételre átvizsgálván e határozati javaslatot, azt egyhangulag elfogadja s megfelelő intézkedés végett a főt egyházkerület közgyűlés elé tisztelettel felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházi adóreform tárgyában már f. é. tavaszi egyházkerületi gyűlésünk alkalmával kifejtette a maga álláspontját a zsinati előkészítő bizottság munkálatában, jelen alkalommal azért nem óhajt foglalkozni a határozati javaslatban felvetett kérdésekkel, hanem amikor majd a konvent zsinat-előkészítő bizottsága által készítendő zsinati javaslatok leérkeznek, akkor fogja figyelembe venni a f. borsodi egyházmegyé által felterjesztet javaslatokat.

56. A tornai egyházmegye f. é. őszi közgyűléséből felkéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy „addig is, míg az egyházi adózás kérdésében a zsinat intézkednék, kéressék fel a konvent, hogy a kultusz-minisztériumtól kieszközlendő segélyből az egyházi adó alatt roskadozó hivek terhe már a legközelebbi időben könnyíttessék.“

Egyházkerületi közgyűlésünk maga részéről is a legnagyobb készséggel óhajtana a hiveinkre nehezedő egyházi terhek könnyítését, de ez idő szerint nem lát oly módot, melylyel a szép terv gyorsan és könnyen keresztülvihető lenne. A konvent megkeresését pedig azért tartja feleslegesnek, mert az ugyis állandóan foglalkozik e kérdéssel.

57. A sárospataki főgimnázium igazgatója jelenti, hogy a f. iskolai évre a gimnáziumba felvétetett 522 tanuló és pedig az I. osztályba: 115, II-ba 87, III-ba 72, IV-be 64, V-be 65, VI-ba 44, VII-be 48, VIII-ba 27. A tavalyihoz képest emelkedett a létszám 33-al. Az akadémiai igazgató jelentése szerint a hittanhallgatók összes létszáma 76, a tavalyinál 4-gyel több, a joghallgatók létszáma 78, épen annyi mint tavaly.

Tudomásul szolgál.

58. A sárospataki főiskola igazgató tanácsa jelenti, hogy a Horváth Mária-féle műegyetemi ösztöndíj elnyeréseért két ifjú folyamodott, t. i. Benda Kálmán I. évet végzett műegyetemi hallgató és Karászy Benő jeles érettségit tett ifjú. Az igazgató tanács, a gimn. szék ajánlata alapján, egyedül Karászy Benőt ajánlja az ösztöndíjra való felvételre, miután csak ő felel meg a pályázat feltételeinek.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató tanács ajánlata alapján a Horváth Mária-féle 600 koronás műegyetemi ösztöndíjra Karászy Benőt veszi fel.

59. Ugyanaz az igazgató tanács megerősítés végett felterjeszti a sárospataki jog és államtudományi

kar tanulmányi és vizsgálati rendszabályainak az újabb miniszteri leiratokkal és kari határozatokkal bővített új kiadását.

Egyházkerületi közgyűlés a jog és államtudományi karnak bemutatott tanulmányi és vizsgálati rendszabályait megerősíti.

60. Ugyanaz az igazgató tanács jelenti, hogy néhai Pálkövi Antalné végrendeletében 600 koronás alapítványt bízott a főiskola kezelésére, oly rendeltetéssel, hogy annak kamatai évente a főgimnázium VIII. osztályának legjobb tanulóját illessék.

Egyházkerületi közgyűlés a hagyományozó emléke iránti kegyeletes visszaemlékezéssel veszi tudomásul az igazgató tanács jelentését.

61. Ugyanaz az igazgató-tanács utólagos jóváhagyást kér amafelhatalmazásra, melyet a gazdasági választmány-nak adott, hogy az a főiskola »Aranyos« szőlőjét kiegészítő s az ahhoz hozzájutást megkönnyítő 2215 ööl parlagot 200 koronáért a főiskola számára megvehesse.

Egyházkerületi közgyűlés a kért jóváhagyást megadja s az említett vételi ügyletet megerősíti.

62. Ugyanaz az igazgató-tanács f. é. júniusi üléséből (13., 14p.) jelenti, hogy Dr. Ilyefalvi V. Géza és Dr. Meczner Sándor jogtanároknak kérelmére a magántanári képesítés megszerzésére azzal a határozott kikötéssel adott 1903. június 15-ig végső határidőt, hogyha egyetemi magántanári képesítésöket e napig meg nem szereznék, tanszékeiket megüresedetteknek fogja tekinteni.

Igazgató tanács jelentése és intézkedése helyeslőleg tudomásul vétetik.

63. A miskolci főgimnázium igazgatósága jelenti, hogy a 36 évi szolgálat után nyugalomba vonúlt Halmy Gyula helyét az egyháztanács Csorba György eddigi helyettes tanárral töltötte be s a helyettes tanári székre Gulyás János tanárjelöltet választotta meg. Tóth Benő

tanár betegségéből felgyógyulva, helyét újra elfoglalta s volt helyettese, Porcs Kálmán tanárjelölt, katonakötelezettségének teljesítésére távozott. Szepessy Mátyás rendes tanár, a ki több éven át gyengélkedett, megkezdte ugyan az év elején a tanításokat, de újból fellépett betegsége miatt nem folytathatta s helyetteséül Szilágyi Benő szakvizsgázott tanárjelölt alkalmaztatott. Beiratkozott az intézetbe ez évre: 446 rendes és 4 magántanuló. Vallásra nézve ev. ref. 160, ág. ev. 34, róm. kath. 92, gör. kath. 3, izraelita 161. Helybeli 295, borsodmegyei 78, más megyebeli 76, külföldi 1. A második osztályból, a párhuzamos osztály hiánya miatt, 22 tanulót volt kénytelen az igazgatóság elutasítani. A tanintézet beléleletéről a legörvendetesebb és megnyugtatóbb képet tárja elő az igazgató jelentése.

E jelentés tudomásul vétetvén, egyházkerületünk közgyűlése Halmy Gyula nyugalomba vonult tanárnak 36 évi buzgó, hivatásos munkálkodását s egyházunk szellemétől áthatott példás életét a legteljesebb elismeréssel méltányolja s reá a nyugalom éveihöz Istennek áldó kegyelmét kéri.

64. *A rimaszombati egyesült prot. főgymnázium igazgatósága jelenti, hogy ott a tanerők közt semmi változás nem történt. Beiratkozott ez évre 389 rendes és 11 magántanuló. Vallásfelekezeti szerint 157 ev. ref., 92 ág. ev., 86 r. kath., 4 gör. kath., 61 izr. Összesen: 400. Az új tanterv értelmében a világtörténelem más, az eddigittől eltérő felosztással taníttatván, az eddig használt Kiss Lajos féle világtörténelem helyett Mika Sándor világtörténelme hozatott be. A német nyelv tanításánál is jött be paedagógiai szempontból olvasó- és tankönyv változtatás.*

Tudomásul vétetik.

65. *A miskolczi felsőbb leányiskola igazgatósága jelenti, hogy az intézetbe ez évre 212 növendék iratkozott be, tehát 11-gyel több, mint a múlt évben, a kik közül ev. ref. vallású 106, ág. ev. 15, róm. kath. 20, gör. kath. 1, izraelita 70. Teljes tandíjat fizet: 187, féltandíjat 3, tandíjmentes 22. Az internátusba felvétetett 45 növendék.*

Református vallású 35, ág. ev. 3, r. kath. 3, izraelita 5. 500 korona ellátási díjjal 15; 400 kor. 3; 300 kor. 24 és 150 kor. 3.

Szombathy Kálmán próba-éves tanár, buzgó és lelkiismeretes munkásságával a felügyelő-bizottság teljes megelégedését vívta ki. Ez évre katonai kötelezettségének teljesítésére rendeltetett be. Helyét ez éven Halmy Gyula nyug. tanár és Fűrész Róza okleveles polg. iskolai tanítónő tölti be.

A felügyelő bizottságnak egyik nagyérdemű, buzgó és áldozatkész tagja, Kun Kálmán meghalt június 25-én. Az intézetnek melegszívű, őszinte barátja s lelkes pártfogója volt. Helyét Dr. Szabó Gyula kir. tanácsos úrral óhajtja belölteni a felügyelő-bizottság.

A jelentésben a vallástanári állás állandósításának kérdésével is foglalkozik a felügyelő-bizottság. Erre az ad okot, hogy a segédlelkészek, a kikre eddig a vallástanítás bízva volt, gyakran változnak. A tanítás sikerében eddig ugyan nem volt hiány, mert Miskolczon a legképzettebb segédlelkészek töltik be rendszerint a segédlelkészi állást. De a naponkénti lelkészi teendők, kórházi temetések, gyakran elvonják őket működésöknek erről a teréről s e miatt a tanítás folyama, menete s ez által komolysága is nem egyszer akadályozva van. A gyakori változások miatt pedig olykor szünetel is. A vallástanítás folytonossága és komolysága érdekében, a melyet éreznie kell tanárnak és tanítványnak egyaránt, arra kéri a felügyelő-bizottság a kerületet, hogy habár nagyobb anyagi áldozattal járna is, valláserkölcsi érdekből, az állandó vallástanári állás, szervezésének kérdését megfontolás tárgyává tenni méltóztassék.

A beadott jelentés szerint az intézet folyó évi költségvetése, 19226 kor. 40 fill. bevételben, 19,084 kor. 33 fill. kiadásban, tehát 142 kor. 07 fill. felesleggel állapítottatott meg. Az internátus bevétele 45 bentlakó növendék után: 16,350 koronában, kiadása: 14,904 koronában, maradványa: 1446 koronában irányoztatott elő.

Egyházkerületi közgyűlés mindezen jelentéseket tudomásul veszi s a betervezett költségvetéseket jóváhagyja.

Kun Kálmán felügyelő-bizottsági tag, az intézet anyagi és erkölcsi felvirágoztatása körül, hosszú időn át, buzgó lélekkel s nemes szívének őszinte, meleg szeretetével fáradozott s az intézetnek a virágzás mai magaslatára való felemelkedésében, nagy lelkű áldozataival, egyik legelső tényező volt, azért az egyházkerület felső leányiskolánk ezen elhunyt nemes lelkű barátjának és jóltevőjének érdemét és emlékezetét jegyzőkönyvében örökíti meg s áldást kíván kihült poraira.

Kun Kálmán helyére, a felügyelőség ajánlata folytán, felügyelő-bizottsági taggá Dr. Szabó Gyula kir. tanácsost örömmel választja meg az egyházkerület közgyűlése, abban az édes reményben, hogy Dr. Szabó Gyula úr, a ki széleskörű, nemes és hasznos társadalmi tevékenysége folytán a közszeretetnek és tiszteletnek oly magas fokán áll, nagy tudását, buzgalmát és igaz jóakarátát felső leányiskolánk fejlesztése érdekében is érvényesíteni fogja s nemes célú intézetünket édes gyermekének tekinti.

A vallástanári állás rendszeresítésének kérdését nagyon fontosnak tartja egyházkerületünk, annak megoldásához azonban, az anyagi erő elégtelensége miatt, most még nem nyúlhat, majd csak az 5-ik és 6-ik osztályok létesítésekor fog azzal behatóbban foglalkozni.

66. Az egyes egyházmegyékből a következő *lelkészi és tanítói változások* jelentettek be:

a) Az abaúji egyházmegyében lelkészekké választottak: Kovács-Vágásra Fodor Gyula kis-győri helyettes lelkész; Pamlényba Kirvác László nagy-pisaniczói missiói lelkész, Vizsolyba Gönczi Gábor kassai segédlelkész; tanítókká választottak: Csécsbe Sáska Erzsébet, Szikszóra Pap Zoltán és Szegő Andor, Gönczre Rác Árpád, Szesztára Szécsényi István, Nyiribe Bojtár Barna, F.-Regmeczre Záhonyi István, Vilyba Horváth Károly, Göncz-Ruszkára Illés Ferencz, Pálházára Tarjáni Béla;

b) Az alsó-borsodi egyházmegyében tanítókká választottak: Tisza-Oszlárra Füsti Molnár Lajos, Mező-Keresztesre Demeter József, Böcsre Monoki Sándor, Miskolczra Molnár József;

c) A felső-zempléni egyházmegyében lelkészsze: Kis-Ráskába Rác József; tanítókká: Garanyba Könyves Kálmán, Bánóczra Pánthy Lajos;

d) A tornai egyházmegyében lelkészsze: Jósafőre Fodor Géza; tanítónak: Ajba Tóth Antal Ferencz;

e) Az ungi egyházmegyében tanítókká: Nagy-Kaposra Tóth Kálmán, Szalókra Gönczi Bertalan, Lucskára Révész József, Ptruksára Egyed Béla.

Mindezen választások és megerősítések az egyházmegyék jelentései alapján tudomásul vétetnek.

67. Az egyes egyházmegyékben *egyházi tisztségekre* megválasztottak: az alsó-borsodi egyházmegyében Szalóczy Pál papi főjegyző tanácsbíróvá; Dr. Gróf Haller József világi aljegyzővé; a felső-zempléni egyházmegyében Sülő Kálmán migléczi lelkész papi aljegyzővé; a tornai egyházmegyében Jakab János b. lenkei lelkész papi, Dobronoky László világi aljegyzővé.

Tudomásul vétetik.

68. *Megerősítés végett a következő díjlevelek terjesztettek fel:*

a) Az abauji egyházmegyéből a fűgödi lelkészi díjlevél 4, a vizsolyi lelkészi 4, az abaujszántói orgonista-kántori 3, a gönczi orgonista tanítói 4, a csécsi tanítói díjlevél 3 példányban;

b) Az alsó-borsodi egyházmegyéből a böcsi lelkészi 3, a fitanítói 3, a vegyes iskolai 3, a leánytanítói 3, a mező-keresztesi orgonista-tanítói díjlevél 3 példányban;

c) Az alsó-zempléni egyházmegyéből a bodrog-sárai tanítói díjlevél 3 példányban;

d) A felső-borsodi egyházmegyéből a bánfalvi énekevezér díjlevele 3, a visnyói 2-od tanítói díjlevél 3 példányban;

e) A felső-zempléni egyházmegyéből a gálszécsi tanítói 3, a kis-ráskai lelkészi 3, a hardicsai lelkészi 3, a homonnai lelkészi díjlevél 3 példányban.

f) A tornai egyházmegyéből a jablonczai lelkészi díjlevél 3 példányban.

Ezen díjlevelek az egyházmegyék jóváhagyása alapján kerületünk által megerősítettnek, s egy-egy példányuk az egyházkerületi és egyházmegyei levéltárakba helyeztetik el, egy példányuk pedig az illetékes egyházaknak adatik vissza.

Mivel a felterjesztett díjlevelek közt ez alkalommal akadtak olyanok is, amelyeket csak a lelkészek és gondnokok irtak alá, és olyanok, amelyek az egyház pecsétjével ellátva nem voltak: kerületünk közgyűlése határozatilag újból kimondja, hogy a díjleveleket mindenkor az egész presbiterium írja alá, s azokat az egyház pecsétjével erősítse meg.

69. Az egyetemes tanügyi bizottság elnöksége 10 drb rovatos gyűjtő-ívet küldvén egyházkerületünknek a népoktatási adatok lehetőleg pontos egybegyűjtése és leendő feldolgozása végett:

egyházkerületi közgyűlésünk ez íveket legott átadta az egyházkerületi tanügyi bizottság előadójának, Idrányi Ferencznek, figyelmébe ajánlván ev. ref. konventünk folyó évi áprilisi jegyzőkönyvének 60-dik pontját, a mely szerint a gyűjtőívek most decz. 31-dikéig küldendők be, jövőre pedig minden évben rendszeresen lesznek felterjesztendők. Arra az esetre, ha a gyűjtő-ívek rovatainak kitöltésénél adatokra volna szüksége, meghatalmazza egyházkerületünk a bizottsági előadót, hogy azokért akár egyesekhez, akár testületekhez közvetlenül fordulhasson.

70. Elnöklő püspök élőszóval jelenti, hogy a tátralomniczi közös prot templom a folyó év tavaszán teljesen elkészült és azt augusztus hó 11-én a tiszai ág. ev. egyház püspökével s *Révész Kálmán* abauji ev. ref. és *Székely Gyula* tátraaljai ág. ev. esperes közreműködésével

felavatta. A templom a két prot. egyház testvériségének és a Pejachevits grófnők vallásos buzgóságának ékes tanujele s a prot. egyházak élő hitének kiváló bizonyossága. Jelenti továbbá, hogy a Pejachevits Katinka grófnő elnöklete alatt tartott gyűlésben a templom-építés és felavatás költségeiről a templom-építő bizottság pontosan beszámolt, a mely számadást azonban — ez idő szerint — még nincs módjában az egyházkerületi gyűlés előtt bemutatni.

Egyházkerületi közgyűlés a püspök jelentését elismeréssel és örvendezéssel veszi tudomásul s a nemes munka körül megfáradt s érdemeket szerzett hölgyeknek és férfiaknak s a felavatási szertartásban résztvevő püspököknek és espereseknek köszönetét nyilvánítja, a számadás beterjesztését szívesen várván.

71. Esperesek jelentik, hogy azok a *nyomtatott ivenk*, amelyek a segédlelkész-tartásra szorult lelkészek helyzetének feltüntetésére használtattak, a végett, hogy a *káplántartási államsegély* részökre kieszközölhető legyen, elfogytak s kéri a kerületet, hogy azok kiállítása iránt intézkedni sziveskedjék.

Egyházkerület felkéri az országos ev. ref. kongrua bizottságot, hogy a segédlelkész-tartás czimén kiutalandó államsegély kimutatásához szükséges egyházmegyei rovatos ivenk és egyházkerületi főtabellák együnetű megállapítását és elkészítését eszközölni méltóztassék.

72. Az a.-borsodi egyházmegye ajánlólag terjeszti fel megerősítésre a *mezőcsáthi* egyház vételi ügyletét, mely szerint az egyház, hogy két tanítójának természetbeni lakást adhasson, birói árverésen 4200 korona vételárért megvette a mező-csáthi 1952. sz. tjkvben A+1 sor, a 316. sz. tjkvben A+1 sor, a 313. sz. tjkvben A+1 sor, és a 2159 sz. tjkvben A+1 sorszám alatt foglalt 330, 332, 328. és 329 hrsz. alatti beltelket, melynek a vételár teljes lefizetése után a mező-csáthi kir. járásbiróság 2192 sz. 1902 végzésével az egyház nevére leendő bekebelezését már el is rendelte.

Egyházkerületi közgyűlés szívesen erősíti meg a mező-csáthi egyház ezen vételi ügyletét, mely nemcsak az egyház vagyónának nevedését, de azt is mutatja, hogy az egyház az iskolai ügy előviteléről helyes előrelátással gondoskodik.

73. Ugyancsak az alsó-borsodi egyházmegye terjeszti fel megerősítésre a *borsod-harsányi* egyház adásvételi ügyletét, mely szerint az egyházközség 4600 kor. vételárért megvette a harsányi 566. sz. tjkvben A + 1. 2., 3., 4. sz., 1856., 2043. és 2365. hrsz. alatt fekvő mintegy 12 magyar holdnyi ingatlant.

Egyházkerületi közgyűlés szívesen erősíti meg a jelzett ügyletet, mely a harsányi egyház vagyoni gyarapodásának bizonyossága, miután azonban a bemutatott adásvévesi szerződést az egyház képviselőjében csak a gondnok írta alá, felhívja az egyházat, hogy a szerződést a lelkész is írja alá s úgy terjessze vissza a püspöki hivatalhoz, a jóváhagyási záradékkal ellátás végett.

74. Az alsó-borsodi egyházmegye beterjeszti Fekete János egri hitoktató és énektanító jelentését az egri elemi és mesterinas iskolába járó ref. növendékek 1901/2. évi vallásos oktatásáról.

A megnyugtató adatokat tartalmazó jelentés örvendetes tudomásul szolgál és az országos missiói bizottsághoz is feljlesztetik.

75. A felső-borsodi egyházmegye pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a *vadnai* egyház eladási ügyletét, mely szerint az egyház a 25—30 □-öl „Hegedüs-kert” nevű hasznavehetetlen beltelkét 100 koronáért eladta S. Szabó József sajó-vadnai lakosnak.

Egyházkerületi közgyűlés a f.-borsodi egyházmegye ajánlata folytán az említett eladási ügyletet megerősíti, a jóváhagyási záradék reávezetése előtt azonban felhívja a vadnai egyházat, hogy az adásvételi

szerződést az egyház képviselőjében nemcsak a gondnoknak, hanem a lelkésznek is alá kell írnia s a hiány pótlása végett bemutatott szerződést visszaadja, felkérvén püspök urat, hogy amennyiben a szerződés e hiány pótlásával visszaérkezik, azt jóváhagyási záradékkal lássa el.

76. A tornai egyházmegye 1902. szept. 16-án Tornán tartott közgyűlése 15 sz. jegyzőkönyvében pártólólag terjeszti fel a *jósafői egyház kérelmét*, amelyben előadatik, hogy a halál által megüresedett jósafői lelkészi állást, a kegyeleti évről szóló szabályrendelet értelmében, a megválasztott lelkész csak az 1904. évi Szent-György napján foglalhatja el s addig segédlelkész alkalmazása által kellene a hivek lelki szükségéről gondoskodni. Mivel azonban segédlelkész az ottani félfizetésre nem kapható, sem pedig a jósafői egyház az egyedüli szomszédos szin-petrii egyházhhoz nem csatolható, mert ez idő szerint annak sincs lelkésze: azt kéri az egyház, hogy engedtessek meg, hogy Fodor Géza elválasztott jósafői lelkész helyét, már az 1903. év Szent-György napján elfoglalhassa, néhai Idrányi Lajos volt jósafői lelkész özvegye és árvája részére pedig a jutalék úgy a kerületi, mint az országos özvegyárva gyámintézet pénztárából már az 1903. év Szent-György napjától kezdve utaltassék ki.

Közgyűlés, a felhozott indokok alapján megengedi, hogy Fodor Géza elválasztott jósafői lelkész állását már az 1903. év Szent-György napján elfoglalhassa, s elrendeli, hogy Idrányi Lajos özvegye részére a kerületi gyámoldai jutalék az 1903. év Szent-György napjától kezdve folyóvá tétessék, a tornai esperest pedig utasítja, hogy ennek a határozatnak az alapján az országos ev. ref. lelkészi özvegyárva gyámintézet végrehajtó bizottságánál, az özvegyet és árváját megillető segély kieszközlése iránt, a szükséges lépéseket tegye meg.

77. A tornai egyházmegye indítványozza, hogy egy-

házkerületünk nyomasson egyöntetű népiskolai irkákat s azoknak használatát a kebelébe eső összes ref. népiskolákban tegye lehetővé.

Attétetik az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz a jövő őszi gyűlésünkre beterjesztendő véleményadás végett.

78. Az ungi egyházmegye beterjeszti az 1899. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés 25. 8. b) jegyzőkönyvi pontja értelmében a területén eső állami és községi iskolákba járó ref. növendékek vallásos oktatásáról szóló jelentését.

Helyeslő tudomásul vétetik s egyúttal a többi egyházmegyék is utasítatnak jövőre nézve hasonló jelentéseik megételére.

79. Az ungi egyházmegye Stépán László ungi egyházmegyei tanácsbíró felebbezése folytán az egyházkerület elbirálása alá felterjeszti őszi egyházmegyei közgyűlésének azt a határozatát, mely szerint az egyházmegye kezelése alatt álló putka-helmecki Korláth-féle szegényalap egy évi kamatát — miután községi bizonyítvánnyal igazoltatott, hogy jelenleg segélyezendő szegények Putka-Helmecczen nincsenek — a nagymérvű templomjavítási költségek részben való fedezésére adományozta.

Miután a felebbező mivel sem indokolta felebbezését s miután az ungi egyházmegye jogszerűen és méltányosan járt el, midőn a hívek terheinek könnyítésére fordította a szegény-alap egy évi kamatát, az egyházmegyei határozat jóváhagyatik és megerősítettik.

80. Az ungi egyházmegye Magyar József bezői, az abauji egyházmegye Veres Tamás ongai és az alsóborsodi egyházmegye Kerekes Károly nemesbikki lelkészek részére, munkaképtelenség alapján, a káplántartási engedélyt és az állami káplántartási segély kieszközölését kérelmezik.

Kerületünk közgyűlése, a káplántartási engedélyt, munkaképtelenség alapján,

Magyar József bezői, *Veres Tamás* ongai és *Kerekes Károly* nemes-bikki lelkészek részére, megadja s őket feljogosítja, hogy a káplán-tartási államsegély kieszközlése érdekében a folyó 1902. évi konventi gyűlés 27 számú jegyzőkönyve értelmében, közvetlenül a konventi kongrua bizottsághoz forduljanak.

81. Az a.-zempléni egyházmegye ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *bodrog-sárai* egyház vételi ügyletét, mely szerint az egyház új iskola építés céljából 788 korona vételáron megvette a bodrogsárai 17. sz. tjkvben 18 hr. 18 ö. i. sz. alatt foglalt belsőséget.

A vételi ügyletet egyházkerületi közgyűlésünk jóváhagyja s a teljesen szabályszerűen kiállított adás-vevési szerződést jóváhagyási záradékkal látja el.

82. Ugyancsak az alsó-zempléni egyházmegye ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *kis-dobszai* egyház adás-vételi szerződését, melynek értelmében az egyház egy 489 □-öl ingatlan területet vett 700 koronáért a mostani temetőkert kibővítésére.

Egyházkerületi közgyűlés a jelzett vételi ügyletet jóváhagyja s a bemutatott és teljesen szabályszerűen kiállított adásvevési szerződést megerősíti.

83. Az alsó-zempléni egyházmegye kéri a főtitzt. egyházkerületi közgyűlést, hogy a *leleszi* egyháznak a folyó évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésre felterjesztett, a templomhelyre vonatkozó adásvevési szerződését nem kapván vissza, az az egyháznak visszaadassék.

Miután a nevezett adásvevési szerződés Szalay László egyházkerületi főjegyző kezei közt volt, egyházkerületi főjegyző felhívatik, hogy a szerződést a leleszi egyháznak küldje vissza.

84. Ugyancsak az a.-zempléni egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a *csobaji* egyház adás-vevési szerződését, mely szerint az egyház a tulajdonát képező

525 □-ölnyi ingatlant 600 kor. árért a községnek faiskola céljaira eladja.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegye ajánlata alapján a tervezett eladást megengedi s a bemutatott szerződést jóváhagyási záradékkal látja el, kiköti azonban, hogy a befolyt vételár egyházi alap gyanánt kezeltessek s csak annak kamatai használhatók fel arra a célra, mire az eladott ingatlan szolgált.

85. Ugyancsak az a.-zempléni egyházmegye ajánlólag terjeszti fel az *ondi* egyház adás-vevési szerződését, melynek értelmében a nevezett egyház az iskola-alap gyanánt hagyományozott belhelyet a végrendelet értelmében nyilvános árverésen eladta 4002 koronáért, mely összegből a hagyományt terhelő 2000 korona lesz első sorban kifizetendő, a többi 2002 kor. pedig iskolai alap gyanánt lesz tőkésítve.

Egyházkerületi közgyűlés a jelzett eladást az egyházmegye ajánlata alapján jóváhagyja s a bemutatott adásvevési szerződést egyházhatóságilag megerősíti, figyelemzve az *ondi* egyházat, hogy a vételárát a fent említett célra fordítsa, illetőleg tőkésítse.

86. A f.-zempléni egyházmegye ajánlólag terjeszti fel a *magyar-jesztrebi* egyháznak azt a kérelmét, hogy a Bernáth Gyula és neje által iskolahelyiségül ajándékozott belhelyet az egyház eladhassa s annak vételárát a templomépítés költségeire fordíthassa, miután az egyház az iskolát a régi telken javíttatta ki s így új iskolát építtetni nem szándékozik s miután az ajándékozott telek eladását s a vételárnak a templomépítés költségeire fordítását maguk az ajándékozók is -- becsatolt nyilatkozatuk szerint — óhajtják.

A felhozott indokok alapján egyházkerületi közgyűlés a tervezett eladást megengedi, felhívja azonban a m.-jesztrebi egyházat, hogy ha a telek tényleg eladatik, az arról szóló adás-vevési szerződést, szabályszerűen felszerelve, az egyházmegye

útján megerősítés végett terjeszse fel a kerületi közgyűlésre.

87. A felső-zempléni egyházmegye Bodzás-Ujlakon f. év aug. 28-án tartott közgyűléséből a legbensőbb elismerés kíséretében tudatja, hogy *Gróf Lónyay Gábor* egyházmegyei tanácsbíró az egyházmegye valamennyi lelkészi könyvtára részére megküldötte Péter Mihály gálszécsi lelkésznek, az egyházmegye papi főjegyzőjének, „*Lónyay Zsigmond*“ című történeti tanulmányát.

Egyházkerületünk a nemeslelkű gróf áldozatkészségét a maga részéről is a legteljesebb elismeréssel veszi tudomásul s azt a szép törekvésű szerző jutalmaként kész örömmel méltányolja.

88. Ugyancsak a felső-zempléni egyházmegye ugyanazon közgyűléséből — a tanügyi-bizottság véleménye alapján — a vallástanítás körül mutatkozó eredmény hiányos voltát a vallástani kézikönyveknek is hajlandó lévén betudni, sürgeti czélszerűbb s mennél biztosabb jó eredményre vezető vallástani kézikönyvek kiadását és ezeknek mennél olcsóbb árusítását.

Egyházkerületi közgyűlés a f.-zempléni egyházmegye felterjesztését — mennél behatóbb figyelembevétel végett — a sáropataki Irodalmi Körhöz teszi át s felhívja egyszersmind, hogy jelentését e tárgyban a tavaszi egyházkerületi közgyűlésre okvetlenül adja be.

89. A dövényi leány-egyház hívei folyamodványt adtak be a felső-borsodi egyházmegye folyó évi őszi közgyűlésének ama határozata ellen, mely a dövényi egyháztagokat a lelkész-fizetéshez járulásuk arányában kötelezte a felső-nyárádi paplak építéséhez való hozzájárulásra.

A folyamodvány, illetőleg felebbezés az egyházmegye megkerülésével adatván be, hivatalból visszautasítatik.

90. Miután az *adás-vevési szerződések* kiállítása körül még mindig nincs egyöntetőség s az ily nemű szerződéseket sokszor csak a gondnok írja alá az egyház képviselőjében, kimondja egyházkerületünk, hogy

bárminő adás-vevési vagy csere-szerződések készítésénél az egyház képviselőjében a lelkésznek és a gondnoknak együttesen kell szerepelniök s a szerződéseket a lelkésznek is alá kell írnia. A lelkész aláírása nélkül felterjesztett szerződéseket jövőre az egyházkerületi közgyűlés, mint hiányosokat, vissza fogja utasítani.

91. Székely Gyula tátraaljai ág. ev. alesperes, mint az *Új-tátrafüredi templomalap* pénztárnoka, betérjeszti a nevezett alap 1901. évi szeptember—deczemberi állásáról szóló jelentését, a mely szerint az 1901. évi aug. 31-én benyújtott számadás értelmében a *poprád-felkai* takarékpénztárbeli 7370. sz. betéti könyvecskén tőkevagyon volt 743 kor. 92 fillér. E tőkének 1901 végéig eső takarékpénztári kamatja 15 kor. 78 fillér; az összes vagyon tehát 1901 deczember 31-én 759 kor. 70 fillér. Kiadás nincsen.

Tudomásúl szolgál.

92. A sárospataki theol. akadémia tanári kara f. év október 10-diki gyűléséből jelenti, hogy *Harsányi István* s.-a.-újhelyi s.-lelkész theol. *magántanári dolgozatát* a szakbírálat alapján, a szóbeli vizsgálat alapfeltételéül elfogadta, miért is az illető részére a szóbeli vizsgálat engedélyezhető.

Egyházkerületi közgyűlés Harsányi István szóbeli vizsgálatának — az általa kérelmezendő időben való felvételére — a theol. tanári kar mellé, a főiskolai algondnokságot és Révész Kálmán esperest kéri fel, az elnöki teendők végzésével a főgondnokság akadályoztatása miatt az algondnokságot bízván meg.

93. Stamberger Bernát miskolczi könyvkereskedő, arra való hivatkozással, hogy 1857 óta foglalkozik a

„Sárospataki Irodalmi Kör“ által kiadott tankönyvek elárusításával s míg e kiadványokat fűzetlen állapotban kapta, lehető volt, hogy egyrésről a Miskolczon lakó szegénysorsú könyvkötő iparosokat is némi keresethez juttassa, másrésről a szegénysorsú tanulókat árendményben részesíthesse; mióta azonban e kiadványokat Sárospatakról csakis bekötve és pedig hat fillérrel drágábban szerezheti meg, mint a mennyiért a kötést ő maga előállította s így nemcsak hogy kedvezményt nem adhat, de neki magának sincs rajta semmi üzleti nyeresége: tisztelettel kéri, hogy a „Sárospataki Irodalmi Kör“ kiadványait ezután ismét kötetlen állapotban kaphassa meg.

Miután a főiskola főbizományosa az Irodalmi Kör kiadványait az igazgató-tanács és az egyházkerület határozata folytán nem bocsátja többé kötetlen állapotban forgalomba: egyházkerületünk a Stamberger Bernát kérvényét a főiskola gazdasági választmányához s annak útján az igazgató-tanácsához azzal a megjegyzéssel teszi át, hogy e kérelmet csak abban az esetben teljesítse, ha azt a főbizományossal kötött szerződés megengedi.

94. Olvastatott Szombathy László dobsinai polgári iskolai tanár s ref. hitoktató ifolyamodványa, a ki az elemi, polgári fiú- és leányiskolában a felekezetünkhöz tartozó 49 növendéknek a vallást és éneket dicséretes buzgósággal és eredménnyel tanította és tanítja, de a ki ezért csak az állami jellegű elemi és polgári fiúiskolában végzett munkáért részesül a minisztériumtól évi szerény 150 korona díjazásban; a községi jellegű polgári leányiskolában teljesített hitoktatásért azonban semmi díjazást nem nyervén, kéri a főtiszt. egyházkerületet, hogy ezért a fáradságért is részére némi tiszteletdíjat megszavazni s azt évről-évre utalványozni méltóztassék.

Ezzel kapcsolatban olvastatott Réz László rozsnyói lelkész jelentése, melyben beszámol a folyó évi június 18-ikán Dobsinán — püspöki és esperesi megbízás foly-

tán — megtartott vallásvizsga szép eredményéről s egyúttal Szombathy László kérelmének teljesítését a maga részéről is a legmelegebben ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlésünk nem zárkózik el a Szombathy László kérelmének teljesítése előtt, előbb azon megbízza püspökét, hogy a gömöri egyházmegye esperesi hivatala útján derítse ki, nem részesíti-e Dobsina városa a többi felekezetek hitoktatóit a polgári leányiskola részéről annyi amennyi díjazásban? s ha igen, úgy ezt — törvény értelmében — követelje a ref. hitoktató részére is.

Ha azonban díjazásban a község részéről a többi hitoktató sem részesülne: abban az esetben egyházkerületünk a folyamodó részére, saját pénztárából, évi száz (100) korona tiszteletdíjat folyósít az 1902/3-ik iskolai évtől kezdve mindaddig, míg konventünk a más felekezetű és jellegű iskolákban működő ref. vallástanítók díjazásáról egyetemesen nem gondoskodik.

95. Az előbbi pontban említett jelentésében Réz László azt kéri továbbá, hogy miután Dobsina, mint szórvány, különben is az ő lelkeszi gondozása alá tartozik, bízzassék ő meg a dobsinai állami és községi iskolákban a vallástanítás állandó felügyeletével.

Egyházkerületünk e kérelmet annyiival is inkább teljesíti, mert a dobsinai vallás-tanításra való felügyelet Réz Lászlónak állásából folyó s díjlevelileg biztosított joga s egyben kötelessége is. A miből önként következik, hogy az évenkénti vallástanítási anyagot, valamint a használandó kézi könyveket is a dobsinai vallástanító csakis vele együttesen állapítja meg.

96. A vallástanítás kérdésével kapcsolatba Czinke István indítványozta, hogy az egyházkerületünk területén most már szép számmal található polgári fiú- és leányiskolák, középfokú szakiskolák és egyházkerületi

felsőbb leányiskolánk részére a valláserkölcsei tananyagot és a megfelelő vallástani kézi könyveket egyházkerületünk — miheztartás végett — állapítsa meg, miután jelenleg e téren a legnagyobb rendetlenség és egyenlőtlen eljárás uralkodik.

Közgyűlésünk az indítványt elfogadja s a megfelelő vallástanítási anyag kiválasztására, a tanmenet beosztására s az alkalmas kézikönyvek kijelölésére egy bizottságot küld ki, a melynek tagjai lesznek a Fejes István elnöklete alatt: Révész Kálmán, Tóth Pál, Réz László, Csík Dániel, Kovácsy Sándor és az indítványozó. Munkálatuk lehetőleg még a tavaszi gyűlésre beadandó, hogy az a jövő iskolai évben már foganatosítható legyen.

97. Frenczel Bertalan abauj-vajkóczi lelkész s eperjesi vallástanító a következő indítványt terjeszti egyházkerületünk elé:

»Folyó évi április hó 29—30-án tartott konventi ülés jegyzőkönyvének 57. pontja alatt kimondatott, hogy azok a tanítók, illetőleg tanítónők, a kik nem saját felekezetük képezdéiben. hanem államilag erre jogosított más nyilvános intézet-től nyertek tanítói vagy tanítónői oklevelet, kötelesek a vallástanból és egyházi énekekből, valamint ezek tanítási módszertanából az illető egyházkerület által rendelt bizottság előtt pótvizsgálatot tenni. (Egyházi Törvény 423. §.). Ugy növendékeim, mint felekezetünk érdekében jónak tartom, a) hogy egy ilyen bizottság Eperjesen is állíttassék fel, a mely bizottságnak elnöke legyen az abauji esperes, tagjai pedig két abauji egyházmegyei tanácsbíró; b) tétessék közhírré, hogy azok a tanítók, a kik ezentúl szereznek oklevelet, csak úgy erősíthetők meg állomásaikon, ha vallástanítói oklevelük is van; c) állapítson meg a kerület Frenczel Bertalan, mint vizsgáló vallástanár részére bizonyos vizsgálati díjat, hogy így az ő fáradsága is némileg kárpótolva legyen; d) e bizottság évenként Eperjesen ülne össze, mindenkor a tanítóképesítő vizsgák idején.«

Közgyűlésünk a Frenczel Bertalan indítványát a c) pont kivételével elfogadja, a vizsgáló-bizottságot ezennel megalakítja

s tagjaiúl Révész Kálmán abauji esperes elnöklete mellett: Oláh Péter bődi lelkész s Naményi Gyula abauji árvaszéki elnököt, mint egyházmegyei tanácsbírókat, kéri fel. E bizottság utiköltségeit az egyházkerület pénztára fedezi.

Kimondja továbbá a közgyűlés, hogy az első ízben visszavetett vizsgázók a vizsga megisméltése esetén 10 korona vizsgadíjat tartoznak fizetni s hogy a harmadszori próbálkozást a kétszer visszavetetteknek meg nem engedi.

98. A nemcsak vallási, de nemzeti missiót teljesítő abodi leány-egyház részére a felső-borsodi egyházmegye a 300 korona évenkénti missiói segélynek további ki-
eszközlését kérelmezi.

Miután Abod az ottani tanítói állásra alkalmas embert választott, ki a mellett, hogy okleveles tanító, a katheketai teendőköt is a legjobb eredménnyel teljesíti: egyházkerületi közgyűlésünk a 300 korona missiói segélyre az abodi leány-egyházat továbbra is a legmelegebben ajánlja.

99. Sólyom Gyula heő-csabai lelkész, a heő-csabai egyház regále kártalanításból származott 7700 korona tőkénének; Péter József lelkész a teresztenei egyház 3300 korona regále kártalanítási tőkénének s Ruszkay Gyula lelkész a pálfalvai egyház 1000 korona s a gortvakisfaludi egyház 8700 korona regále kártalanítási tőkénének az egyházkerület pénztára által való kezeléseért folyamodnak.

Egyházkerületünk a fent kitüntetett összegeket kezelésre elfogadja, az általa 1900. évi őszi gyűlésében 26. jkőnyvi pont alatt megállapított feltételek mellett; vagyis a mindenkori folyó kamatlábnak megfelelő százalék biztosítása mellett, az évenkénti kezelési költség levonásával.

100. A gyűlés véget érven, elnöklő püspök meleg szavakkal méltatja a mező-keresztesi egyház vezérférfiainak s minden egyes tagjának a gyűlés elfogadása és ellátása körül kifejtett buzgóságát és kifogyhatatlan vendégszeretetét s indítványozza, hogy a kerületi közgyűlés fejezze ki a nemes egyház és az egész község tanúsított figyelmeért és szivességeért elismerését és köszönetét.

Közgyűlés kész szívvel osztozkodván az elnöklő püspök érzelmeiben, indítványát lelkesedéssel fogadja s Mező-Keresztes község és a mező-keresztesi ev. ref. egyház előljáróinak a tapasztalt szivélyességért és őszinte magyar vendégszeretetért elismerését és köszönetét nyilvánítja s az egész községre és anyaszentegyházra az áldások Istenének állandó kegyelmét kéri.

101. Ugyancsak elnöklő püspök köszönetét fejezi ki Meczner Béla helyettes főgondnoknak a gyűlés vezetése körül kifejtett ügyszereteteért s a gyűlés valamennyi tagjának a tanácskozásban való nemes részvételeért s magát továbbra is a kerület szeretetébe ajánlva.

a közgyűlést — a tagok ő iránta ápoltsó ragaszkodásának ismételten is felhangzó megnyilatkozása mellett — berekesztettnek nyilvánítja s a jegyzőkönyv hitelesítésére a gyűlésnek Miskolczon lakó tagjait kéri fel.

III.

Bírósági ügyek.

I.

A Persenszky Károly volt szerencsi tanító és a szerencsi egyház közötti leszámolási ügy.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Mező-Keresztesen 1902. október 12-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvoltak: Kun Bertalan püspök és Ragályi Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Nagy Pál, Szabó Endre, Révész Kálmán, Tóth Dániel, Ragályi Géza, Hutka József, Vadászi Pál esperesek, Meczner József, Farkas Ábrahám, Ragályi Gyula egyházmegyei gondnokok. Nagy Ignác, Radácsi György, Idrányi Ferencz, Léway József, Kérészy Barna, Dókus Gyula, Miklós Ödön egyházkerületi tanácsbírák, Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző mint előadó és jegyző.

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása, a csatolt iratok és az alsó-zempléni egyházmegye közigazgatási bírósága által Sárospatakon 1902. évi szept. 9-én hozott ítéletének — mely szerint Persenszky Károly, volt szerencsi tanítónak a tanítói lakás festési költsége címén 62 korona követelése állapítottatott meg a szerencsi egyházzal szemben, ez a követelés azonban nevezett tanítónak az egyház irányában fenálló 62 korona tartozásával kiegyenlítettnek mondatott ki — felolvasása után, a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága az ítéletet, Persenszky Károly élıszóval bejelentett felebbezése folytán, vizsgálat alá vette és zárt ülésben a következı

ítéletet

hozta:

Az alsó-zempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának Persenszky Károly és a szerencsi egyház ügyében hozott fentebbi ítélete megváltoztattatik és Persenszky Károly, volt szerencsi ref. tanító, a szerencsi egyházzal szemben a tanítói lakás kifes-

tése czimén támasztott keresetével elutasítatik. A szerencsi egyház presbyteriuma által Persenszky Károlynak önként tett kárpótlási ajánlat azonban érintetlenül hagyatik.

Indokok :

Az alsó-zempléni egyházmegye közigazgatási bírósága által helyesen megállapított tényállás szerint Persenszky Károly még mint a szerencsi ev. ref. egyház tanítója az egyháztól természetben bírt lakás helyiségeit — a nélkül, hogy ez iránt közte és az egyház között előzetes megállapodás jött volna létre — saját költségén 100 koronáért kifesttette. Nevezett tanító a festés után $2\frac{1}{2}$ év múlva megvált ezen állásától s eltávozása alkalmával azt az ígéretet nyerte a szerencsi egyház presbyteriumától, hogy a festés árát megbecsülve, neki azt megtérítik s többszöri kérelmére a presbyterium fel is ajánlott neki 40 koronát kárpótlásul. Persenszky Károly az ajánlatot nem fogadta el, hanem a teljes festési költség megtérítésére kérte köteleztetni a szerencsi egyházat. Az alsó-zempléni egyházmegye közigazgatási bírósága abból indulva ki, hogy Persenszky Károly a szobák önkéntes kifestésével körülbelül 10 évi meszelgetés költsége alól mentette fel az egyházat, a tanító által élvezett $2\frac{1}{2}$ évre eső részlet beszámításával 62 koronában állapította meg az ő követelését s miután Persenszky Károlynak 62 koronányi, általa is beismert tartozása volt a szerencsi egyházzal szemben, a követelést kölcsönösen kiegyenlítettnek jelentette ki.

Az egyházkerületi közigazgatási bíróság nem tette magáévá az egyházmegyei bíróság ama felfogását, hogy a szerencsi egyház jogilag kötelezve lenne Persenszky Károlynak az általa saját kényelmére s a presbyterium előzetes beleegyezése nélkül eszközölt festés árát megtéríteni. Miután Persenszky Károly az egyházzal a festés költségei iránt előzetesen nem egyezkedett, annak utólagos megtérítésére, illetőleg kárpótlására az egyház csak méltányosságból lehet indíttatva. S miután az egyház a méltányossági tekintetnek eleget tett, midőn kárpótlásul 40 koronát felajánlott a tanítónak — a mely ígéretet a jelen ítélet nem is kíván érinteni — a tanító további követelése jogalappal nem bír s így kérelmével elutasítandó volt.

Kelt, mint fent.

Ragályi Béla,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferenc,
a bíróság jegyzője.

II.

Elek Sándor nyug. tussai lelkész ügye.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület bíróságának, mint fegyelmi bíróságnak Mező-Keresztesen, 1902. október 12-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvoltak: Kun Bertalan püspök és Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Nagy Pál, Szabó Endre, Révész Kálmán, Tóth Dániel, Vadászy Pál, Ragályi Géza, Keresztúry József esperesek, Meczner József, Farkas Ábrahám, Ragályi Béla, Ragályi Gyula egyházmegyei gondnokok, Radácsi György, Nagy Ignác, Idrányi Ferencz, Zombory Gedő, Lévay József, Kérészy Barna, Miklós Ödön egyházkerületi tanácsbírák, Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint előadó és jegyző.

Egyházi elnök az ülést, az ügy megnevezésével megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása s a felső-zempléni egyházmegye Bodzás-Ujlakon 1902. aug. 28 án hozott ítéletének, mely Elek Sándor volt tussai lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását nem tartotta szükségesnek, azonban felhívta a felső-zempléni egyházmegye esperesét, hogy Elek Sándortól a tussai egyháznak még ki nem fizetett 147 kor. 26 fill. követelését hajtsa be, valamint az Ujlaki János tussai h.-lelkész által ezen ítélet ellen beadott felebbezésnek felolvasása után, a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben a következő

ítéletet

hozta:

A felső-zempléni egyházmegye hivatkozott ítélete helyben hagyatik.

Indokok:

Ujlaky János tussai h.-lelkész a miatt kérte Elek Sándor nyugalmazott tussai lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását, mert Elek Sándor a Nyiszky István-féle hagyatékot rendes időben be nem fizette a tussai egyháznak, sőt az egyházmegyei és egyházkerületi ítéletek által reá rótt fizetési kötelezettségének sem tett eleget.

Tekintve, hogy a Nyiszki András-féle hagyatékkal egyházkerületi bíróságunk már 1901. május hóban foglalkozott s akkor nem látta szükségét a fegyelmi vizsgálat elrendelésének Elek Sándor ellen s tekintve, hogy Elek Sándor a visszafizetés iránti kötelezettségének részben már eleget is tett s a hátrálékos összeg behajtása a felső-zempléni egyházmegye által helyesen az esperes kezébe téte-

tett le: ily körülmények közt egyházkerületi bíróságunk nem látja helyét a fegyelmi eljárás elrendelésének s azért a f.-zempléni egyházmegye bíróságának ítéletét helybenhagyandónak találta.

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencs,
a bíróság jegyzője.

III.

A szendrői lelkészválasztás.

A tizáninenni ev. ref. Egyházkerület közigazgatási bíróságának Mező-Keresztesen 1902. okt. 12-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvoltak: Kun Bertalan, püspök és Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Nagy Pál, Szabó Endre, Révész Kálmán, Tóth Dániel, Ragályi Géza, Keresztúri József, Hutka József esperesek, Meczner József, Farkas Ábrahám, Ragályi Gyula egyházmegyei gondnokok, Nagy Ignác, Radácsi György, Idrányi Ferencz, Zombory Gedő, Léva József, Kérészy Barna, Dókus Gyula, Miklós Ödön egyházkerületi tanácsbírák, Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint a bíróság jegyzője.

Előadó: Kérészy Barna, egyházkerületi tanácsbíró.

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére. Az ügy szóbeli előadása, a becsatolt iratok s a felső borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága által Mályinkán 1902. szeptember 2-án hozott ítéletnek — amely szerint a Szendrőn 1902. május 25-én tartott lelkészválasztás az Egyházi Törvények 233. §-a d) és e) pontjai alapján megsemmisített és új választás rendeltetett el; továbbá Virág Lajosné, Lengyel László, Koren András és Veres János az új választásra szavazati joguktól megfosztattak, végül Beregszászy János, Beregszászy Pál, Ördög Szabó István, Pap Miklós, Hankóczy Miksa és Kovács István 32 korona költség megfizetésébe elmarasztaltattak — valamint az ezen ítélet ellen egy felől ifj. Istenes József és társai, más felől Jósvai János és társai által beadott felebbezéseknek a felolvasása után a tizáninenni ev. ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság, zárt ülésben, a következő

ítéletet

hozta :

A felsőborsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának Mályinkán 1902. szept. 2-án a szendrői lelkészválasztási ügyben hozott ítélete megváltoztatatik s a Szendrőn 1902. évi május 25-én megtartott lelkészválasztás megerősítettik. A 32 korona eljárási költségnek 15 nap, különben végrehajtás terhe alatti megfizetéséhez a választás ellen panaszt tevő ifj. Istenes József, Héder András, Győry Béla, Németh Pál, Beresinszky Pálné, Gócsse Miklósné, Asszú István, Márkus Antalné, Bakó Jánosné, Csapó János, Sandor József, Kuszur Józsefné, Örnýangi Jánosné, Deme Lajosné, Lenkei Zsigmondné, Farkas János, ifj. Zsebik József és Koren István szendrői egyháztagok egyetemlegesen elmarasztaltatnak.

Indokok :

A Szendrőn, elhalálozás folytán megüresedett lelkészi állomás betöltése végett, a törvény által előírt formák megtartása mellett, az előintézkedések megtételére s már ez előkészületek alatt az egyház hívei két jelölt körül csoportosultak u. m. Beregszászy Ferencz meszesi és Gönczy Gábor vizsolyi lelkész körül. A pártok számarányának kipuhatólása végett a hívek önként próba szavazást ejtettek meg maguk között s ez alkalommal Beregszászy Ferenczre 74, Gönczy Gáborra 36 szavazat esett. A pályázat megtörténvén, a választási határnapon, 1902. május 25-én az esperesi kiküldöttek előtt, a törvény által előírt intézkedések megtartása mellett, beadatott összesen 123 szavazat s ebből Beregszászy Ferencz kapott 69-et, Gönczy Gábor 54-et s így Beregszászy Ferencz törvényesen megválasztott lelkésznek jelentetett ki. A választás ellen ifj. Istenes József és 17 társa panaszlevelet adtak be az espereshez, korteskedéssel, itatással, megvesztegetéssel vádolva a Beregszászy pártot, kivált Beregszászy Ferencz rokonait s magát a megválasztott lelkészt is, s kérték ez okból a választás megsemmisítését. Az esperes a panaszlevél folytán elrendelte a vizsgálatot s a vizsgálat adatai és a megtartott tárgyalás után a felső-borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága a választást megsemmisítendőnek ítélte, mert a tanuvallomásokkal beigazoltaknak látta: 1. hogy Beregszászy János, a megválasztott lelkész rokona, 12 egyháztagot az előbbi lelkész vejének a temetése alkalmával házához hívott, megvendégelte és felszólította őket, hogy Beregszászy Ferenczet pártolják, 2. hogy az előbbi lelkész temetése alkalmával a chorus-tagok és mások által az iskolában elfogyasztott bort Beregszászy János és Pál fizet-

ték ki s ez alkalommal Beregszászy Ferencz is jelen lévén, szivarral megkinálta az ott levőket; 3. hogy Virág Jánosné helyett 70 kr. egyházi adót a lelkész sógora fizetett ki; 4. hogy Pap Miklós kérte Lengyel Lászlót, hogy Beregszászra szavazzon s ez alkalommal az elfogyasztott bort Pap Miklós fizette ki; 5. hogy Pap Miklós Koren Andrást és Veres Jánost pálinkázás közben arra kérte, hogy Beregszászra szavazzanak; 6. hogy Kovács István Nagy Istvánnának egy üveg pálinkát vitt; 7. hogy Pap Miklós a Recski György váltóját amiatt nem írta alá, mert ez utóbbi nem Beregszászra szavazott; végül 8. hogy D. Szabó István Farkas Istvánnának egy kilogramm húst és egy liter bort ígért, ha a mezési lelkészre szavaz.

Ifj. Istenes József és 4 társa ez egyházmegyei ítélet ellen beadott felebbezésükben az ítélet szigorítását kérik, t. i. hogy Beregszászy Ferencz az új választásnál zárassék ki a jelöltek közül, mert ő maga is korteskedett. Jósvai János és 18 társa ellenben felebbezésükben kérik a választás megerősítését, miután szerintök a Beregszászy párt a legkisebb törvényteleniséget sem követte el.

Az egyházkerületi bíróság e tényállásból arról győződött meg, hogy a felső borsodi egyházmegye közigazgatási bírósága tévesen alkalmazta az Egyházi Törvények 233. §-ának d) és e) pontjait s alaptalanul semmisítette meg a szendrői lelkészválasztást. Azok a tények ugyanis, amelyekre az egyházmegyei bíróság a megsemmisítő ítéletét alapítja, mégha tényleg úgy történtek is meg, amit az ítéleti indokolás felsorolja, egyáltalán nem igazolják azt, hogy akár etetés-itatás, akár megvesztegetés vagy a szavazatok áruba bocsátása lényeges befolyással volt a Beregszászy Ferencz megválasztására, illetőleg, hogy azok lényeges befolyással lettek volna a választás eredményére. Miként a még május hóban megejtett próbaszavazás mutatja, a Beregszászy pártja eleitől fogva oly erős volt, hogy az ő megválasztása egészen biztosnak látszott. Beregszászy Ferencz a választók nagy részéhez rokoni kötelékekkel lévén összefűzve, egészen természetes, hogy a választók nagyobb része mellé állott s ha beszélgetés vagy épen evés-ivás közben szó volt egymás meggyőzéséről, az a felhozott körülménynél fogva érthető. De a felhozott vádak oly kisszerűek, csekélységek, melyek egyáltalán nem igazolják a korteskedést s ha a panaszpontok közül 4 választó befolyásolása igazoltnak vehető is, e 4 szavazat leütésével Beregszászynak még mindig nagy többsége marad s így tényleg nincs igazolva az Egyházi Törvények 233. §-ának se d) se e) pontja, mert ezek alapján a választás akkor semmisíthető meg, ha a mások által a jelölt érdekében kifejtett korteskedés, >lényeges befolyással volt

a választás eredményére. « Az pedig, hogy a megválasztott lelkész maga korteskedett volna, vagy maga magát ajánlgatta volna a gyülekezetnek, egyáltalán nem lett bizonyítva s ifj. Istenes József és társainak a felebbezése teljesen alaptalannak bizonyult.

Mind ezek alapján az egyházkerületi bíróság az egyházmegyei ítéletet megváltoztatandónak s a választást megerősítendőnek látta s a felmerült költségekben, az Egyházi Törvények 236. §-ának rendelete szerint a panaszlókat marasztalta el.

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencs,
a bíróság jegyzője.

IV.

A nagy-ráskai székperek.

A tiszánineni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Mező-Keresztesen 1902. október 12-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyv.

Jelenvoltak: Kun Bertalan püspök és Meczner Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, Nagy Pal, Szabó Endre, Révész Kálmán, Tóth Dániel, Vadászy Pál, Ragályi Géza, Kereszturi József, esperesek, Meczner József, Farkas Ábrahám, Ragályi Béla, Ragályi Gyula egyházmegyei gondnokok, Radácsi György, Nagy Ignác, Idrányi Ferenc, Zombory Gedő, Kérészy Barna, Miklós Ödön, Lévy József egyházkerületi tanácsbírák. Dr. Finkey Ferencz egyházkerületi aljegyző, mint előadó és jegyző.

a) *Jakab Mihályné templomszék ügye.*

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, előadó szóbelileg ismerteti a nagy-ráskai templomszék-rendezést, melybe a nagy-ráskai egyháztagok két egyháztag kivételével valamennyien belenyugodtak. Az egyik meg nem nyugvó egyháztag, Jakab Mihályné azt kérte a presbytériumtól, hogy ő is a gazdák székében foglalhasson helyet, a nélkül azonban, hogy a megfelelő díjat fizetné. A presbytérium folyamodót kérelmével elutasítván, Jakab Mihályné a felső-zempléni egyházmegye közigazgatási bíróságához fordult panaszával, mely bíróság azonban folyó évi május hó 13-án S.-A.-Ujhelyben tartott ülésén hozott ítéletével megadja ugyan panaszlónak a jogot, hogy a gazdák székében foglalhasson

helyet, de csak az ilyen hely után megállapított 200 korona díj lefizetése mellett, egyúttal elmarasztalja panaszlót a felmerült költségekben. Ez ítélet ellen Jakab Mihályné élőszóval felebbezést jelentvén be, az ítélet felolvasása után tartott zárt ülésben a tiszánin-neni ev. ref. egyházkerület bírósága, mint felebbviteli bíróság következően

ítélt:

A felső zempléni egyházmegye hivatkozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik, annál is inkább mert a nagyobbik fia által befizetett 200 korona nem jogositja fel Jakab Mihálynét arra, hogy a gazdák nejei közt üljön, miután ő kisebbik, még nőtlen fiával él egy háztartásban s a nagyobbik fia által fizetett díj után ennek neje élvezi a templomi szék használatát.

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,

a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,

a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,

a bíróság jegyzője.

b) Takács Józsefné templomszék ügye.

Egyházi elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, előadó ismerteti a nagy-ráskai templom szék-rendezést, melynek értelmében férfiak és nők koruk szerint foglalnak helyet a templomban. E közmegállapodással szemben Takács Józsefné azzal a kérelemmel fordult a presbyteriumhoz, hogy neki ne a bal, hanem a jobb oldali padsorokban adjanak helyet. A presbyterium e kérelmet elutasította, mivel a jobboldali padsorok teljesen beteltek Takács Józsefnénél idősebb nőkkel. Takács Józsefné erre a f.-zempléni egyházmegyéhez fordult panaszával s a f.-zempléni egyházmegye közigazgatási bírósága folyó évi május 13-án S. a.-Ujhelyben tartott ülésében hozott ítéletével panaszlót kérelmével, mint teljesen alaptalannal, elutasította, miután Takács Józsefné maga is beismerte, hogy a jobb oldali padsorok tényleg tele vannak nálánál idősebb asszonyokkal s ez okból az okozott költségekben is elmarasztalta. Ezen ítélet ellen Takács Józsefné élőszóval felebbezést jelentvén be, az ítélet felolvasása után tartott zárt ülésben a tiszánin-neni ev. ref. egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság következően

ítélt:

A f.-zempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának hivatkozott ítélete indokainál fogva helyben hagyatik.

Kelt, mint fent.

Meczner Béla,
a bíróság világi elnöke.

Kun Bertalan,
a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey Ferencz,
a bíróság jegyzője.

V.

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület bíróságának időszaki tanácsa, mint 2-od fokú fegyelmi bíróság által Miskolczon 1902. július 17-én tartott ülés jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Kun Bertalan püspök és Farkas Ábrahám egyházmegyei gondnok elnöklete alatt Nagy Pál, Tóth Dániel, Vadászy Pál esperesek, Ragályi Béla, Vay Elemér br. egyházmegyei gondnokok, Finkey József egyházkerületi világi aljegyző, mint jegyző.

Előadó: Vadászy Pál esperes.

Tárgy: *Ujlaky János, tussai helyettes lelkész fegyelmi ügye.*

Elnöklő püspök, mintán a bíróság szabályszerű megalakulását megállapította, az ülést megnyitja az ügyet magjelöli és felhivja előadót annak ismertetésére.

Előadó szóbeli előadása, az első bírósági ítélet és az irásbau benyújtott felebbezés felolvasása után tartott zárt ülésben

a tiszáninneni ev. ref. egyházkerület bíróságának időszaki tanácsa, mint 2-od fokú fegyelmi bíróság, a felső-zempléni ev. ref. egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint első fokú fegyelmi bíróság által Hutka József bánóczi lelkész és társai panasza folytán Ujlaky János tussai helyettes lelkész ellen indított fegyelmi ügyben Sátoralja-Ujhelyben 1902. május 13-án hozott marasztaló ítéletet, melyben vádlottat az E. T. 301. § nak 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 pontjaiba ütköző vétségekben vétkesnek mondotta és ezért az E. T. 302. §. d), továbbá a 398. §. c) pontjának alkalmazásával helyettes lelkészi állásától megfosztotta, és felfüggesztette, a marasztalt felebbezése folytán vizsgálat alá vevén, következő

végzést

hozott:

a felső-zempléni ev. ref. egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa által hozott és felebbezéssel megtámadott ítélet hivatalból feloldatik, az eljárás

biróság pedig utasították, hogy a marasztalt fegyelmi ügyet érdektelen tagokból összeállított bírósági ülésen újabb tárgyalás alá vegye és a kifejlendők alapján újabb ítéletet hozzon; ha pedig a bíróságot érdektelen tagokból összeállítani nem lehet, más egyházmegyei bíróság kiküldését hozza javaslatba.

Indokok.

Fel kellett oldani az első bíróság ítéletét, az Egyházi Törvények 310. §. a) és c) pontjának alapján azért, mert az ügyben egyik panaszos és a bíróság egyházi elnöke Hutka József ev. ref. lelkész és a felső zempléni ev. ref. egyházmegye esperese volt; amennyiben pedig a bíróságot érdektelen tagokból összeállítani nem lehetne, az Egyházi Törvények 316. §-ának rendelkezéséhez képest kellett, szükség esetén, más egyházmegyei bíróság kiküldésének javaslatba hozatalát elrendelni.

Kelt Miskolczon, 1902. július 17-én.

Farkas Ábrahám

hely. vil. elnök.

Kun Bertalan,

püspök, a bíróság egyházi elnöke.

Dr. Finkey József

jegyző.

VI.

Az időszaki tanács újból alakítása szükségessé válván, egyházi elnök felhívja a bíróság tagjait 5 rendes és 5 póttag választására.

Az időszaki tanács *rendes tagjaiul* újból megválasztottak: Nagy Pál, Tóth Dániel, Vadászy Pál, Lévay József, Ragályi Béla; *póttagokul*: Nagy Ignác, Br. Vay Elemér, Révész Kálmán, Meczner József és Meczner Béla; *ügyészul*: Bizony Ákos

Hitelesítettett Miskolczon, 1902. október 27-én.

Kun Bertalan.

püspök.

Tóth Dániel,

a.-borsodi esperes.

Nagy Ignác,

egyházkerületi tanácsbíró.

- Jegyzették : *Raddcsi György* papi főjegyző az I., 1—9, 42—44, 69, 70, 87, 88, 91, 92, 100, 101 pontokat.
- Czinke István* papi aljegyző a 29, 45, 46, 47, 49, 50—53, 74, 77, 78, 93—99. pontokat.
- Vattay László* papi aljegyző a 10, 12, 23—26, 30, 48, 54, 63—68, 71, 76, 80 pontokat.
- Dr. Finkey Ferencz* világi aljegyző a 11, 13—22, 27, 28, 31—41, 55—62, 72, 73, 75, 79, 81—86, 89, 90 pontokat és a bírósági ügyeket I—IV. a), b), VI.
- Dr. Finkey József* világi aljegyző a Bir. V.
-

Tárgymutató.

A gyűlésen megjelent tagok sorozata.

I. A lelkész avatás.

II. A közgyűlési ügyek.

1. A gyűlés megnyitása s Meczner Béla helyettes-főgondnok székfoglalása.
2. A megjelent tagok igazolása
3. Az elmaradt tagok igazolásának tudomásúlvétele.
4. Lakatos Miklos volt tornai egyházmegyei gondnok érdemeinek elismerése s utódjának Ragályi Gyulának üdvözlése.
5. Ragályi Gyula székét elfoglalja.
6. Hegedűs Sándor dunántúli főgondnokot a kerület üdvözli.
7. Warza Lajos ker. egyháztörténelmének sajtó alá rendezésére Zoványi Jenő theol. tanár feltételeit a kerület elfogadja.
8. A Sárospataki Irodalmi Kör a népiskolai hit- és erkölcstan és a közös halotti énekeskönyv felől adjon véleményt a tavaszi gyűlésre.
9. A parokhiális könyvtárak ügyében az egyházmegyék nagyobb buzgóságra hívatnak fel s az adatok felterjesztésére ujabban is felszólíttatnak.
10. Az Uj-Vay-Mocsáry-alapítvány ügyében való intézkedés.
11. A főiskolai tanároknak egy próbaévre választása felől az igazgató tanács nyilatkozata.
12. Szinyei Gerzson, Szívos Mihály, Maklár Pap Miklós, és dr. Ballagi Géga nyugalomba vonult spataki főiskolai tanárok érdemeinek örökítése.
13. Dr. Horváth József (Cyrill) megválasztása a Szinyei Gerzson helyére.
14. A főiskolai könyvtár átvétele és átadása felől való rendelkezés.
15. Dr. Ferenczy Árpád megválasztása a Dr. Ballagi Géga helyére.
16. A Spataki főiskolai lelkész munka- és hatáskörének szabályozása ügyében beterjesztett bizottsági jelentés.
17. Soltész Ferencz főiskolai pénztárnok nyugalomba vonulása s érdemeinek elismerése.

18. Szinyei Gerzson nyugalmazott tanár pénztárnokká választása.
19. Szívos Mihály nyugalmazott tanár ellenőrré választása.
20. Dr. Tüdös István tápintézeti felügyelővé választása.
21. Dr. Tüdös István — saját kérelmére — az első évet, mint tápintézeti felügyelő, próba évnék tekintheti.
22. Magi Antalnak ideiglenes helyettes tanári minőségben való alkalmazása a spataki főiskolában.
23. Közhirdetésre felvett egyházak sorozata.
24. A pénzügyi választmány jelentése az alsó kemenczei és felsőláncai egyházak segélykérvényeire elfogadtatik.
25. Révész Kálmán jelentését a nem felekezetünkhöz tartozó közepfokú tanintézetekbe járó ev. ref. növendékek hitoktatásra nézve egyházkerület elfogadja.
26. Duszta Lajos és Kolos István lelések a jótállás kötelezettsége alatt maradnak továbbra is.
27. A vámos-ujfalusi egyházközség igazolása a szükösi pénztárt illető pénzösszeg hová fordítása felől.
28. A kaszui egyház felebbezési ügye a felső-zempléui egyházmegyőhöz visszatéteik.
29. A Kasza Ferencz-alapítvány jóváhagyásának kérdéséhez a felsőborsodi egyházmegye adja be a kezelési szabályzatot.
30. A Szondy-Kenessey-alapítvány kamata a damaki és lászlófalvi egyházközségek közt megosztatik.
31. Szabályrendelet kidolgozására a felüleges államsegély s egyéb segélyalapok czélszerű felhasználása végett — bizottság küldetik ki.
32. Miniszteri leirat a népiskolák hat osztályra való kiegészítése végett s az egyházmegyék felhívása e tárgyban.
33. Miniszteri leirat Samu József »Élet- és nevelési lapok« című művéről s ennek ajánlása az egyházak figyelmébe.
34. Ugyanaz a Magyar Minerva 1901/2 évfolyamának beszerzéséről.
35. Ugyanaz a Halmy Gyula, Szívos Mihály és Dr. Ballagi Géza tanárok nyugdíjazása felől.
36. Ugyanaz a magyar nyelv kötelező tanításáról szóló rendeletről.
37. Ugyanaz szőlőkaróknak és templomépítési anyagoknak mérsékelt árú engedélyezése felől.
38. Ugyanaz a regále törvények becserélése tárgyában.
39. Ugyanaz a gazdasági ismétlő iskolák szervezetéről és tantervéről s ennek egyházkerületi ajánlása az egyházközségek figyelmébe.
40. A vakok budapesti országos nevelőintézete számára tett egyházkerületi alapítványról alapító-levél kiállításával az egyházkerületi ügyész bíztatik meg.

41. A Báró Baldácsi Antal-alapítvány igazgatóságának 1902. évi jkve s kerületünknek ez alapítványból járó évi osztaléka stb.
42. Az országos ref. tanár-egyesület kérvényét a rangfokozatos fizetés-rende- zés ellen egyházkerület helyesléssel fogadja s e tárgyban a konventhez felír.
43. A lelkészek minősítési sorozata.
44. A lelkész vizsgálati bizottság jegyzőkönyve.
45. A közalapi segélykérvények elbírálása és a tökesegély újabb sorrendjének megállapítása a januári rendkívüli közgyűlés tárgya lesz. Az egyházmegyék ezekre vonatkozólag december 31-ig nyilatkozzanak.
46. A missziói bizottság jelentése s javaslatai.
47. Az egyházkerületi tanügyi bizottság jegyzőkönyve s tanügyi álla- potunk táblázatos kimutatása.
48. Meghatalmazás az elnökség részére a Pesti Magyar kereskedelmi Bank-nál felveendő kölcsönre nézve.
49. Az alsó és felső borsodi egyházmegyék felterjesztése alapján a zsinati képviselők lajstromos szavazás útján való választása az egyházmegyék véleményezése alá bocsáttatik.
50. A hivatalos papi ruha kényszerített használata.
51. A magyar nyelvtan miként való tanítása felől nyilatkozzék az egyh. ker. tanügyi bizottság.
52. Szöllősy József az özvegyárva-gyámintézet tagja marad mint javítóintézeti lelkész is.
53. A liturgia egyöntetűvé tételét sürgeti A.-Borsod.
54. Az a.-borsodi egyházmegye indítványa a lelkészi fizetés rende- zésére nézve.
55. A f.-borsodi egyházmegye adó-reform javaslata.
56. A tornai egyházmegye az adó-könnyítés ügyében.
57. A sárospataki főiskola létszámáról szóló igazgatói jelentések.
58. A Horváth Mária-alapítványra (müegyetemi) Karászy Benő felvétele.
59. A sárospataki jog és államtudományi kar tanulmányi és vizs- gálati rendszabályainak kipótlása s kinyomatásának enge- délyezése.
60. Néhai Pálkövy Antalné 600 koronás hagyatéka alapítvány gyanánt a Spataki főiskolára.
61. A Mudrány-féle »Aranyos-«szőlő kiegészítésének jóváhagyása.
62. Dr. Illyefalvi V. Géza és dr. Meczner Sándor jogtanárok egye- temi magántanári vizsgájának végső határideje.
63. A miskolczi főgimnáziumi igazgató jelentése s Halmy Gyula nyugalomba vonult tanár érdemeinek örökítése.

64. A rimaszombati egy. prot. főgimnázium igazgatóságának jelentése.
65. A miskolczi (kerületi) felsőbb leányiskola igazgatóságának jelentése, Kun Kálmán érdemeinek méltatása, Dr. Szabó Gyula választmányi taggá választása.
66. Lelkészi és tanítói választások bejelentése.
67. Ujabban választott egyházmegyei tisztviselők bejelentése.
68. Megerősítésre felterjesztett díjlevelek s utasítás a díjlevelek aláírására.
69. A népoktatási adatoknak az egyetemes tanügyi bizottság részére való összegyűjtésével Idrányi Ferencz bízott meg, mint tanügyi bizottsági előadó.
70. A tátra-lomniczi templom felavatásáról püspöki jelentés. A Pejachevits grófnők érdemeinek elismerése; a számadás bevarása.
71. A káplántartási államsegélyhez szükséges nyomtatott ívek készítésére a Kongrua-bizottság kéri fel
72. A mező csáti egyházközség vételi ügye megerősítettik.
73. A borsod-harsányi egyházközség vételi ügyében a szerződést a lelkész is írja alá megerősítésre.
74. Az egri népiskolai hitoktatás és énektanítás örvendetes fejlődése.
75. A vadnai egyházközség eladási ügyletét a lelkész is írja alá.
76. A jósafoi egyházközség ujonnan választott lelkészének a kegyeleti év elteltése előtt való beköltözése s a lelkész-özvegy gyámintézeti ügye.
77. A tornai egyházmegye indítványa egyöntetű népiskolai irkák nyomtatására az egyh. ker. tanügyi bizottsághoz tételik.
78. Az ungi egyházmegye jelentése az állami és községi iskolákba járó ev. ref. gyermekek vallásos oktatásáról s a többi egyházmegyének ugyanilyen jelentés-tételre való utasítása.
79. A putka-helmecezi Korláth-féle alapítvány kamatainak a templomjavításra való felhasználása jóváhagyatik.
80. Magyar József, Veres Tamás és Kerekes Károly lelkészek káplántartásra jogosítatnak.
81. A bodrog-sárai egyházközség vétel-ügyének jóváhagyása.
82. A kis-dobszai egyházközség adás-vételi szerződésének megerősítése.
83. A leleszi egyházközség a tavaszi egyházkerületi gyűlésre felterjesztett adásvevési szerződését kéri.
84. A csobajai egyházközség adásvevési szerződésének — bizonyos kikötéssel való megerősítése.

85. Az ondi egyházközség ugyanolyan természetű ügye.
86. A magyar-jesztrebi egyházközség birtokeladási ügyének helyben-hagyása.
87. Gróf Lónyay Gábor ajándéka a felső-zempléni egyházmegyei lelkészi könyvtárak számára.
88. A felső-zempléni egyházmegyének a népiskolai vallástani könyvek átnézését és olcsó áron való árusítását sürgető felterjesztése a »Sárospataki Irodalmi kör«-höz tétetik.
89. A dövényi leány-egyház kérvényének visszautasítása az egyházmegye elkerülése miatt.
90. Utasítás az adás-vevési szerződések kiállítására.
91. Az új tátra-füredi templom-alapról beterjesztett számadás.
92. Harsányi István sátoralja-újhelyi segéd-lelkésznek theol. magántanári szóbeli vizsgálatra engedély adatik.
93. Stamberber Bernát kötetlen könyveket kíván a sárospataki könyvbizományostól. A gazdasági választmány adjon e tárgyban véleményt az igazgató-tanács útján.
94. A dobsinai különböző foku népiskolák ev. ref. vallásitanítójának díjazása.
95. Ugyanott a nevezett iskolákban a vallásitanítás felügyelete a Réz László rozsnyói lelkész joga és kötelessége.
96. A polgári fiú- és leányiskolák, középfokú szakiskolák és egyházkerületi felsőbb leányiskolák vallás-erkölcsi tananyagának összeállítására és megfelelő tankönyvek készítésére bizottság küldetik ki.
97. Az Egyházi törvény 423. §-ának alkalmazására szintén bizottság alakittatik.
98. Az abodi leány-egyház missiói segélyre ajánltatik.
99. A heő-csabai, tereszteni, pálfalvai s gortva-kisfaludi egyházközségek regale-kártalanítási tőkéje egyházkerületi kezelés alá elfogadtatik.
100. Köszönet a m. keresztesi egyházközségnek.
101. Jegyzőkönyv hitelesítése felől való intézkedés.

III.

Bírósági ügyek.

- I. Persenszky Károly szerencsi tanító leszámolási ügye.
  - II. Elek Sándor nyugalmazott tussai lelkész ügye.
  - III. A szendrői lelkész-választás.
  - IV. Nagyráskai székpercek:
    - a) Jakab Mihályné templom-szék-ügye.
    - b) Takács Józsefné hasonló ügye.
  - V. Ujlaky János tussai helyettes lelkész fegyelmi ügye.
  - VI. Az időszaki tanács újból való alakítása, 5 rendes, 5 póttag választása.
-

Betűsoros mutató.

- A**bodi egyházközség 98.
Alsó-borsodi egyházmegye 53, 54, 74.
Alsó-kemenczei egyházközség 24.
Alsó-zempléni egyházmegye 27, Bir. I.
Alsó-zsolczai egyházközség 47.
Bálint Dezső 47.
Ballagi Géza dr. 12, 35.
Becske Bálint 47.
Benda Kálmán 58.
Beregszászy Ferencz Bir. III.
Bernáth Elemér 1.
Bodrog-sárai egyházközség 81.
Borsod-harsányi egyházközség 73.
Csík Dániel 96.
Csobaji egyházközség 84.
Czinke István 47, 96.
Daróczy egyházközség 47.
Damaki egyházközség 30.
Debreczeni Barna dr. 14.
Deregyői egyházközség 47.
Dókus Gyula 92.
Dövényi egyházközség 89.
Dusza Lajos 26.
Egyházkerületi felsőbb leányiskola 65.
    "   "   közgyűlés 16.
    "   "   pénzügyi-bizottság 10, 26, 31, 99.
    "   "   tanügyi-bizottság 47, 51, 77.
    "   "   ügyész 40, 41.
Egyházközségek általában 9, 23, 33, 43, 90.
Egyházmegyék általában 9, 32, 39, 45, 46, 49, 66, 67, 68, 78.
Elek Sándor Bir. II.
Elmaradt képviselők 3.
Esperesek általában 45, 49, 78, 90.
Év. ref. konvent 46, 50.

- F**ejes István 31, 41, 92, 96.
Fekete János 74.
Felavatott lelkészek I.
Felső-borsodi egyházmegye 29, 30, 55. Bir. III.
Felső-lánczi egyházközség 24.
Felső-zempléni egyházmegye 28, Bir. II, IV. a), b), V.
Ferenczy Árpád dr. 14.
Fodor Géza 76.
Fogarassy Jenő 47.
Frenczel Bertalan 46. 97.
Gortva-kisfaludi egyházközség 99.
Gömöri esperes 94.
Gyöngyösy László dr. 13.
Halmi Gyula 35, 63.
Harsányi István 92.
Hegedűs Sándor 6.
Heő-bábai egyházközség 47.
Heő-csabai egyházközség 99.
Horváth Cyrill 13.
Idrányi Lajos özvegye 76.
Igriczii egyházközség 47.
Ilyefalvy Vitéz Géza dr. 62.
Jakab Mihályné Bir. IV. a.
Joó Gyula dr. 14.
Jósafői egyház 76.
Karászy Benő 58.
Kazsui egyházközség 28.
Kerekes Károly 80.
Királyhelmecezi egyházközség 47.
Kis-azari egyházközség 47.
Kis-dobszai egyházközség 82.
Kis-géresi egyházközség 47.
Kolos István 26.
Kongrua-bizottság elnöksége 71.
Kovácsy Sándor 96.
Középiskolák igazgatósága 34.
Lakatos Miklós 4.
Lászlófalvi egyházközség 30.
Lelesz-pólyáni egyházközség 47, 83.
Lelkészek általában 43, 50, 90.
Lelkészi vizsgások általában 44.
Lónyay Gábor gr. 87.

- M**agi Antal 22.
 Maklár Pap Miklós 12.
 Magyar-izségi egyházközség 47.
 Magyar József 80.
 Magyar-Jesztrebi egyházközség 86.
 Meczner Béla I, 1.
 Meczner Sándor dr. 62.
 Mező-csáti egyházközség 72.
 Mező-keresztési egyházközség 100.
 Miskolci főgimnázium 63.
 Missiói egyházak és lelkészek 46.
 Mitrovics Gyula dr. 13.
Nagy-ráskai egyházközség Bir. IV. a)
 Nagy Sándor 47.
 Naményi Gyula 97.
 Novák Lajos 16.
 Nyomári egyházközség 47.
Oláh Péter 97.
 Ondi egyházközség 85.
 Országos ref. tanár egyesület 42.
 Ozdi egyházközség 46.
Páczini egyházközség 47.
 Pálfalvai egyházközség 99.
 Pejachevits Katinka grófnő 64.
 Persenszky Károly Bir. I.
 Péter Mihály 87.
 Püspöki hivatal 10, 16, 37, 38, 41, 42, 45, 46, 48, 55, 69, 71, 73, 94,
 98, 101.
 Putka-helmeczi egyházközség 79.
Ragályi Gyula 4, 5.
 Réz László 94, 95, 96.
 Révész Kálmán 25, 31, 41, 92, 96, 97.
 Rimaszombati főgimnázium 64.
Sárospataki egyházközség 16.
 Sárospataki főiskolai igazgató-tanács elnöksége 7, 10, 11, 22, 58, 60, 61, 93.
     „ gazdasági-választmány 61, 93.
     „ tanári kar 10, 14, 59, 60.
     „ pénztári hivatal 10, 58, 60.
     „ theol. tanári kar 92.
 Sárospataki Irodalmi Kör 8, 47, 88.
 Soltész Ferencz 17.
 Szabó Gyula dr. 65.

- Stépán László 79.
Szalay László 83.
Szánthó Gyula dr. 19.
Szendrői egyházközség Bir. III.
Szerencsi egyház Bir. I.
Szinyei Gerzson 12, 13, 18, 47.
Szivos Mihály 12, 19, 35.
Szombathy László 94.
Szomotori egyházközség 47.
Szöllősy József 52.
Takács Józsefné Bir. IV. b)
Tapolcsányi egyházközség 47.
Teresztenei egyházközség 99.
Tornai egyházmegye 56, 76.
Tóth Pál 96.
Tüdős István dr. 20 21.
Ujlaki János Bir. II., V.
Ungi egyházmegye előjárósága 79.
Vadnai egyházközség 75.
Vay Béla br. 1.
Veres Tamás 80.
Zilizi egyházközség 75.
Zoványi Jenő 6.
-